Sherlock Holmes

Toplu Öyküler

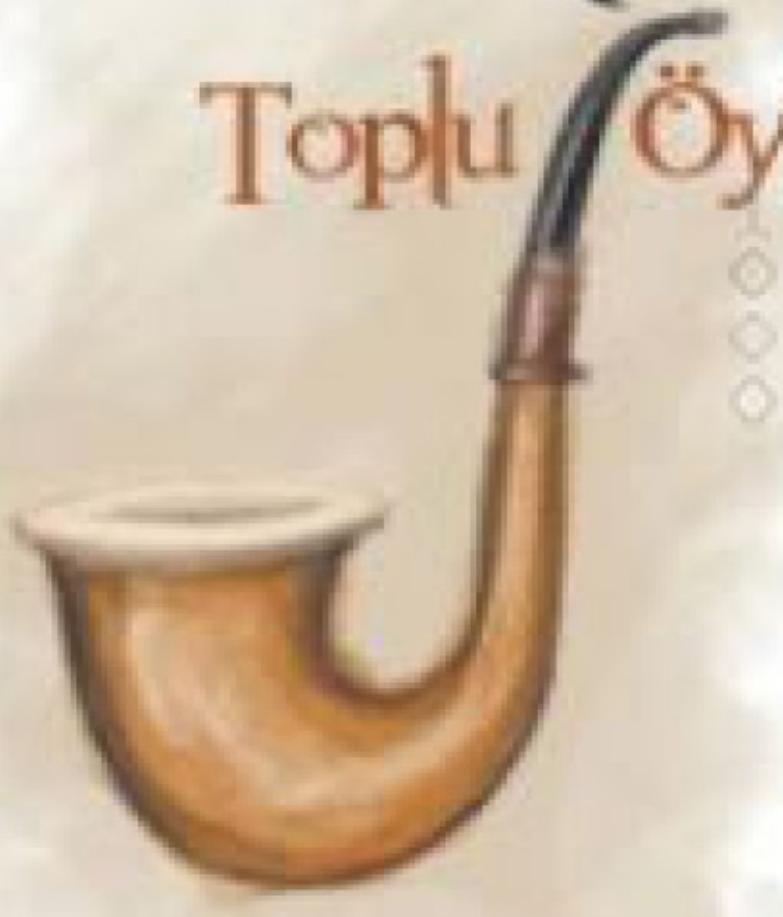

12,90 TL

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

MİTRA

SHERLOCK HOLMES
TOPLU ÖYKÜLER

ARTHUR CONAN DOYLE

Sherlock Holmes
Toplu Öyküler

Orijinal Adı: Complete Works Arthur Conan Doyle

Mitra Yayınları

1. Basım: Ağustos 2012

Yayın Yönetmeni**: Ali Öztürk**
Çeviren**: Barış Satılmış**
Kapak Uygulama**: Yunus Karaaslan**
Sayfa Tasarımı**: Adem Şenel**

ISBN: 978-605-5752-32-3

Baskı ve Cilt: Hat Baskı Sanatları Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi A Blok
No: ZA 5 Topkapı / İstanbul
Tel: 0212 613 75 96

© Bu kitabın yayın hakları Mitra Yayınları'na aittir.
Her hakkı saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yayıncının
yazılı izni olmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

© Mitra Yayınları
Selamiali Mah. Şetaret Sok. No: 4/A
Üsküdar / İstanbul
Tel: 0 216 391 91 16
www.mitrayayinlari.com
e-mail: mitra@mitrayayinlari.com

SHERLOCK HOLMES
TOPLU ÖYKÜLER

ARTHUR CONAN DOYLE

İngilizceden Çeviren**: Barış Satılmış**

Mitra Yayınları

BİR: MAVİ SİNEKÇİL KUŞU

Bir Yılbaşı sabahı dostum Sherlock Holmes'u ziyarete gitmiştim. Yanı başında piposu ile kanepeye uzanmıştı. Üzerinde robdöşambr vardı. Yanında duran bir yığın buruşmuş gazetenin hepsinin okunduğu belli oluyordu.

Gözüme bir şapka çarptı.

Kanepenin yanında bir sandalye bulunuyordu. Sandalyenin arkasına bir şapka konmuştu. Bu, kullanılamayacak kadar eski olan bir fötr şapkaydı. Sandalye üzerinde tutulduğuna göre Sherlock Holmes onu inceleme altına almıştı.

—Siz çalışıyordunuz sanırım, oysa ben sizi meşgul ediyorum…

—Tam tersine, ben de tam konuşacak birini arıyordum.

Parmağıyla şapkayı işaret etti.

—Şapkanın yapıldığı bu malzemeyi görüyor musun? Aslında olağandışı bir şey yok. Ancak dikkat çeken bir nokta var.

Koltuğa oturdum ve ellerimi ateşe doğru uzattım. Hava buz gibiydi. Camlar neredeyse buz tutmuştu.

—Bu şapka bir cinayete ilişkin ipucu taşıyor. Üzerinde bir cinayetin bir izi var. Bu şapka sayesinde katili yakalayacaksınız.

Sherlock Holmes kahkaha attı:

—Hayır, cinayet falan değil. Dört milyon insanın kaynaştığı birkaç kilometrekarelik bir yerde tuhaf şeyler olur fakat bunlar mutlaka cinayet değildir. Bunu kim bilir kaç kez yaşadık.

—Haklısınız, sonuçlandırdığınız son işlerin üç tanesi kanun açısından suç teşkil etmiyordu.

—Evet. Iren Adlerin elinden almaya çalıştığımız mektuplar işi, Bayan Mary Sutherland'ın tuhaf macerası ve kocaman dudaklı adamın başına gelenler cinayet değildi. Şimdi uğraştığım meselede de cinayet olmadığını düşünüyorum. Komisyoncu Peterson'ı tanıyor musun?

—Evet.

—Bu ganimet ona ait.

—Yani onun şapkası mı?

—Hayır bulan kişi o. Sahibi bilinmiyor. Bu şapkayı şapka olarak değil, entelektüel bir konu olarak incelemenizi istiyorum. Ancak öncelikle buraya nasıl geldiğini söyleyeyim. Yılbaşı sabahı semiz bir kazla birlikte geldi. Sanırım kaz şimdi Peterson'ın ocağında kızarmaktadır. Şimdi asıl konumuza gelelim: Namus timsali olan Peterson bir eğlence yerinden sabaha karşı evine dönmek üzere çıktı. Saat dört civarıydı. Tottenham Court Road'da aşağı doğru yürümekteydi. Önünde, omzunda yeni kesilmiş beyaz bir kaz taşıyan oldukça iri kıyım bir adamın ilerlemekte olduğunu gördü. Goodge Nrut'un köşesinde adamın etrafını mahallenin çocukları sarmıştı. Adamla alay etmeye başladılar. Biri şapkasını kaptı ve şapka yere düştü. Adam kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırdı ve sallamaya başladı, fakat bu hareketiyle arkasındaki dükkânın camını kırmış oldu. Peterson zavallı adamın yanına koştu. Bunu gören adam ne yaptı dersiniz! Camı kırmış olmaktan korkmuş olsa gerek, üniformalı bir adamın üzerine doğru geldiğini görünce kazı fırlattı ve tabanları yağlayıp kaştı. Kısa süre içinde gözden kaybolmuştu. Peterson'ı gören çocuklar hemen çil yavrusu gibi dağıldı. Peterson savaş meydanında yalnız kalında ganimete el koydu. Bunlar yassı olmuş bir şapka ve leziz bir kazdı.

—Herhalde kazı sahibine iade etmiştir.

—Bu meselenin kilit noktası. Kazın sol ayağında bir kâğıt başlıydı, kâğıtta "Bayan Henry Baker'a" diye

yazmaktaydı. Şapkanın içindeki astarında da “H. B.” Harfleri okunmaktaydı. Ancak bizim şehrimizde soyadı Baker olan binlerce kişi vardır. Bunlar arasında da yüzlerce Henry Baker bulunur. Bu nedenle kazın sahibi bulmak hiç de kolay değildi.

—Peki Peterson ne yaptı bu durumda?

—Sabahleyin hem kazı hem de şapkayı bana getirdi. Muammalardan hoşlandığımı bilen bir tanıdığı kişi bunu tavsiye etmiş. Kazı bu sabaha kadar sakladım. Hava soğuk olduğu izin kaz daha fazla bekletilemezdi, neredeyse kokacaktı. Peterson onu alıp gitti. Ben de Yılbaşı yemeğinden mahrum kalan bu meçhul zatın şapkasını alıkoydum.

—Gazetelere ilah vererek kazı arayan çıkmadı mı peki?

—Olmadı.

—Peki bu durumda sahibini nasıl bulacaksınız?

—Bir sonuca varacağım.

—Bu şapkadan mı bir sonuca varacaksınız?

—Aynen öyle.

—Şapkayı atın gitsin bence. Kullanılamayacak kadar eski olan bir şapkadan ne olur ki?

—Yöntemlerimi biliyorsun. Bunları sen uygula. Başında bir şapka bulunan bu adamın kim olduğunu tahmin et.

Şapkayı aldım. Yağlıydı. İğrenerek evirip çevirdim. Sıradan bir melon şapkaydı aslında. Her melon şapka gibi yuvarlaktı ve her melon şapka gibi sertti. İçi bir zamanlar kırmızı ipekmiş! Şimdi ise rengini tayin etmek olanaksızdı. Meşin astarda şapkayı yapan ustasın isim ve adresi yoktu. Bir tarafında yalnızca “H. B.” harfleri okunmaktaydı. Kenarında çenealtı kayışı deliği vardı ancak kayış yoktu. Yırtık pırtıktı, kirli ve lekeliydi. Siyah mürekkeple lekelerin kapatılmaya çalışıldığı belliydi.

—Şapkayı dostuma iade ettim:

—Ne yazık ki bir şey göremedim.

—Gördünüz Bay Watson, her şeyi gördünüz. Ancak gördüklerinizi anlamlandıramıyorsunuz.

—Rica ederim, bu şapkadan nasıl bir sonuç çıkarmamı bekliyorsunuz?

Kolunu uzatıp şapkayı havada tuttu, profesyonel bir ciddiyetle baktı.

—Alın ölçüsüne bakılırsa okumuş yazmış bir adamın şapkası bu. Son üç sene zenginmiş, ancak son günlerinde yarı aç yarı tok yaşamaya başlamış. İleriyi gören biri olduğu söylenebilir. Ancak şimdi eskisi kadar ileriyi gören biri değil. İşleri bozulunca moral açısından çöküntüye uğramış, sonunda kendisini içkiye vermiş. Eşinin de artık onu sevmediği belli.

—Alem birisiniz Bay Holmes.

Benim alaycı sözlerime kulak asmadan konuşmasına devam etti:

—Ancak bu adam kendisine olan saygısını kaybetmiş değildir. Ömrünü evinde geçiren, çok az sokağa çıkan, sağlığı kötü, orta yaşı geçmiş, saçlarına aklar düşmüş biriyle karşı karşıyayız: Saçını yakın zamanda kestirmiş ve jöle ile yan tarafa yatırıyor. İşte şapkanın beni ulaştırdığı sonuçlar bunlar. Az kalsın söylemeyi unutuyordum, evinde havagazı tesisatı olduğunu hiç sanmıyorum.

—Benimle alay ediyorsunuz.

—Kesinlikle etmiyorum. Söylediklerimden sonra bunları nasıl anladığımı yine de anlayamıyor musun?

—Pek zeki olduğum söylenemez, bu bilinen bir şey! Bunu itiraf ettikten sonra anlayamadığımı da itiraf ederim: Bir kere adamın entelektüel olduğunu da nereden çıkardınız?

—Kübik hacim nedeniyle. Böyle bir kafanın içi boş olamaz.

—Peki parasız kaldığını nereden biliyorsunuz?

—Bu şapka üç yıllık. Kenarları içine doğru bükülmüş melon şapka üç yıl önce modaydı. Ancak kalitesi

mükemmel. Şu astarına ve dilimli ipek şeride bakın. Bu adam üç yıl önce böylesine pahalı bir şapka aldıysa demek ki zengindi, fakat üç yıldır bu şapkayı kullanıyorsa, demek ki başkasını alamamaktadır. O halde yoksul düşmüştür.

—Peki, bunları doğru olarak kabul edelim, ya ileriyi gören biri olduğu ve moral açısından bozulduğunu nereden çıkardınız?

Sherlock Holmes parmağını çenealtı kayışı deliğine dayadı:

—İleriyi gördüğü buradan belli. Şapkalar çenealtı kayışıyla satılmaz. Bu adam bu kayışı taktırdığına göre, ileriyi görmüş, şapkasının rüzgârda uçabileceğini düşünmüş. Ancak çenealtı kayışı koptuğunda bunun yerine yenisini takmadığına göre demek ki artık ileriyi görecek durumu kalmamış. Bu da karakterinin zaafa uğradığı anlamına geliyor. Moral açısından çöküntüye uğramış. Buna rağmen şapkasındaki lekeleri siyah mürekkeple kapatmaya çalışmış. Demek ki kendisine olan saygısını kaybetmemiş.

—Gayet mantıklı görünüyor.

—Orta yaşı aştığını, saçlarına aklar düştüğünü, saçlarını yeni kestirdiğini, jöle kullandığını astarın içini inceleyerek anladım. Yapışkan ve jöle kokuyordu. Şimdi de şu tozları inceleyelim: Bunlar sokak tozu değil, ev tozu. Demek ki şapka uzun zaman boyunca portmantoda asılı kalmış. İçinde bulunan rutubet lekesi adamın çok terlediğinin delili olarak görünüyor.

—Peki ya eşi? Artık kocasını sevmiyor dediniz.

—Bu şapka aylardır fırçalanmamış: Ben bir gün seni bu kadar tozlu bir şapkayla görürsüm, eşinin sizi sevmediği için bu halde sokağa çıkardığını düşünürüm.

—Belki de evli değildir.

—Hayır, karısıyla barışmak için evine kaz götürüyordu. Kazın ayağında bağlı olan kağıdı unutma.

—Her şeye bir cevabınız var, peki evinde havagazı olmadığını nasıl anladınız?

—Bir adamın şapkasında bir, en fazla iki is lekesi bulunabilir, fakat beş-altı is lekesi görürsem söz konusu kişinin mum kullandığını anlarım. Demek ki merdivenleri bir elinde şapka, bir elinde mum çıkıyor diye düşündüm. Havagazı borusu iz yapmaz, öyle değil mi?

Katılarak güldüm.

—Tamam demekten başka çare yok. Peki madem ki cinayet işlenmemiş, bütün felaket bir kazın başkasının eline geçmiş olmasından ibaret, boş yere büyük bir enerji sarf ettiğinizi düşünmüyor musunuz?

Sherlock Holmes yanıt vermeye hazırlanırken kapı hızla açıldı ve içeriye komisyoncu Peterson bir hışımla girdi. Yanakları kızarmış, gözleri şaşkınlıktan faltaşı gibi açılmıştı.

—Bay Holmes! Kaz . . . Kaz . . . diye kekeledi

—Ne oldu? Canlandı mı yoksa? Pencereden mi uçtu?

Holmes adamın yüzündeki şaşkınlığı doyasıya seyretmek için divana ilişmişti.

—Bakın Bay Holmes! Eşim kazın kursağında ne buldu?

Elini uzatıp avucunu açtı. Avcunun içinde fasulyeden küçük, lekesi olmayan mavi bir taş parlıyordu.

Sherlock Holmes hayranlıkla ıslık çaldı:

—Bu bir servet değerinde!... Peterson bu taşın ne olduğunu biliyorsun değil mi?

—Bir elmas! Çok kıymetli bir taş! Camı hamur keser gibi kesiyor.

—Kıymetli bir taş değil, kıymetli taşın ta kendisi.

—Morcar Kontesi'nin "Mavi sinekçil Kuşu" olmasın sakın!

—Ta kendisi dedim ya. Her gün *Times*'da bu mücevher hakkında çıkan ilanı okuduğum için kıratını ve şeklini biliyorum. Dünyada bir benzeri bulunmayan, paha biçilmez bir taş bu! Bulana vaat edilmiş olan bin sterlin, değerinin yirmide biridir.

—Bin sterlin mi? Bin sterlin ha!..

Koltuğa çökmüş olan komisyoncu şaşkınlıkla yüzümüze bakıyordu.

—Bulana bin sterlin mükafat. Evet. Fakat bana kalırsa, Kontes için manevi olarak o kadar çok kıymeti var ki, bu taşı kendisine iade edecek kişiye servetinin yarısını verir.

Söze karıştım:

—Aklımda kaldığına göre Cosmopolitain Otel'de çalınmıştı.

—Evet, 22 Aralık'ta. Yani beş gün önce. Demirci Folm Horner'i itham ettiler. "Kontesin mücevherini çekmecesinden çaldı!" dediler. Aleyhine o kadar kuvvetli deliller bulundu ki konu mahkemeye kadar intikal etti.

Gazeteleri karıştırdı, birini alıp bize şu haberi okudu:

"Cosmopolitain Oteli'nde Bir Elmas.

Bütün dünyada 'Mavi Sinekçil Kuşu' adıyla tanınan bu elması, Kontesin mücevher kutusundan çalmak suçundan sanık olarak 26 yaşındaki demirci John Horner mahkemeye verildi. Otelin personel şefi James Ryder, pencerenin sallanan ikinci demir çubuğunu sağlamlaştırması için demirciye kontesin giyinme odasını gösterdiğini ifade etti. Bir süre boyunca Horner'in başında durmuş, sonra çağırmışlardı. Döndüğü zaman Horner gitmişti. Fakat masa zorlanmıştı ve Kontesin mücevher çekmecesi tuvalet masasının üzerinde açık ve boş olarak duruyordu. Ridner hemen polise haber verdi, Horner o akşam tutuklandı. Ancak elmas bulunamadı. Üstünü aradılar, evini her yerini aradılar, yoktu. Kontesin oda hizmetçisi Catherine Casack, Kontesin odasına hırsız girdiğini anlayınca Rider'in haykırdığını duyduğunu ve giyinme odasına koştuğunu, odayı tanığın tarif ettiği şekilde bulduğunu söyledi,

"Müfettiş Bradstreet de sanık Horner'in tutuklanınca suçlamayı kesinlikle reddettiğini, suçsuz olduğunu, kendisinin hiçbir şey çalmadığını iddia ettiğini kaydetmiştir. Hırsızlıktan bir sabıkası bulunan sanık mahkemeye girer girmez heyecanlanmış, jürinin kararını anlayınca düşüp bayılmıştır."

Holmes gazeteyi avucunda buruşturdu.

—Hımmm! Mahkemede ne olmuşsa olmuş, biz şimdi şu muammayla karşı karşıyayız: Bir elmas çekmecisi soyuluyor ve kıymetli bir taş Tottenham Court Road civarında bir kazın kursağında bulunuyor. Bu başlangıç ile sonuç arasındaki ilgiyi ortaya çıkarmak gerek. Dikkat edin Watson, benim vardığım önemsiz neticeler şimdi önemli olmaya başladılar. İşte taş. Bu taş bir kazdan geldi. Kaz da biraz önce niteliklerini ortaya koyduğumuz şapkanın sahibi Bay Henry Baker'den geldi. Bu kişiyi arayıp bulmalıyız ve bu meselede oynadığı rolü kendisine itiraf ettirmeliyiz. Bunun içinde en basit çareye başvurarak işe başlamalıyız. Yani akşam gazetelerine ilan verelim. Bunda başarılı olamazsak başka bir çare düşünürüz.

—İlanda ne yazacaksınız?

Sherlock Holmes

—Bana bir kalem ve kâğıt verin… Yazıyorum:

"Goodge Street köşesinde bir kaz ve siyah bir melon şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker bu akşam saat 18.30'da Baker Street 221 numaraya gelirse şapka ve kazı alabilir."

—İyi bakalım ama adam bu ilanı görecek mi?

—Merak etmeyin, gazetelere göz atacaktır. Fakir bir adam olarak büyük bir kaybı vardır. Dükkân camını kırıp Peterson'un koştuğunu görünce öylesine şaşkınlığa uğradı ki kaçmaktan başka bir şey düşünemedi. Ancak sonrasında kazı bıraktığı için bin pişman olmuştur. Öte yandan gazetelerde isminin çıkması onu ilanı okumak zorunda bırakacaktır. Onu tanıyanlar okuyup kendisine haber verecektir. Haydi bakalım Peterson yazıyı ilan ajansına götürün, akşam haberlerinde yayınlansın.

—Hangi gazetelerde?

—Globe Star, Pall Mall, Saint-James Gazette, Evening News, Standart, Echo ve aklına ne gelirse

—Peki . . . Taş ne olacak?

—Taş mı? Taş bende kalsın. Teşekkür ederim. Dinle Peterson, gelirken bir kaz satın al. Eşinin şu an afiyetle yemekte olduğu kazın yerine buraya gelecek kişiye bir kaz vermeliyiz.

—Peterson gittikten sonra Holmes taşı ışığa tuttu.

—Ne güzel şey! Nasıl da parlıyor, nasıl da ışıldıyor!... Her kıymetli taş gibi bu da bir suçun çekirdeği, bir suç unsuru. Kıymetli taşlar şeytanın olta yemleridir. Daha eski ve daha yüksek kıratlı her taşın her bir yüzeyi bir suçu temsil edebilir. Bu taş yirmi yıllık Güney Çin'de Amoy Nehri kıyısında bulundu. Özelliği Sinekçil Kuşuna benzemesidir, bu kuştan farkı rengidir. Bu taş mavi, sinekçil kuşu ise kırmızıdır. Taş yirmi yaşında olmasına rağmen ömrü uğursuzluk içinde geçmiştir. Bu 2-5 gramlık taş uğruna iki cinayet işlenmiştir, birinin yüzüne kezzap dökülmüştür, bir kişi intihar etmiştir ve çok sayıda hırsızlık vakaları olmuştur. Kim der ki bu muhteşem şey insanları zindana ve darağacına götürmektedir! Taşı kasama koyup Kontese mücevherinin bende olduğunu yazacağım.

—Hormes'in suçsuz olduğuna inanıyor musunuz?

—Şu anda bir şey söyleyemem.

—Henry Baker'ın bu işte parmağı var mı diyorsunuz?

—Hayır. Bence onun işte hiçbir rolü yok. O yolda bırakıp kaçtığı kazın altın bir kazdan daha değerli olduğunu bilmiyordu. İlanımıza yanıt gelince bunu kolayca ispat edeceğim.

—Yanıt gelene kadar yapabileceğimiz hiçbir şey yok mu?

—Hayır yok.

—Bu durumda ben hastalarıma bakayım. Randevu saatinde gelirim.

—Mutlaka gelmelisin. Saat yedide yemek yiyeceğim. Galiba çulluk var. Kazın kursağından elmas çıktığına göre, çulluğun kursağını da Bayan Hudson'a kontrol ettireyim mi Watson?

Hastalarımdan birisi beni tahmin ettiğimden çok daha fazla oyaladı. Baker Caddesi'ne gittiğim zaman saat altı buçuğu geçiyordu. Eve yaklaşırken kapının üst camından akseden ışığın altında başında ekose bere, üstünde boynuna kadar ilikli bir manto, uzun boylu bir adamın beklediğini gördüm. Ben gelince kapı açıldı, Holmes'un dairesine beraber çıktık.

Holmes ayağa kalkarak konuğunu karşıladı:

—Bay Henry Baker'la müşerref oluyorum değil mi? Ocağın başına otururuz Bay Baker. Gece çok soğuk… Siz de tam zamanında geldiğiniz Bay Watson, Bay Baker bu sizin şapkanız mı?

—Evet benim şapkam.

—Bay Baker iriyarı bir adamdı, omuzları geniş, kafası kocaman, zeki yüzlüydü. Kır düşmüş siyah sivri sakallıydı. Siyah redingotunun tüm düğmelerini iliklemiş, yakasını kaldırmıştı. Burnu ve yanaklarındaki kızartılarda titrek elleri Holmes'un yanıldığını gösteriyordu. Kendisini içkiye verdiği anlaşılıyordu. Kolluk görünmediğine göre gömlek giymemişti. Sözlerini ölçerek söylüyordu. Entelektüel biri olduğu belliydi. Holmes:

—Bir ilan vermenizi bekleyerek şapkayı muhafaza ettik, peki neden gazetelere bir ilan vermediniz?

Bay Baker mahcup bir halde gülümsedi:

—Para benim için çok kıymetlidir, çünkü az miktarda param var. Etrafımı saran serseriler şapkamı da kazı da alıp kaçtılar sandım. Boş yere para harcamak istemedim.

—Haklısınız, fakat maalesef biz kazı yedik.

—Yediniz mi?

—Bay Baker gözleri yuvalarından fırlayacak şekilde oturduğu koltukta doğruldu.

—Evet, eğer biz yemeseydik hiç kimse yiyemeyecekti, çünkü kokacaktı. Fakat onun yerine size bu kazı aldık. Aynı büyüklüktedir, onun yerini tutar, değil mi?

Bay Baker rahat bir nefes aldı:

—Elbette, elbette.

—Sizin kazınızın tüylerini, ayaklarını, kursağını sakladık; isterseniz alabilirsiniz.

Adam içtenlikle güldü:

—Maceranın anısı olmaktan başka bir işe yaramazlar. Ya bu yeni alacağım kazın yenmeyecek tarafları ne işe yarayacak? İzin verirseniz ben yalnızca büfenin üzerinde duran kazı alıp gideyim.

Sherlock Holmes bana bir göz attı ve hafifçe omuz silkti.

—İşte şapkanız, işte kazınız. Yolda bıraktığınız kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Ben kaz etine düşkünüm. Bu kadar lezzetli bir kaz hiç yememiştim.

Bay Baker ayağa kalkmış, şapkası ve kazı eline almıştı.

—Biz birkaç arkadaş Müze yakınlarında Alpha lokantasına gideriz. Müze'de çalışırız. Bu sene bizim babacan müdürümüz bir birlik oluşturdu, her hafta bizden az miktarda bir para kesti. Buna karşılık Yılbaşı için her birimize bir kaz verecekti. Ben taksitlerimi düzenli bir şekilde ödedim. Geri kalanını biliyorsunuz. Size minnettarım.

İkimizi selamlayarak çıktı. Adeta yeniden canlanmış gibiydi.

Holmes arkasından kapıyı kapattı.

—Bay Baker'ın tahmin ettiğim gibi bu konuyla hiç alakası yok, dedi.

Sonra bana sordu:

—Karnınız aç mı Bay Watson?

—Pek aç değil.

—Öyleyse yemeğimizi daha geç saatte yiyelim, bunu yaparsak bir izi sıcağı sıcağına takip edebiliriz.

—Kabul.

Gece hava buz kesmişti. Boynumuza yün atkı sardık. Bulutsuz gökte yıldızlar ışıldıyordu. Doktorlar mahallerinde ayak seslerimiz yankılar uyandırıyordu. Vimpole Street, Harley Street, Oxford Street… Bir çeyrek sonra Alpha lokantasının önüne geldik. Holborn'a inen yollardan birinin köşesinden, küçük bir restoran vardı. İçeri girdik, Holmes iki bira ısmarladı. İçki içmekten patronun yüzü kıpkırmızıydı. Holmes:

—Biranız kazlarınız kadar lezzetliyse diyecek hiçbir şey yok, dedi.

—Kazlarım mı?

Patronun şaşkınlıktan bir kaşı yukarı doğru kalktı.

—Evet, kazlarınız. Biraz önce Bay Henry Boker'la görüştüm. Yemeklerini sizde yiyormuş.

—Anladım, ama kazlar benim değil.

—Ya? Peki ama o kazlar…

Patron sözünü kesti:

—Covert Garden'da bir dükkândan yirmi dört tane kaz aldım.

—Oradaki tavukçuları tanırım. Hangisinden almıştınız?

—Breckinridge 'den.

—Onu tanımıyorum… Sağlığınıza patron! Hayırlı işler.

Dışarı çıkınca paltolarımızın düğmelerini ilikledik. Holmes:

—Bay Breckinridge'e gidelim, dedi. Unutmayın Bay Watson, bu zincirin bir ucunda bir kaz var fakat diğer ucunda da suçsuz olduğunu kanıtlayamazsak en az yedi yıl hapse mahkûm edilecek bir insan var. Araştırmalarımız belki de onun suçlu olduğunu bir kere daha ortaya koyar fakat polisin gözünden kaçan ve bizim tesadüf eseri olarak ele geçirdiğimiz bir ipucu var. Biz ipin öbür ucunu bulalım.

Halburn'ı geçtik. Endell Street'tn indik, barakalar arasında dönüp dolaşıp Covent Garden pazarına

geldik. En büyük dükkânın tabelasında kocaman harflerle “Breckinridge” yazıyordu. Jokey kılıklı patron genç birinin yardımıyla kepenkleri kapamaya hazırlanıyordu. Favorileri özenli bir şekilde taranmış olan, sivri yüzlü bir adamdı. Holmes:

—Hava çok soğuk değil mi? diye sordu.

—Tavukçu çırağına ‘Bu adamlar ne istiyor?’ der gibi baktı. Holmes kümeslerin boş raflarını parmağıyla gösterdi:

—Kaz kalmadı galiba.

—Yarın sabah isterseniz beş yüz tane alabilirsiniz.

—Bana bu gece lazım.

—Birkaç tane var ama kızartıyorum.

—Bana sizi önerdiler.

—Kim önerdi?

—Alpha’nın sahibi.

—Haaa… Anlaşıldı. Ona yirmi dört kaz satmıştım.

—Çok lezzetli kazlardı. Nereden almıştınız? Tavukçu öylesine ters davrandı ki şaşırdım:

—Bana baksanıza siz! dedi; burada ne arıyorsunuz? Bana doğruyu söyleyin.

—Doğru söylüyorum. Alpha lokantasına sattığınız kazları nereden aldığınızı öğrenmek istiyoruz.

—Onu anladık ama öğrenemeyeceksiniz. Şimdi güle güle.

—Bunu öğrenmek istememe neden bu kadar kızdığınızı anlayamadım. Bu durum sizi çok rahatsız etti.

—Sizin de kafanızı ütüleseler, sizi de rahatsız ederdi. Ben parayı bastırıp mal aldığım zaman iş bitti sayarım, ancak ‘kazlar nerede?’ ‘kazlar kaça?’ diye boyuna soruyorlar. Öyle bir gürültü patırtı var ki yeryüzünde kazdan başka bir şey yok sanırsınız.

Holmes dudak büküp omuz silkti:

—Sizin canınızı sıkan insanlarla benim hiç ilgim yok. Söylemek istemiyorsanız söylemeyin . . . başka bir yere giderim. Fakat kümes hayvanları hakkında bilgim vardır. Örneğin yediğim kazın kırlık alanda beslendiğine bahse girerim.

—Öyleyse bahis miktarını kaybettiniz, çünkü o kaz şehirde beslenmişti.

—Bu mümkün değil.

—Size şehirde beslenmişti diyorum.

—Diyorsunuz ama ben inanmıyorum.

—Yahu kümes hayvanlarını benden daha iyi mi bileceksiniz? Çocukluğumdan beri onlarla beslendim. Alpha’ya sattığım kazlar şehirde beslenmişti.

—Kesinlikle inanmam.

—Nesine bahse girersiniz?

—Çekiniyorum çünkü bahse girmek bile bile paranızı almak anlamına gelecek. Kazın kırlarda beslendiğine eminim. Fakat ısrar ederseniz bir altın liraya bahse girerim. Parayı verin de inadınızdan vazgeçin diye.

Tavukçu alay etti.

—Boll şu defterleri getir.

Çocuk hızla koşup bir küçük bir de yağlanmış büyük bir defter getirdi. Her ikisini de lambanın altına bıraktı.

—Bay Amatör, şimdi görürüz! Canlı kazım kalmadı sanıyordum fakat elimin altında bir tane varmış. Şu küçük defteri görüyor musun? Görüyorum, ne olacak?

—Alışveriş yaptıklarımın isimleri kayıtlıdır. Bu sayfalara şehir dışındakileri yazarım. İsimlerinin

yanlarındaki rakamlar hesaplarını tuttuğum büyük defterdeki sayfa numaralarıdır. Şimdi şu kırmızı mürekkeple yazılmış sayfaya bakın. Bunlar şehir içindeki tavukçu esnafının isimleridir. Üçüncü ismi okuyun.

—Bayan Oakshalt 117, Briston Road… 249

—Tamam. Şimdi büyük defteri açalım.

Holmes defterin 249. Sayfasını açtı:

—İşte Bayan Oakshalt 117 Briston Road Tavukçu ve yumurtacı

—Son defa ne almıştınız?

—22 Aralık'ta yedişer buçuk şilingten yirmi dört tane kaz.

—Pekala üstte ne yazılı?

—Alpha sahibi Vindigate'a satıldı.

—Bir diyeceğiniz kaldı mı?

Sherlock Holmes bahsi kaybettiğine çok canı sıkılmış görünüyordu. Cebinden bir altın lira çıkarıp tezgâhın mermerine attı ve hiddetinden söyleyecek söz bulamayan bir insan tavrıyla arkasını dönüp yürüdü. Biraz sonra sokak fenerlerinden birinin altında durup, içtenlikle fakat sessiz sedasız olarak kendine özgü gülüşüyle güldü.

—Cebinde at yarışları gazetesi taşıyan, bu şekilde favorili birini gördüğünüz zaman, bahse girmek suretiyle istediğinizi elde edersiniz. Eğer yüz altın lira verseydim ondan bu bilgiyi alamazdım fakat bahse tutuşunca bütün defterlerini açtı. Anlıyorsun ya Bay Watson, araştırmalarımızın sonuna geldik. Bir mesele kaldı: Bayan Oakshalt'a bu gece mi gidelim yoksa bu ziyareti yarına mı bırakalım. Buna karar vermeliyiz. O budalanın söylediğine bakılırsa bu işle başkaları da ilgili.

Biraz önce ayrıldığımız dükkândan öylesine bir gürültü yükseldi ki Holmes konuşmasını sürdüremedi. Dönüp baktık: Lambasının kaldırıma akseden ışığında hilebaz suratlı kısa boylu bir adam gördük. Tavukçu Breckinridge eşikte adama karşı yumruk sıkıyordu.

—Sizden de, kazlarınızdan da bıktım usandım artık! diye haykırdı. Cehennem kadar yolunuz var. Eğer bir daha gelip aynı masalı anlatırsanız köpeği çözüp üstünüze salarım. Gidip Bayan Oakshalt'ı bulun. Hem kendisiyle konuşurum ama bundan size ne? Kazları ben sizden mi aldım?

Kısa boylu adam memnuniyetsiz bir ifade ile yanıt verdi.

—Hayır ama bir tanesi benimdi.

—Bunu Bayan Oakshalt'a anlatın…

—O da beni size gönderdi.

—Öyleyse Marko Paşa'ya gidelim!... Benim kendi derdim bana yetiyor… Haydi, yeter artık! Defolun!...

Kısa boylu adamın üzerine yürüdü, fakat o tabanları yağlayıp kaçtı. Holmes fırladı:

—Briston'a gitmekten kurtulabiliriz, gelin bakalım kısa boylu adam işimize yarayacak mı?

Koşar adım yürüyerek adamı omzundan yakaladı. Kısa boylu adam irkildi, sokak fenerinin ışığında yüzü bembeyaz görünüyordu. Sesi titreyerek soru:

—Siz kimsiniz? Benden ne istiyorsunuz?

—Affedersin, dedi. Biraz önce tavukçuyla konuştuklarınızı duydum. Sanırım size yardımım dokunabilir.

—Sizin mi? Siz kimsiniz ki? Ne biliyorsunuz?

—İsmin Sherlock Holmes. Başkalarının bilmediklerini bilmek görevimin bir parçası.

—Ama benim işimi bilemezsiniz.

—Ben her şeyi bilirim. Briston Road'da dükkanı olan Bayan Oakshalt'ın tavukçu Breckinridge'a satmış olduğu kazları arıyorsunuz. Bu kazları Alpha lokantası sahibi olan Vindigate'e verdi. O da bu kazları bir kulübe verdi. Bay Henry Baker'da o kulübün üyesidir.

Kısa boylu adam ellerini birleştirdi.

—Tam aradığım adamsınız! diye haykırdı. Bu işle ne kadar ilgilendiğimi bilseniz…

Sherlock Holmes bir araba tuttu:

—Burada rüzgâr altında konuşmak yerine rahat bir odada konuşmak elbette daha iyi olacaktır, dedi. Fakat söyleyin bakalım siz kimsiniz?

Kısa boylu adam biraz tereddüt ettikten sonra yanıt verdi.

—Adım John Robinson'dır.

—Hayır, hayır, asıl adınızı söyleyin. Sahte işimle ilerleyemeyiz.

Adamın yüzü birdenbire kıpkırmızı oldu:

—Öyle olsun bakalım. Asıl ismim James Rider'dir.

—Tamam. Cosmopolitain Oteli personel şefi lütfen arabaya binin, size öğrenmek isteyeceğiniz her şeyi söyleyeceğim.

Kısa boylu adam hem korkarak hem de ümitli bir şekilde yüzümüze baktı. Kendisine piyango vurmuş gibiydi. Ancak belki de belaya bulaşıyordu? Bunların hangisi olduğunu kestiremiyordu. Arabaya bindi, yarım saat sonra Sherlock Holmes'un salonundaydık. Yol boyunca tek kelime bile konuşulmamıştı. Ancak kısa boylu adamın nefes alışından, ellerini kavuşturup ayırmasından, sinirlerinin son derece gergin olduğu anlaşılıyordu.

Salona girince Holmes'un keyfi yerine gelmişti:

—İşte geldik! Bu soğuk havada ocakbaşı gül bahçesi sayılır. Dondunuz Bay Rider. Şu sandalyeye oturun. İzin verin de ben terliklerimi giyeyim. Ondan sonra sizi üzen basit konuyu hallederiz. Kazların başına gelenleri anlamak istiyorsunuz değil mi?

—Evet.

—Daha doğrusu o kazlardan bir tanesi sizi ilgilendiriyor. Kuyruğu siyah meçli beyaz bir kaz.

—Kazın nerede olduğunu söyleyebilir misiniz?

—Buraya geldi.

—Buraya mı?

—Evet. Fevkalade bir kazdı. Bunun farkına vardık. O kazla bu derecede ilgilenmenize şaşırıyoruz. Öldükten sonra yumurtladı. Ömrümde gördüğüm en zarif, en parlak, en mavi yumurtayı yumurtladı. Kasamda sakladım.

Adam yerinden fırladı ve şömineye tutundu. Holmes çekmecesini açtı, mavi olması çıkardı, elmas bir yıldız gibi parlıyordu.

Rider ayaktaydı. Kararsızlığı yüzünden okunuyordu.

İtiraf mı edecekti yoksa inkâr mı?

Holmes gayet sakindi.

Partiyi kaybettiniz Bay Rider! Sıkı durunuz yoksa ocağa yuvarlanacaksınız. Bay Watson, tutup sandalyesine oturtunuz, çetin işlere göğüs gerecek kadar kan yok damarlarında. Bir yudum da kanyak verin. Hah, şimdi biraz insana benzedi… Ancak çok zayıf…

Rider sendelemiş, düşecek gibi olmuştu. Kanyak kanını biraz kızıştırdı. Gözleri korkudan faltaşı gibi açılmıştı. Kendisini itham eden Holmes'a bakarak oturdu.

—Zincirin bütün halkaları elinde. İhtiyacın olan bütün deliller de mevcut. İşi kökünden halletmem için pek az şey itiraf edeceksiniz Kontes Morcar'ın mavi elmasından bahsedildiğini duymuştunuz değil mi, Bay Rider?

Korkudan titreyerek yanıt verdi.

—Catherine Cusack'tan duydum.

—Anladım. Kontesin oda hizmetçisi. Sözün kısası kolayca zengin olma hevesine kapıldınız. Sizden çok daha iyi insanlar aynı hevese kapılmışlardır fakat siz kötü bir yönteme başvurdunuz, vicdansızca davrandınız. Bana göre siz bir rezilsiniz Bay Rider, vicdansız bir rezilsiniz. Demirci Horner'ın sabıkası olduğu için şüpheden kurtulamayacağını biliyordunuz değil mi? Bunun üzerine ne yaptınız? Kontesin pencere demirini suç ortağınız Catherine ile birlikte yerinden oynattınız, sonra Horner'ın itham altında kalmasını sağlayacak şekilde düzenleme yaptınız. Horner geldi, demiri yerine yerleştirip gitti. Siz elmas çekmecesini açtınız, mavi taşı çaldınız, ortalığı velveleye verdiniz ve böylece çaresiz Horner tutuklandı ve siz…

Rider yere çöküp Sherlock Holmes'un ayaklarına yapıştı:

—Tanrı aşkına bana acıyın!... diye haykırdı. Babama acıyın!... Anneme acıyın! Onlar mahvolurlar.

Bundan sonra hiçbir kötülük etmeyeceğim. Yemin ediyorum. Tanrı adına yemin ederim. Beni mahkemeye vermeyin.

Holmes buyurdu:

—Sandalyenize oturun. Pişman olup ağlamak iyi ama hiç suçu olmadığı halde hapiste yatan demirci Horner'i unutuyorsunuz.

—Gideceğim Bay Holmes, memleketi terk edeceğim, bu sayede onun hakkındaki tutuklama kararı bozulur.

—Bunu düşünürüz. Şimdi gelelim ikinci perdeye: Elmas kazın kursağına nasıl girdi? Kaz nasıl satıldı? Bize doğruyu söyleyin, bu sizin lehinize olacaktır.

Rider kuruyan dudağını ıslattı.

—Bütün olup biteni anlatacağım. Horner tutuklanınca, elması alıp ülkeden kaçmayı düşündüm, polis benim de üzerimi veya odamı arar diye korkuyordum. Otelde elmas saklayabileceğim hiçbir yer yoktu. Bir iş bahanesiyle çıkıp kız kardeşime gittim. Brickston'da oturmaktadır, Oakshalt'un karısıdır. Kaz besleyip satmaktadır. Yolda her gördüğüm insanı ya polis ya da polis müfettişi sanıyordum. Hava çok soğuktu ama ben boncuk boncuk terliyordum. Kız kardeşim bu halimin nedenini sordu. Oteldeki hırsızlık olayına heyecanlandığımı söyleyip ne yapacağımı düşünmek ve bir pipo tüttürmek için avluya çıktım. Pentonville'de yeni hapisten çıkmış olan bir arkadaşım vardı. İsmi Mandsley'dir. Bir gün bana hırsızların çaldıkları şeyleri nasıl piyasaya sürdüklerini anlatmıştı. Ona gidip danışmaya karar verdim. Bana elması paraya çevirmenin yolunu göstereceğine emindim. Ancak onun yanına nasıl gidecektim? Ya yolda biri çevirip üstümü ararsa ne olacaktı? Elmas yelek cebimdeydi. Duvara dayanmış düşünüyordum, kız kardeşimin kazları avluda dolaşıyorlardı. Aklıma bir şey geldi. Aklıma gelen şey dünyanın en usta dedektifini bile başarısızlığa uğratacak bir şeydi. Kız kardeşim birkaç hafta önce en güzel kazlardan birini bana hediye edeceğini söylemişti. Kız kardeşim verdiği sözü tutan biridir. Hediyemi şimdi alamaz mıyım diye düşündüm. Elması kaza yutturacaktım ve alıp Kilburn'a gidecektim. Mandsley Kilburn'da oturuyordu. Avluda küçük bir ambar vardı, en semiz en beyaz, kuyruğu siyah meçli bir kaz yakaladım, gagasını açıp elması parmağımla iterek kursağına indirdim. Kaz yutkundu, taşın kursağına inip yerleştiğini anladım. Fakat bundan sonra kanat çırpıp elimden kaçmaya yeltendi. Gürültüyü duyan kız kardeşim:

—Neler oluyor? . . . Ne var? dedi.

Yanıt vermek için arkama bakınca kaz elimden kurtulup kaçtı, sürüye daldı.

Kız kardeşim hayretler içindeydi

—Kaza ne yaptın Jem? diye sordu.

—Yılbaşı için bana bir kaz hediye edeceğini söylemiştin, ben de en semiz olanını seçmeye çalışıyordum, dedim.

—Sana hediye edeceğim kazı çoktan ayırdım. Ona 'Jem kazı' diyoruz. Bembeyaz, besili bir kaz. İşte şu

sürüde yirmi altı kazım var. Biri senin, biri bizim, yirmi dördü ise satılık.

—Teşekkür ederim Maggir! Sence bir sakıncası yoksa ben biraz önce seçmiş olduğumu alayım.

—Deli misin? Benim ayırdığım çok daha besili, senin için besiye koyduk.

—Olsun ben kendi ayırdığımı istiyorum, hem de şimdi alıp gideceğim.

—Canın nasıl istiyorsa öyle yap!

Biraz küstü fakat sordu:

—Hangisini beğendin?

—Şu sürünün ortasında duranı, kuyruğu siyah meçli olanı.

—Pekala, kes alıp götür.

“Dediği gibi yaptım Bay Holmes, kazı alıp Kilburn’a götürdüm. Arkadaşıma başıma geleni anlattım. Maceraları değerlendirmesini bilen bir adamdır. Gülmekten katıldı. Bir bıçak getirdi, kursağı açtı. Kursakta benim elmas yoktu. Korkunç bir hata olmuştu. Kız kardeşim yanlış kaz kestirmişti, hemen geri döndüm, soluğu kız kardeşimin yanında aldım, kümeslere koştum, hiç kaz kalmamıştı.

—Kazları ne yaptın Maggil?

—Hepsini sattım.

—Kime?

—Covent Garden’da Breckinridge’a.

—Bana verdiğine benzeyen, kuyruğu siyah meçli başka kaz yok muydu?

—Vardı Jem. Kuyrukları siyah meçli olan iki kaz vardı. Ancak birbirlerinden ayırt edemedim.

“Anlayacağımı anlamıştım. Koşa koşa Breckinridge’a gittim. O da hepsini satmıştı, kime sattığını söylemedi, bir türlü bunu söyletemedim. Biraz önce beni nasıl karşıladığını gördünüz. Hep aynı şekilde yanıt verdi bana…

“Kız kardeşim beni delirdi sanıyor. Bende gerçekten çıldıracağımı sanıyorum. Deli olmak işten bile değil. Şu anda hırsızım, rezil bir hırsızım, hâlbuki henüz çaldığım şeyden faydalanmadım bile, cebime bir metelik bile girmedi. Tanrı beni korusun, Tanrı yardımcım olsun!

Başını avuçlarının arasına almış kıvrana kıvrana hıçkırıyordu.

Hıçkırıkları kesildikten sonra uzun bir sessizlik oldu… Odada soluk soluğa nefesi ve masada piyano çalar gibi kıpırdanan Holmes’un parmak seslerinden başka bir şey duyulmuyordu.

Sherlock Holmes birdenbire kalktı, kapıyı açtı.

—Gidiniz! dedi

—Ne dediniz? Gideyim mi?

—Evet.

—Tanrı sizden razı olsun.

—Çok konuşmayın, cehenneme kadar yolunuz var!...

Başka tek bir sözcük bile konuşmadı, adam merdivene koştu, yuvarlanır gibi indi. Sokak kapısı hızla kapandı, koşar adımlar kaldırımlarda duyuluyordu.

Holmes piposunu aldı:

—Ben dedi polisin beceriksizliklerini düzeltmekten sorumlu değilim. Eğer Horner tehlikede olsaydı iş değişirdi fakat Rider artık onun aleyhine tanıklık yapamaz. Horner da kurtulur. Bir suçluyu ceza almaktan kurtarmış olabilirim ama belki de onu doğru yola sevkettim. O kadar korktu ki, bundan böyle suç işlemeye cesaret edemez. Onu bugün cezaevine gönderseydim, hayatı boyunca idam sehpasında sallanmaya aday olan bir serseri olup çıkacaktı.

“Tesadüf yolumuza tuhaf bir mesele çıkardı ve bize bu muammayı çözmemiz için yardım etti. Bu ödülle yetinelim, eğer zile basarsanız yine kanatlı bir hayvanla ilgili başka bir meseleyi araştırmaya

başlayabiliriz. Bir piliç kızartması yiyelim.

İKİ: BENEKLİ KURDELA

Karnım doyunca, eski defterleri karıştırdım. Sekiz yıldan beri dostum olan Sherlock Holmes'un yöntemlerini incelemekteyim. Notlarıma göz gezdirdiğim zaman, olağanüstü yetmiş meseleye rastlıyorum. Feci, komik, acayip olanları var, ama hiç biri sıradan, basit değil. Sebebi meydanda, Holmes herhangi bir işle uğraşmaz, o para kazanmak için değil, meslek aşkı uğruna, çalışır. Bunun için sıradan olaylara karışmaz, ona olağanüstü, şeytanın karıştığı meseleler lâzımdır.

Bana kalırsa Sherlock Holmes'un üzerine aldığı "Şeytanın karıştığı" en acayip iş de, Surrey'de temasa geçtiği Roylott Stoke Moran ailesi macerasıdır.

Bu macera, Baker Street'teki evinde Sherlock Holmes'le beraber oturduğum zamana aittir. Eğer namus sözü vermemiş olsaydım, bu macerayı daha önce açıklardım. Namus sözü verdiğim kadın geçen ay öldü, verdiğim sözü tutmayabilirim artık. Hem bu meselenin iç yüzünü açıklamakta da fayda vardır. Doktor Grimesby Roylott'un ölümü halk arasında birçok söylentilere yol açmıştı. Hakikat de korkunçtur ama söylenenler kadar değil.

Bir Nisan sabahı erkenden uyandım, çünkü Sherlock Holmes giyinmiş olarak başucumda duruyordu. Dostumda erken kalkmış bir insan hali yoktu. Saatin yediyi çeyrek geçtiğini görünce, Holmes'e hem hayretle, hem sitemle baktım. Benim değişmez alışkanlıklarım vardır, rastgele saatte rahatsız edilmek istemem.

Sherlock Holmes:

—Sizi uyandırdığıma müteessifim, dedi, fakat başa gelen çekilirmiş: Bayan Hudson'u uyandırmışlar, o da beni uyandırdı, ben de sizi uyandırdım.

—Ne oluyor? Yangın mı var?

—Hayır yangın değil, müşteri geldi.

—Ne müşterisi?

—Son derece heyecanlı bir genç kadın gelmiş, beni hemen görmek istiyormuş. Salon da insanları uyandıran kadının, her halde önemli bir işi olsa gerektir. Eğer enteresan, bir işse, başından dinlemek istersiniz değil mi? Bunun için sizi uyandırdım.

—İyi ettiniz.

Tahkikat sırasında Holmes'un yanında bulunmaktan daha büyük zevkim yoktu. Mantığı o derece hızlı gelişirdi ki, bunda önseziyle âdeta rekabet ederdik. Buna hayrandım. Tahminlerini sağlam temele dayandırır, tahlil kudretine sunulan en karışık işleri bu sayede aydınlatırdı. Hemen kalkıp giyindim.

Biz salona girince, kalın siyah peçeli, siyahlı bir kadın ayağa kalktı.

Holmes cana yakın bir sesle:

—Günaydın bayan, dedi.

Kadın sesi titriyordu:

—Günaydın . . .

—Sherlock Holmes benim. Size iş arkadaşım ve dostum doktor Watson'u takdim ederim. Onun önünde benim önümde konuşur gibi serbest konuşabilirsiniz…

Şöminede yanan odunlara göz attı:

—Bayan Hudson salonu ısıttığına iyi etmiş. Şöminenin başına oturunuz. Size bir fincan kahve ikram edeyim, ürperiyorsunuz.

Kadın ocağın başındaki iskemleye oturdu:

—Soğuktan mı ürperiyorsunuz?

—Ya neden ürperiyorsunuz?

Peçesini kaldırdı, yürekler acısı bir sinir buhranı geçirmekte olduğunu gördük. Yüz çizgileri gergin, rengi sarıydı, yerlerinden uğramış gözlerinde müthiş bir korku ifadesi vardı: Peşinden kovalandığından kaçacak delik arayan bir mahlûka benziyordu.

Saçlarına ak düşmüştü ama yaşı otuzdan fazla değildi. Bitkin ve şaşkındı. Sherlock Holmes keskin bakışlarını kadına dikti. Sonra yaklaştı, koluna okşar gibi dokunarak tatlı bir sesle:

—Artık korkmayın, dedi. Bu meseleyi çabuk halledeceğimize eminim. Bu sabah trenle geldiniz değil mi?.

Kadın büsbütün şaşaladı:

—Beni tanıyor musunuz?

—Hayır, nereden tanıyayım?

—Trenle geldiğimi nereden biliyorsunuz?

—Sol eldiveninizin avuçbaşı iliğinde bir dönüş bileti gördüm; Sabah karanlığı sokağa çıkmış, tek atlı, iki tekerlekli bir arabayla bozuk yollardan geçip gara ulaşmışsınız.

Kadın irkildi ve gözleri biraz daha açılmış, dehşetle dostuma baktı.

Sherlock Holmes gülümsedi:

—Sakın beni falcı sanmayın bayan. Sol kolunuzda taze çamur lekeleri var. Ancak iki tekerlekli arabalar içeri çamur fırlatır. Arabacının solunda oturduğunuzu da söyleyebilirim.

—Evet. Saat altıda evden çıktım, altıyı yirmi geçe Leatherhead'e geldim, Londra'ya giden ilk trene bindim.

"Artık tahammülüm kalmadı Bay Holmes, bu böyle devam ederse çıldıracağım. Beni koruyacak hiç kimsem yok. Biri var, benimle alâkadar olan biri var ama o zavallı da bana yardım edemez. Sizden bahsedildiğini duydum Bay Sherlock Holmes. Sizden Bayan Farintosh bahsetti. Yardıma muhtaç olduğu zaman kendisine yardım etmişsiniz. Adresinizi o verdi. Bana da yardım edemez misiniz? İçinde çırpındığım karanlıkta hiç değilse aydınlık bir nokta görebilsem! Şu anda, bana edeceğiniz hizmete karşı hiçbir şey vermeyi vaat edemem. Fakat bir iki aya kadar evleneceğim, evlendikten sonra gelirimden faydalanmaya başlayacağım. O zaman borcumu öderim.

Holmes masasına gitti, bir çekmeyi çekti, fiş dosasını çıkardı, karıştırdı:

—Farintosh! Dedi. Tamam!. Meseleyi buldum. Opal taşlı bir taç işiydi . . . daha o zaman tanışmamıştık Watson.

Kadına döndü:

—Sizin işinizle meşgul olacağım bayan ve arkadaşınıza nasıl yardıma gayret ettimse, size yardım için de aynı gayreti göstereceğim. Ücretime gelince, mesleğim bunu kat kat ödemektedir. Eğer işinizi takip için masraf etmem icap ediyorsa, bütçemin izin verdiği nispette harcarım, siz bana bu masrafları ilerde ödersiniz. Şimdi bana işi etraflıca anlatmanızı rica ederim.

Kadın derin bir iç çekti:

—Bulunduğum durumun korkunç tarafı, endişelerimin açık ve belirgin olmaması ve sizden başka birine anlamsız görünecek ufak tefek vak'alara dayanmasıdır. Örneğin bu konuda fikrini almak istediğim, bana yardım etmesini dilediğim insan, anlattıklarımı çok sinirli bir kadının kuruntusu sanıyor. Bunu açıkça söylemiyor, fakat sesimin sakin ahenginden, bakışlarını bakışlarımdan anlattıklarıma inanmadığını

anlıyorum.

“Bana, insanların ne derece kötülük edebileceklerini kavradığınızı temin ettiler Bay Holmes. Öyleyse beni, her adım başında maruz bulunduğum tehlikeden koruyabilirsiniz.

—Sizi dikkatle dinliyorum bayan.

—İsmim Hele Stoner’dir. İngiltere’nin en eski Saksonyalı ailelerinden birine mensup üvey babam Roylott Stoke Moran’la Surrey’in o batı kısmının en ucunda oturuyorum.

Holmes başını salladı:

—Vaktiyle bu aile İngiltere’nin en zengin ailesinden biriydi. Arazileri, Berkohire’de kuzeye, Hampshire’de batıya doğru yayılıp uzanmaktaydı. Geçen yüzyılda, birbiri ardı sıra dört mirasçı har vurup harman savurdular, rejans devrinde de bir kumarbaz aileyi tam iflâs ettirdi. Elde yalnız birkaç hektar araziyle iki yüz yıllık bir ev kaldı, bunlar da ipotekli.

“Son sahibi çok sefil bir hayat sürmüş: Müthiş bir aristokrat hayatı. Fakat tek oğlu, benim üvey babam, yeni hayat şartlarına uymak gerektiğini anlamış. Biraz borçlanmış, tıp tahsilini bitirip Kalküta’ya yerleşmiş, azmi ve iyi doktor olması sayesinde tutunmuş. Fakat bir gün, evden öteberi çalındığına kızıp Hintli uşağını dayaktan öldürmüş ve asılmaktan güç kurtulmuş. Uzun müddet cezaevinde yattıktan sonra İngiltere’ye dönmüş: Ama dönen artık o eski adam değildi, hayata küsmüş, ümitleri suya düşmüş bir insandı.

“Doktor Roylott Hindistan’dayken, Bengal topçu tümeni tuğgenerali Stoner’den genç yaşında dul kalan annemle evlendi. Julie ile ikiz kardeştik, annem doktora vardığı zaman iki yaşındaydık. Annem çok zengindi, yılda bir milyona yakın geliri vardı. Bütün servetini vasiyetnameyle doktora bıraktı; doktor, evleneceğimizi göz önünde tutarak bize senede bir miktar para ayıracaktı.

“İngiltere’ye döndükleri bir müddet sonra annem öldü. Bundan sekiz sene evvel Creve civarında bir tren kazasında kurban gitti. Bunun üzerine Londra’ya yerleşmekten vazgeçen doktor bizi Stoke Moran’a atalarından kalan eve götürdü.

“Annem bize her ihtiyacımızı karşılayacak kadar para bıraktığından, sıkıntı çekmeyecektik.

“Fakat üvey babamız değişti. Eski evde Roylatt’lardan birini görünce sevinen konu komşuyla ahbaplık edecek yerde eve kapandı, arada sırada sokağa çıktığı zaman da önüne gelenle kavga etti. O ailede hiddetlenmek huyu âdeta irsiydi. Üvey babamda ise bu huy, sıcak iklimin tesiriyle bir kat daha şiddetlenmişti. Yakışmayacak birkaç kavga olayı oldu, ikisi mahkemeye intikal etti. Kasabada herkes ondan korkuyor, onu gören kaçıyordu, çünkü Herkül kadar kuvvetliydi, hiddetlenince kendini tutamıyordu.

“Geçen hafta nalbandı köprüden nehre attı. İş mahkemeye düşmesin diye elimde ne kadar para varsa verdim.

“Üvey babamın yegâne dostları Çingeneler. Onların, böğürtlen bürümüş arazisinde kamp kurmalarına izin veriyor, bazen çadırlarına gidip oturuyor, hafta sonlarında da onlarla beraber yürüyüşe çıktığı oluyor.

“Hindistan hayvanlarına karşı da sevgisi var. Biri ona muntazaman Hindistan’dan hayvan yolluyor. Şu anda evde bir şebek maymunu ile bir yaban kedisi başıboş dolaşıp durmakta.

“Kardeşim Julie ile rahat bir ömür sürmediğimizi anlamışsınızdır. Uşak, hizmetçi oturmuyordu, uzun zaman evin bütün işini biz görmek zorunda kaldık. Julie öldüğü zaman otuz yaşında yoktu, ama onun saçları da, benimkiler gibi, vakitsiz ağarmıştı.

—Demek kız kardeşiniz öldü?

—Evet. Tam iki sene evvel. Ben de size şimdi onun ölümünden bahsedecektim. Anlattığım gibi kendi seviyemizde, yaşıtımız kimseyi görmüyoruz, yalnız Harrow civarında teyzemiz Honoria Vestphail vardır, hiç evlenmemiştir; arada sırada izin alıp ona gidiyorduk.

İki sene evvel Julie, teyzemin evinde bir deniz subayı tanıdı, nişanlandılar. Eve dönünce üvey babasına

nişanlandığını söyledi, doktor ses çıkarmadı. Fakat düğününe on beş gün kala müthiş bir şey oldu, tek dostum, kardeşim öldü.

Sherlock Holmes koltuğuna yaslanmış, başını yastığa dayamış, gözlerini yummuştu. Sözün burasında gözlerini açıp kadına şöyle bir baktı:

—Olup bitenleri aynen ve tam anlatınız; diye mırıldandı.

—Benim için güç bir şey değil… Olup bitenler hafızama kazındı… Evimizin çok eski olduğunu söylemiştim. Bir tarafında oturuyorduk. Salonlar binanın orta kısmında olduğundan yatak odaları yer katındadır. Bu odalardan ilki doktorun, üçüncüsü benim odamdır. Julie'ninki ikinci odaydı. Bu odaların arakapısı yoktur ama, aynı koridor üstündedirler. İyi anlatabiliyor muyum?

—Evet, çok iyi anlatıyorsunuz.

—Bu üç oda da bahçeye bakar. O gece doktor Roylott odasına erken çekildi; fakat Julie sigara kokusundan uyumadığını anladı. Üvey babam sert Hindistan tütünü içer. Julie benim odama geldi, düğününden bahsettik, saat on bire doğru kalktı, odasına gidecekti. Kapıyı açacağı sırada durakladı:

—Helene, dedi, gece karanlığında hiç ıslık duydun mu?.

—Hiç duymadım.

—Herhalde uykunda ıslık çalmazsın ya?

—Çalmam sanırım. Neden sordun?

—Çünkü birkaç gecedir, hep saat üçe doğru, herkesin duyması istenmiyormuş gibi çalınan bir ıslık duyuyorum. Nereden geldiğini söyleyemeyeceğim, ya yandan veya bahçeden geliyor. Senin de bu ıslığı duyup duymadığını merak ediyordum.

—Ben hiç duymadım. O Allahın belâsı Çingeneler çalıyordur.

—Olabilir. Fakat bahçede çalınsaydı sende duyardın.

—Benim uykum seninki kadar hafif değildir.

—Her neyse, ehemmiyetli bir şey değil.

Gülümsedi, çıktı, kapımı kapadı, kapısını sürmelediğini duydum.

Sherlock Holmes sordu:

—Yok canım? Geceleri oda kapınızı sürmeler miydiniz?

—Her gece.

—Sebep?

—Doktor Roylott'in bir yaban kedisiyle bir şebeği var demiştim ya. Kapımızı sürmelemeden içimiz rahat etmiyordu.

—Pekalâ. Devam ediniz.

—O gece beni bir türlü uyku tutmadı. Bir önsezi uykumu kaçırıyordu. İkiz olduğumuzu hatırlatayım; ikizler arasındaki bağlar çok sağlam ve çok hassastır. Esasen berbat bir geceydi; rüzgâr uğulduyor, yağmur camları kamçılıyordu.

Ansızın fırtınanın gürültüsünü korkudan haykıran vahşi bir kadın çığlığı bastırdı. Kız kardeşimin sesini tanıdım. Yatağımdan fırladım, bir şala büründüm, koridora çıktım. Kapımı açarken kardeşimin bahsettiği ıslığı duyar gibi oldum, ıslığın arkasından, bir iki saniye sonra, sanki yere ağır madenî bir şey düşmüş gibi bir ses işittim.

Koridorda koşmaya başladım, kız kardeşimin kapısı açıldı. Korkudan taş kesilip baktım: Kim çıkacaktı? Koridorun ışığında Julie göründü. Korkudan yüzü bembeyazdı, yardıma çağırır gibi ellerini salladı, sarhoş gibi başını tutamıyordu.

Koştum, beline sarıldım, fakat dizleri büküldü, yere çöktü. Istırap içinde kıvranıyordu, vücudu yay gibi bükülmüştü.

Evvelâ beni tanıyamadı sandım, fakat üstüne eğilince, ömrümün sonuna kadar kulağımdan gitmeyecek bir sesle haykırdı:

—Aman yarabbi!... Helene !... Kurdele!... Benekli kurdele!...

Bana başka bir şey daha söyleyecekti, parmağını doktorun odasına doğru uzattı, fakat yine ıspazmoza yakalandı, konuşamadı.

Avaz avaz bağırarak üvey babamın odasına koştum, robdöşambrını giymeye çalışarak çıkıyordu. Kız kardeşimin yanına geldiği zaman Julie kendini kaybetmişti. Doktor, Julie'ye, dişlerini aralayıp biraz konyak içirmeye uğraştı, kasabadan doktor çağırttı, kız kardeşim komadan kurtulamadı, kendine gelemeden öldü. İşte sevgili kardeşimi böyle kaybettim.

Sherlock Holmes doğruldu.

—Biraz müsaade edin, dedi, bir şey soracağım.

—Buyurunuz.

—Islıkla madenî sesi duyduğunuza emin misiniz?

—Evet.

—Yemin eder misiniz?

—Tahkikat sırasında savcı da bunu sordu. O sesleri duyduğuma eminim, fakat yemin edemem, çünkü fırtına gürültüsü arasında yanılmış olabilirim. Evin her tarafı çatırdıyordu.

—Kız kardeşiniz giyinik miydi?...

—Hayır, gecelikleydi. Sağ elinde yanmış bir kibrit, sol elinde kibrit kutusu vardı?

—Doktor Roylott'un gidişatını kimse beğenmediğinden ince eleyip sık dokudu, fakat ölüm sebebi anlaşılamadı. Ben ifademde kapısının sürmeli olduğunu söyledim. Pencerelerin kapakları her gece sıkı sıkı kapanırdı. Pencereler demir parmaklıdır.

Duvarlar muayene edildi. Sağlamdı. Yer döşemeleri muayene edildi. Hiçbir netice alınamadı. Şömine genişti, fakat baca ağzı demir çubukları dört çengelle tutturulmuştu. Kız kardeşlerimin odasında kendisinden başka kimse bulunmadığına şüphe kalmadı. Vücudunda de hiçbir yara bere, boğuşma, zorlama işareti görülmedi.

—Zehirlenme olması ihtimali üzerinde duruldu mu?

—Evet, fakat doktorların tetkikleri olumsuz çıktı.

—Peki, size göre kız kardeşiniz neden öldü?

—Bana kalırsa korkudan öldü. Ama korktuğu neydi? İşte bunu tasavvur edemiyorum.

—O gece evin yakınlarında Çingeneler var mıydı?

—Her zaman vardır.

—Benekli kurdele nedir?

—Ya sayıkladı veya Çingenelerin başlarına bağladıkları renk renk mendilleri ima etti.

Holmes başını salladı, benekli kurdelenin izahı bu olamazdı.

—Çok derinlerde yüzüyoruz, dedi, devam edin.

—İki sene geçti. Son günlere kadar tek başıma, münzevi bir ömür sürdüm. Bir ay evvel, çok eskiden tanıdığım ve sevdiğim bir arkadaşım benimle evlenmek istediğini söyledi. Reading Civarında, Crane Vatır'de oturan Bay Armitage'in ortanca oğlu Percy Armitage ile evlenme kararı verdik.

Evvelki gün konağın batı kanadında biraz tadilat yapıldı. Benim odamın duvarı delindi, ben de kız kardeşimin öldüğü odada, onun yatağında yatmak zorunda kaldım.

Geçen gece uyku tutmadı, kız kardeşimin feci akıbetini düşünürken, Julie'nin ölmeden önce duyduğu ıslığı duymayayım mı? Ne derece korktuğumu tasavvur edersiniz.

Yataktan fırlayıp lâmbayı yaktım. Hiçbir şey göremedim fakat korkudan tekrar yatamadım, giyinip

sabahı bekledim, şafak sökerken Couronne hanımın arabasına binip istasyona gittim, trenle buraya geldim. Size sığındım.

—İyi ettiniz… Ama olup biten her şeyi bana anlattınız mı?

—Evet anlattım.

—Hayır bayan Stoner, bana her şeyi anlatmadınız, üvey babanızı koruyorsunuz!

—Yani ne demek istiyorsunuz!.

Holmes cevap verecek yerde kızın kolunun dantel yerini kaldırdı, bileğinde beş mor nokta vardı: Dört parmakla bir başparmak yeri…

—Size çok sert davranıyor.

Helene Stoner kızardı:

—Çok serttir, ne derece kuvvetli olduğunu da fark etmez…

Bunu uzun bir sessizlik takip etti. Holmes, elini çenesine dayamış şöminedeki ateşi seyrediyordu. Nihayet:

—İşte karışık bir iş dedi. Hareket plânını çizmeden önce ufak tefek binlerce şey var ki, onların mahiyetlerini bilmeliyim. Fakat kaybedecek vaktimiz yok. Bugün Stoke Morane'a gidersek, babanızdan gizli o odaları görebilir miyiz?

—Bugün mühim bir iş için şehre gideceğini söylemişti. Akşama kadar gelmez. Evde ihtiyar bir hizmetçi var ama o da kafadan sakat, ona sizi göstermem.

—Peki. Watson bir diyeceğiniz var mı?

—Hiçbir diyeceğim yok.

—O halde beraber gideriz. Şimdi ne yapacaksınız bayan Stoner?

—Çarşıya gideceğim. Londra'ya gelmişken bir iki eksiğimi tamamlayayım. Öğle treniyle dönerim.

—Biz de öğleye doğru geliriz. Benim de bu sabah bazı işlerim var. Kahvaltı etmez miydiniz?

—Hayır, teşekkür ederim. Size derdimi döktüm, içim rahatladı, omzumdan bir yük kalkmış gibi hafifledim.

Siyah peçesini indirip gitti.

Koltuğuna yaslanan Holmes sordu:

—Bu işe ne dersiniz Watson?

—Uğursuz bir işe benziyor.

—Doğru, oldukça uğursuz…

—Eğer bu kız doğru söylediyse, tavanda, yer döşemelerinde gedik yoksa, baca ağzı demir parmaklıysa, kız kardeşi odada yalnızdı.

—Peki ya ıslıkla, kızın son nefesinde bahsettiği benekli kurdele nedir?

—Ne bileyim.

—Bir ıslık duyulmuş, yakınlarda Çingeneler varmış, üvey babanın da, üvey kızının evlenmesinin işine gelmediği ve buna mâni olmak istediği muhakkak… Kız son nefesinde benekli kurdeleden bahsediyor, Bayan Helene Stoner madem ki bir ses duyduğunu söylüyor. Demek ki, pencere demirlerinden biri sökülüp yerine konmuş… Esrarın bu esaslara dayandığını tahmin ediyorum.

—Öyleyse Çingeneler ne yaptı?

—Bu hususta şimdilik bir şey söyleyemem.

—Herhalde tahminlerinizi çürütecek birçok şey var.

—Malûm. Bunun için hemen bugün Stoke Morane'a gidiyoruz. Bakalım tahminlerimi çürütecek şeyler sağlam ve sarsılmaz şeyler mi, yoksa onları bertaraf edebilir miyiz?… Yahu bu gürültü de nedir?

Kapı açıldı, eşikte dev cüsseli bir adam göründü. Acayip kıyafeti vardı, noter de diyebilirdiniz köylü

de . . . şapkası yüksek kalıplı, siyahtı. Redingotlu ve çizmeliydi, elinde bir av kamçısı sallıyordu. O kadar uzun boyluydu ki, şapkası kapının üst pervazına değiyordu. O kadar iriydi ki, vücudu kapıyı tıkamıştı.

Ablak, kırışık, güneşten yanmış binbir ihtiras ifadesi beliren yüzü bir bana, bir Holmes'e dönüyordu. İçeri çökük gözleri hiddetliydi, ateş püskürmekteydi. Kocaman gaga burnuyla ihtiyar bir kartalı andırıyordu.

Homurdanır gibi sordu:

—Holmes hanginizsiniz?

Dostum serinkanlı cevap verdi:

—Benim. Kendinizi tanıtmanızı bekliyorum.

Adam yine homurdanır gibi konuştu:

—Doktor Grimesby Roylott.

Sherlock Holmes yine serinkanlı olarak karşılık verdi:

—Ya, demek sizsiniz?

—Evet benim.

—Buyurun, oturun.

—Gerek yok. Üvey kızım biraz evvel evinizden çıktı. Peşindeydim. Size ne anlattı?

Sherlock Holmes sordu:

—Senenin bu mevsimine göre hava çok soğuk değil mi?!

İhtiyarın sesi kükredi:

—Size ne anlattı?

—Fakat safran gülleri bol olacakmış!...

Adam kırbacını kaldırıp üzerimize yürüdü:

—Siz beni atlatmaya mı bakıyorsunuz!... Sizin kim olduğunuzu biliyorum… Sizden çok bahsedildi: Her işe burnunu sokan Holmes değil mi?

Dostum tatlı tatlı gülümsedi.

—Kahve dövücünün hınk deyicisi Holmes!.

Holmes sırıttı:

—Scotland Yard'ın cankurtaran simidi Holmes!...

Holmes'un keyfi geldi:

—Pek hoşsohbetsiniz doktor, ama giderken kapıyı kapayın da cereyan yapmasın!

—Canım istediği zaman giderim!

—Hay hay!.

—Küstahlık edip işlerime burnunuzu sokmayın!.

—Başüstüne!.

—Bayan Stoner'in buraya geldiğini biliyorum.

—İyi ediyorsunuz.

—Onu takip ettim.

—İyi ettiniz.

—Dikkatli olun, kendinizi koruyun. Bana karşı koymak tehlikelidir.

Şömineye gitti, demir maşayı aldı, kocaman elleriyle tutup büktü ve tehdit etti:

—Yolumun üstünden çekilin!.

Büktüğü maşayı ocağın kenarına fırlatıp çıktı.

Holmes kahkahayla güldü:

—Çok medeni adam!... Tam salon adamı!...

—Allah için!...

—Ben onun kadar iri yarı değilim ama, biraz daha kalsaydı, bileklerimin kendi bileklerinden daha az kuvvetli olmadığını ispat edecektim.

Konuşurken maşayı aldı ve kendini hiç sıkmadan doğrulttu.

—Aferin Holmes!.

—Benim bu kadar kuvvetli olduğumu bilmiyordunuz?

—Biliyordum, ama görmek hoşuma gitti.

Holmes düşünüyordu. Sordum:

—Şimdi ne yapacaksınız?

—Herhalde onun küstahlığına, cüretine kulak asacak değilim.

—Evine gidecek misiniz?

—Gideceğiz.

—Sizi resmi polis sanıyor.

—Ne sanırsa sansın. Buraya gelmesi merakımı kamçıladı…

—Kız ihtiyatsızlık etmiş.

—Evet. Fakat, üvey babasının kendisini takip etmesine mâni olamadığına pişman olmayacağını umuyorum.

—Bu ümide neden kapılıyorsunuz?

—Sonra anlatırım Watson, şimdi kahvaltı edelim…

—Daha sonra?

—Ben bir yere kadar gideceğim.

—Bu iş için mi?

—Evet, lâzım olan bilgiyi alabileceğini sanıyorum.

•••

Sherlock Holmes eve döndüğü zaman saat bire geliyordu.

Önce gözüme elindeki mavi kâğıt ilişti. Bir sürü yazı yazılmış, planlar çizilmişti.

—Ne haber Holmes?

—Raylott'un ölen karısının vasiyetnamesini okudum. Arazinin bugünkü gelirini hesapladım. Kadın öldüğü zaman toprakları kendisine senede bin yüz sterlin getiriyormuş, bugünse, hububat fiyatları düştüğünden yedi yüz elli sterlin getiriyor. Kızların evlenince iki yüz ellişer sterlin gelirleri var demektir. Eğer kızların ikisi de evlenselerdi üvey baba çok parasız kalacaktı. Hatta birisi evlense, gelir bir hayli eksilecekti.

Holmes memnun, ellerini ovuşturdu:

—Bu sabahki, çalışmam boşa gitmedi. Üvey baba elbette üvey kızlarının evlenmelerini istemez. Buna kanaat getirdim.

—Şimdi ne yapacağız?

—Bu işi sürüncemede bırakamayız. Moruk işine burnumuzu soktuğumuzu biliyor. Eğer hazırsanız hemen bir arabaya binip Waterloo istasyonuna gidelim. Ceplerinizden birine tabancanızı koymanızı rica ederim. Demir bükenlere karşı tabanca en iyi müdafaa silâhıdır. Tabancanızla diş fırçalarımızı alalım, başka bir

şey istemez.

Bir araba çağırtıp bindik, istasyona kadar konuşmadık. Şansımıza Leatherhead'a kalkan bir tren varmış.

Leatherhead'de istasyon otelinin arabasını kiralayıp Surrey'in yolunu tuttuk. Altı yedi kilometrelik yol güzel bir arazi ortasından geçer. Hava da çok güzeldi. Güneşliydi, gökte pamuk yığınına benzer beyaz bulutlar vardı. Ağaçlar ve yol kenarındaki çitler tomurcuklanmaya başlamıştı. Etraf burcu burcu nemli toprak kokuyordu.

Ben tabiatın bu güzelliğini, takip etmeğe gittiğimiz uğursuz işle nasıl tezat teşkil ettiğini düşünüyordum.

Dostumsa, şapkasını gözlerinin üstüne eğmiş, çenesini göğsüne dayamış, derin bir düşünceye dalmıştı. Ansızın omzuma vurup uzakta bir şeye işaret etti:

—Şuraya bakın!

Hafif bir meyilde, sık ağaçlı bir parkı gösteriyordu. Meylin en yüksek yerinde ağaçlar bir küme teşkil etmişti.

Dalların arasından eski bir evin çatısıyla damı görünüyordu.

Holmes arabacıya sordu:

—Orası Stoke Morone mi?

—Evet efendim, Doktor Grimesby Roylott'un mâlikânesi.

—Tamir edilen bir bina varmış öyle mi?

—Evet efendim.

—Bizi oraya götürün.

Arabacı soldaki damları gösterdi:

—İşte kasaba. Ama konağa gidecekseniz şu kısa yokuşu tırmanıp, tarlalar arasındaki kestirmeden gidiniz… Bakınız bir kadın dolaşıyor.

—Bayan Stoner olacak Evet, hakkınız var, oradan gitmeliyiz.

Arabadan indik, parayı verdik, araba Leatherhead'a döndü, biz de yokuşu tırmanmaya başladık. Holmes:

—İsabet dedi, çok isabet.

—İsabet olan nedir?

—Arabacı bizi mimar sandı.

—Bundan ne çıkar?

—Dilini tutmazsa, yapıya mimarları götürdüğünü söyler.

Arabacının tarif ettiği yoldan doktorun malikânesine ulaştık. Holmes:

—Günaydın Bayan Stoner, dedi. Görüyorsunuz ya, sözümüzde durduk.

Kız bizi görünce koşarak karşıladı, sevindiği güler yüzünden belliydi.

Ellerimizi sıktı:

—Dört gözle sizi bekliyordum. İş yolunda. Doktor şehre indi. Bu akşam geç vakit gelir.

Holmes gülümsedi:

—Kendisiyle tanışmak şerefine nail olduk.

—Sahi mi söylüyorsunuz?

Kızın gözleri faltaşı gibi açılmıştı:

—Nerede gördünüz onu?

—Bize geldi.

Holmes doktorun odaya nasıl girdiğini, neler söylediğini anlattı. Bayan Stoner sarardı.

—Beni takip etmiş!

—Öyle olacak.
—O kadar kurnazdır ki, beni gözlüyor mu, gözlemiyor mu farkına varamıyorum.
Biraz düşünüp sordu:
—Dönünce acaba bana ne diyecek?
—Korunmaya, sakınmaya başlasın. Belki kendinden daha kurnaz bir çıkar karşısına.
—Ben ne yapacağım?.
—Siz odanıza kapanıp oturacaksınız.
—Ya…
—Anladım, zorbalığa kalkışırsa teyzenize kaçarsınız. Şimdi vakit kaybetmeyelim. Bize odaları gösterin.
Bina külrengi taştandı, yer yer yosun tutmuştu. Orta kısmı yüksekti, iki kanadı yengeç kıskacı gibi iki yana kıvrık uzanıyordu.
Kanatlardan birinde camlar kırıktı, pencerelere tahta kaplanmıştı. Damda bir oyuk görünüyordu, sözün kısası harap bir şatoydu.
Orta kısmı az çok onarılmıştı, hele sağdaki blok yeniydi, pencerelerde perde vardı ve bacadan mavi bir duman tütüyordu. Demek ki, oturulan kısım o kısımdı.
Duvarlardan birine iskele kurulmuştu, taşlardan biri delinmişti, fakat işçi görmedik.
Holmes bakımsız bahçede ağır ağır yürüyor, pencerelerin dış taraflarını dikkatle gözden geçiyordu.
Bir aralık kıza sordu:
—Burası değil mi?
—Evet, burası.
—Bu sizin yatak odanızın penceresi olacak.
—Evet.
—Ortadaki kız kardeşinizin, sondaki, orta kısmın yanındaki de üvey babanızın odasının penceresi değil mi?
—Evet, ama şimdi ben ortadaki odada yatıyorum.
—Tamirat bitene kadar herhalde?
—Evet.
—Ama tamirat pek acele bir iş değil gibi geliyor bana.
—Acele tamire ihtiyaç gösteren hiçbir yer yoktu.
—Öyleyse?
—Galiba oda değiştirtmek için bir bahane.
—Bu sözünüz kulaklarınızda küpe olsun.
—Mühim mi?
—Çok… Şimdi gelelim bu kanadın öbür tarafına.
—Odaların koridoru var.
—Üç odanın kapısı da o koridora açılıyor demiştiniz.
—Evet.
—Koridora açılan pencere yok mu?
—Var amma, bir insan geçemeyecek kadar küçük ve dar.
Sherlock Holmes biraz düşündü.
—Demek ki, geceleri kapılarınızı sürmeledikten sonra, koridordan odalarınıza girmek için imkân ve ihtimal yoktu?

—Şimdi bizi odanıza götürmenizi rica ediyorum.
—Lütfen panjurları kapatın.
Kız panjurları kapadı.
Holmes uzun müddet açık pencereden bakmıştı. Sonra yine bahçeye çıkıp panjurları dışarıdan açmaya uğraştı, muvaffak olamadı.
Bıçak girecek bir gedik aradı. Yoktu. Pertavsızını çıkarıp rezeleri muayene etti. Sağlam demirdendi, kunt harçla yerlerine sağlam oturtulmuştu.
Kararsız bir halde çenesini okşadı:
—Hımmmm!...
Nihayet sordum:
—Ne var üstat?
—Sebep?
—Tahminim çatallaşıyor.
—Panjurlar kapanıp arkadan kol demiri vurulunca pencereden kimse giremez.
—Şu halde?
—Tekrar içeri girip bakalım, başka bir koz bulamaz mıyız?
Yan kapıdan koridora girdik. Holmes üçüncü odayla ilgilenmedi. Bayan Stoner'in şimdi yattığı, kız kardeşinin öldüğü odayla meşguldü.
Alçak tavanlı, koca şömineli, her eski sayfiye evleri odasına benzer daracık bir odaydı. Bir köşede bir dolap, bir köşede karyola vardı. Tuvalet masası pencerenin solundaydı. İki iskemle ve dört köşe bir yer halısıyla odanın döşemesi tamamlanıyordu.
Duvar pervazlarıyla kirişler meşe ağacındandı, kurt yeniği içindeydi. Galiba şatonun yapıldığı zamandan kalmıştı bunlar.
Holmes iskemlelerden birinin bir köşeye çekip oturdu, sessiz sedasız odayı tetkik etti.
Nihayet sapı yastıkta duran bir çıngırak kordonunu gösterdi:
—Kordon çekilince çıngırak nerede çalar?
—Hizmetçi odasında.
—Yeni konmuşa benziyor.
—Üç dört sene evvel kondu.
—Kız kardeşiniz mi koydurdu?
—Hayır. O bu çıngırağı hiç çalmadı. Biz kendi işimizi kendimiz görürdük.
—Bu kadar güzel bir çıngırak kordonuna hiç gerek görmüyorum…
—Affedersiniz, biraz yer döşemesiyle meşgul olmak istiyorum.
Çömeldi, sonra ellerini de yere dayayıp uzandı, pertavsızla döşeme aralıklarını dikkatle inceledi, sonra duvar başlangıcındaki kirişlere baktı. Sonra kalktı, karyolaya gitti, bir müddet seyretti: Gözü duvar boyu yatağa sarkan kordona ilişti.
Birdenbire kordonu tutup çekti:
—A! Bu kordonun ucunda çıngırak yok!...
—Çalmıyor mu?
—Çalmıyor ya. Hatta ucu tele de bağlı değil. Tuhaf şey! Bakın, kordonun öbür ucu hava deliği ağzında bir çengele bağlı.
Kız şaşırdı:
—Sahi tuhaf! Ama dikkat etmemiştim.

Holmes elini kordondan çekemiyordu:
—Çok tuhaf!. Bu odada tuhaf olan bir iki şey daha var.
—Neler?
—Meselâ bir odadan öbür odaya hava deliği açmak için insan deli olmalıdır. Hava deliği hiç değilse koridora açılır.
Bayan Storner:
—Bu delik de yeni açıldı; dedi
Holmes sordu:
—Çıngırak konduğu zaman mı?
—Evet, o zaman bu odada bazı ufak tefek tadilât! Çalmayan bir çıngırak, hava değiştirmeyen bir hava deliği!...
Bayan Storner şaşalamıştı. Holmes:
—Şimdi öbür odaya geçelim, dedi.
—Buyurun.
Bayan Storner yol gösterdi, öbür odaya girdik.
Doktor Grimesby Roylott'un odası, üvey kızının odasından daha genişti. Eşyası, portatif bir karyola, rafları teknik kitap dolu bir etajer, bir tahta iskemle, yuvarlak bir masa ve büyük bir kasadan ibaretti.
Holmes bütün eşyayı dikkatle muayene etti.
Nihayet elini kasaya koyup Bayan Storner'a sordu:
—Bu kasada ne var?
—Üvey babamın evrakı.
—Siz içini gördüğünüz mü?
—Bir defa gördüm.
—Ne zaman?
—İki sene evvel.
—Ne vardı içinde?
—Bir yığın kâğıt.
Holmes'un yüzünde acayip bir ifade belirdi:
—Sakın bu kasanın içinde bir kedi olmasın?
Kızın gözleri yine dört açıldı:
—Kedi mi?
—Evet.
—Ne münasebet?
—Çünkü… Bakın…
Kasanın üstünde duran bir süt çanağını gösterdi . . . kız başını salladı:
—Hayır, kedimiz yoktur, yalnız bir Hindistan yaban kedisiyle bir şebek maymunu var…
—Evet, söylemiştiniz. Yaban kedisi de büyük bir kedidir, fakat bir çanak süt ona yetmez.
Aydınlatmak istediğim bir nokta var…
Tahta iskemlenin önüne çömelip yakından baktı, sonra doğruldu, pertavsızını cebine koydu:
—Teşekkür ederim! Bu iş tamam… Aaa! işte enteresan bir şey…
Karyolanın köşesinden kısa, ince bir kayış sarkıyordu, ucu ilmikliydi.
Sherlock Holmes yüzüme baktı:
—Ne dersiniz Watson?

—Bildiğimiz köpek tasma kayışı.
—Ya ilmik?
—İşte ilmiğe anlam veremiyorum.
—Bilmediğiniz bir şey bu! Dünya kötüdür azizim. Ve bir insan zekâsını cürüm işlemek için işletirse, yeryüzünün en kötü mahlûku olur!...
Bayan Stoner'e döndü:
—Burada işimiz bitti bayan, müsaade ederseniz biraz da bahçede dolaşalım.
—Buyurunuz.
Genç kız önde, biz arkada odadan çıktık. Dostumun yüzünde, o güne kadar görmediğim korkunç bir ifade vardı. Tüylerinin ürperdiğini, tiksindiğini ve nefretle irkildiğini anlıyordum.
Bahçeye çıktık, çimen tarhının etrafında birkaç kere dolaştık, fakat ne ben bir şey sormaya cesaret ediyordum, ne de Bayan Storner…
Nihayet Holmes konuştu:
—Bayan Storner, söyleyeceklerime aynen riayet etmeniz şarttır.
—Ederim.
—Durum, tereddüde yer bırakmayacak kadar vahim…
—Ben de tehlike seziyordum…
—Açık söyleyeyim: Hayatınız tehlikede. Canınızı sözümü dinlemek şartıyla kurtarabilirsiniz.
—Ne derseniz yapacağım.
—Öncelikle, bu geceyi dostumla beraber odanızda geçireceğiz.
Holmes'un yüzüne hayretle baktık. Bayan Storner kadar ben de şaşmıştım.
Holmes devam etti:
—Geceyi muhakkak odanızda geçirmeliyiz.
Bırakın da anlatayım. Kasabanın Hanı o tarafta değil mi?
—Evet, Couronne Hani.
—Handan odanızın penceresi görünür mü?
—Evet.
—Babanız gelince odanıza kapanacaksınız.
—Ne bahane bulayım?
—Müthiş bir baş ağrısı.
—Peki, sonra?
—Onun yattığını anlar anlamaz panjuru açar, lâmbayı tutarsınız. Sonra öteki odaya, yani kendi odanıza geçersiniz… Tamirata rağmen geceyi orada geçirebilirsiniz değil mi?
—Tabii geçiririm.
—Üst tarafını bize bırakın.
—Ne yapacaksınız?
—Geceyi odanızda geçirip sizi korkutan gürültünün neden ileri geldiğini anlayacağız.
Bayan Storner dostumun kolunu tuttu:
—Sizin bir bildiğiniz var, Bay Holmes.
Holmes'un çatık kaşları düzeldi:
—Belki…
—Hem de siz işin hakikatini biliyorsunuz.
—Belki…

—Allah aşkına söyleyin, kardeşim neden öldü?

Holmes başını salladı:

—Delil bulmadan söyleyemem.

—Korkudan mı öldü?

—Hayır. Sizin sandığınız gibi korkudan ödü patlayıp ölmedi. Ölümün daha elle tutulabilir bir sebebi olsa gerek.

—Nedir bu?

—Şimdilik bir şey söyleyemeyeceğim. Müsaade ediniz de artık gidelim. Üvey babanız gelip bizi burada bulursa, bütün emeklerimiz boşa gider.

—Nasıl isterseniz Bayan Holmes.

—Allahaısmarladık Bayan. Metin ve cesur olun. Dediklerimi yaparsanız karşı karşıya bulunduğunuz bütün tehlikeleri bertaraf ederiz.

—Güle güle.

Holmes'le beraber, ağır ağır kasabaya indik.

Handa bir odayla bir salon tuttuk. Bu küçük daire birinci kattaydı. Stoke Morane konağının oturulan kısmıyla sokak kapısı görünüyordu.

Ortalık kararırken Doktor Roylott'un konağa girdiğini gördük. Arabacısı yanında pire kadar kalıyordu. Arabacı parkın kapısını açmakta güçlük çekti. Doktorun sesinin kükrediğini duyduk. Yumruklarını sıkıp adamcağızı tehdit etti.

Nihayet araba kapıdan geçti, ağaçlar arasında fenerinin ilerleyen ışığı göründü, konağın pencerelerinden biri aydınlandı.

Dışarıyı seyreden Holmes:

—Sizi buraya getirdiğime pişmanım, dedi.

Hayret ettim:

—Neden Holmes?

—Çünkü bu iş tehlikeli…

Tereddütsüz cevap verdim:

—Size yardımım dokunacak mı?

—Sizin varlığınız işi neticelendirecek.

—Öyleyse yanınızdan ayrılmam.

—Teşekkür ederim.

—Tehlikeden bahsettiniz.

—Evet, tehlikeye atılıyoruz.

—Öyleyse odalarda benim göremediğim kim bilir neler gördünüz.

—Hayır. Siz ne gördünüzse ben de onları gördüm. Yalnız ben gördüklerime anlam verip netice çıkardım.

—Ben göze çarpacak o çıngırak kordonundan başka bir şey görmedim, ne işe yaradığını da anlayamadım.

—Hava deliğini gördünüz.

—Gördüm. Fakat iki oda arasındaki bu delik neye yarar? Bir fare bile güç geçer.

—Ben, buraya gelmeden önce bir hava deliği bulacağımızı biliyordum.

—Amma yaptınız Holmes!

—Sizi temin ederim biliyordum. Bayan Storner kız kardeşinin Doktor Roylott'un içtiği tütün

kokusundan rahatsız olduğunu söylemişti. Demek iki oda arasında bir menfez vardı. Bu menfez çok küçüktü, yoksa savcı görürdü.

—Peki, bunda ne kötülük olabilir?

—Garip tesadüflere ne dersiniz? Bir hava deliği açılıyor, bir kordan sarkıtılıyor, yatağında yatan bir kız ölüyor.

—Aralarında bağlantı bulamıyorum.

—Hayır, basbayağı bir karyola.

—Yatak gözünüze çarpmadı mı?

—Ayakları yere mıhlanmış. Siz yere çakılı karyola gördünüz mü?

—Görmedim.

—Kız yatağının yerini değiştiremezdi. Hava deliğiyle çıngırak kordonuna karşı aynı vaziyette kalmaya mahkûmdu. Çıngırak çalmaya yaramadığına göre, bilhassa çıngırak kordonuna karşı…

—Holmes, ne demek istediğinizi anlar gibi oluyorum. Müthiş ve kurnazca bir cinayeti önlemek için tam vaktinde geldik galiba.

—Evet Watson, kurnazca olduğu kadar müthiş bir cinayet işlenecekti. Doktor cinayet işlemek istedi mi, korkunç bir katil olur. Hem serinkanlı hem bilgindir… Ama merak etmeyin Watson, onu mağlûp edeceğiz… Şafak sökene kadar da tüyler ürperten bazı şeylere şahit olacağız gibi geliyor bana.

Allah rızası için fırsat bulmuşken rahat rahat birer pipo içip daha eğlenceli şeylerden bahsedelim.

•••

Gece dokuza doğru ağaçlar arasında görünen ışık söndü. Doktorun konağı artık karanlıktı. İki uzun, çok uzun saat geçti, on birde tam karşımızda hafif bir ışık göründü.

Holmes ayağa kalktı.

—Kız işaret verdi. Orta pencere aydınlandı.

Handan çıkarken bir dostumuzu ziyarete gideceğimizi, gece dönmememiz ihtimali olduğunu hancıya haber verdik.

Yol karanlık, hava soğuktu.

—Konağın bahçe duvarları yer yer yıkılmış olduğundan bahçeye girmekte güçlük çekmedik. Ağaçlar arasında ilerledik, çemen tarhını geçtik pencereden içeri atlayacağımızı zaman defneler içinden, kambur, iğrenç bir çocuk fırladı, emekleyerek çemen tarhına atlayıp, karanlıkta kayboldu.

—Gördüğünüz mü Holmes, diye mırıldandım.

Holmes bir saniye kalakaldı, bileğimi tutmuş, mengenede sıkar gibi sıkıyordu. Nihayet bıraktı ve gülümseyerek kulağıma fısıldadı:

—Ne sevimli ev!... Gördüğünüz şebekti.

Doktorun garip meraklarını unutmuştum. Evet, bir şebeğiyle bir yabankedisi vardı. Belki yabankedisi, hiç ummadığımız bir anda omzumuza tırmanıverecekti!.

Holmes’un yaptığı gibi, ayakkabılarımı çıkarıp odaya girdikten sonra içim biraz rahatladı.

Dostum usulca panjuru kapadı, lâmbayı masanın üstüne koydu, etrafa göz gezdirdi.

Öğleden sonra gördüğümüz gibi her şey yerli yerindeydi.

Holmes bana sokuldu, ağzını kulağıma yaklaştırıp fısıldadı:

En hafif bir gürültü başımıza belâ açar!

Duyduğumu anlatmak için başımla işaret ettim.

Karanlıkta oturmalıyız, hava deliğinden bizi görebilir.

Yine başımla işaret ettim.

—Sakın uyuyakalmayın. Bir dikkatsizlik hayatınıza malolabilir. Tabancanız elinizin altında bulunsun, belki kullanmanız gerekir.

Bir baş işaret daha.

—Ben karyolanın yanına oturuyorum.

Ya ben? Demek ister gibi baktım.

—Siz şu iskemleye oturun.

Oturdum, tabancamı masanın kenarına koydum.

Holmes ince, uzun hezaran bir baston getirmişti. Mumla kibritin yanına, yatağın üstüne koyup lâmbayı söndürdü.

Karanlıkta kaldık.

O geceyi ömrüm oldukça unutmayacağım. Çıt çıkmıyordu. Gözlerini dört açmış sinirleri benimki kadar gergin yanı başımda oturan dostumun nefesi bile duyulmuyordu.

Panjurlar sıkı sıkı kapalıydı. Zifiri karanlığındaydık. Arada sırada dışarıda bir gece kuşu ötüyor, yabankedisi miyavlıyordu. Yabankedisi serbest demekti. Kasabanın saati çeyrekte bir çalıyordu.

Ne uzun geçiyordu o çeyrek saatler!

Gece yarısını, sonra biri, sonra ikiyi, sonra üçü çaldı. Yerimizden kımıldamamıştık, her şeye hazırdık.

Ansızın hava deliğinde bir ışık görünüp hemen kayboldu. Sonra yanık bir yağ kokusuyla, kızgın demir kokusu duyuldu.

Yan odada biri bir hırsız feneri yakmıştı. Bir pıtırtı oldu, sonra yine sessizlik çöktü, fakat koku artıyordu.

Yarım saat kulağım kirişte bekledim. Ansızın bir ses duyuldu, hafif, hoş bir ses. Kaynayan bir ibrikten fışkıran buhar sesi gibi bir şey. Bu sesi duyar duymaz Holmes yataktan fırladı, bir kibrit çakıp çıngırak kordonuna bastonuyla vurdu, şiddetle vurdu ve gürledi:

—Görüyor musunuz Watson?... Görüyor musunuz?

Hiç bir şey görmüyordum. Holmes kibriti çaktığı zaman fısıltı halinde bir ıslık duymuştum ama, aydınlık gözlerimi kamaştırdığından Holmes'un korkarak gösterdiği şeyi görememiştim.

Yalnız Holmes'un yüzündeki dehşet ifadesini fark ettim. Rengi bembeyazdı.

Sherlock Holmes nihayet kordona bastonla vurmaktan vazgeçti. Başını kaldırmış, hava deliğine bakıyordu. O anda, ömrümde işitmediğim bir çığlık koptu, gecenin sessizliğini korkunç bir feryat yırttı: Biri hiddetten, acıdan ve korkudan vahşi bir çığlık koparmıştı.

Ertesi gün anlattılar. Bu feryat kasabadan duyulmuştu, uyuyan halk, çığlığı duyup yataklarından fırlamışlardı.

Bu çığlık bizim de kalplerimizi, dondurdu. Şaşkın, taş kesilmiş Holmes'a bakıyordum; o da, rengi hali bembeyaz bana bakıyordu.

Çığlığın son yankıları karanlıkta dindi. Kekeleyerek sordum:

—Bu nedir?

—Tamam. Olup bitti. Belki de hayırlı oldu. Tabancanızı alın da doktorun odasına girelim.

Lâmbayı yaktı. Koridora çıktık. Holmes doktorun kapısını iki kere vurdu. Cevap yok. Tokmağı çevirip kapıyı açtı, girdi. Elimde tabanca onu takip ettim.

Acayip bir manzarayla karşılaştık:

Masanın üstünde, kapağı kalkık bir hırsız feneri yanıyor, ışığı açık duran demir kasayı aydınlatıyordu.

Doktor Grimesby Roylott, masanın yanındaki tahta iskemlede oturuyordu. Külrengi uzun bir hırka

giymişti, eteklerinden çıplak ayak bilekleri görünüyordu. Ayaklarında kırmızı terlik vardı. Bacaklarının arasına ince kayışı geçirmişti. Çenesi havaya kalkmış, gözleri tavanın bir köşesine dikilmişti.

Alnını garip, sarı bir kurdele sıkmaktaydı, bu kurdele siyah benekliydi.

Girdiğimiz zaman sesi çıkmadı, kımıldamadı.

Holmes mırıldandı:

—Kurdele!... Benekli kurdele!...

Bir adım attım. Garip kurdele kıpırdandı, saçların ortasında doğruldu:

Boynu şiş, üçgen şeklinde, bodur bir yılan başı gördüm.

Sherlock Holmes:

—Bu bataklıklarda yaşayan engerek yılanıdır dedi, Hindistan'ın zehirli yılanıdır, soktuğunu öldürür!. Doktor yılan soktuktan on saniye sonra ölmüştür… Bu dünyada eden bulur!... Bu hayvanı mağarasına sokalım, sonra Bayan Storner'i emniyete alır, polise gidip rapor veririz.

Doktorun bacakları arasındaki kayışı aldı, ilmiği yılanın boynuna geçirdi, çekti ve kasaya koyup, kapağını hemen kapadı.

•••

İşte Doktor Grimesby Roylott böyle öldü.

Bayan Storner'e olayı nasıl haber verdiğimizi, kendisini teyzesinin evine nasıl götürdüğümüzü, polis soruşturmasının, Doktor zehirli yılanıyla oynarken, kazaya kurban gittiğini neticesine nasıl vardığını anlatarak sözü uzatmayacağım.

Evimize dönerken, olay hakkında Holmes'un bana anlattıklarını aynen nakletmekle yetineceğim. Holmes:

—Bütün tahminlerim yanlıştı, dedi. Yarım malûmatla düşünüp olaylardan netice çıkarmanın ne kadar tehlikeli bir şey olduğu bir kere daha meydana çıktı.

Civarda Çingenelerin bulunması, Julie'nin gördüğü şeyi Benekli Kurdele diye anlatmaya kalkışmış olması, beni tamamıyla yanlış bir yola götürdü.

—Ama doğru yolu buldunuz.

—Julie'nin odasına girip, kızı dışarıdan ve pencereden saldırıya uğramamış olduğuna kanaat getirdikten sonra ilk tahminlerimde aldandığımı anladım.

—Doğru yolu nasıl buldunuz?

—Hava deliğiyle, o delikten karyolaya sarkan kordon beni şüphelendirdi… Kordonun öbür ucunda çıngırak yoktu, karyola yere çivilenmişti. Demek ki hava deliğinden bir şey geçiyor ve kordon boyundan yatağa iniyordu.

Tabii aklıma hemen yılan geldi. Doktorun Hindistan'dan hayvan getirttiğini de bildiğimden doğru yolu bulduğuma şüphem kalmadı.

—Peki ama bu nerden aklınıza geldi?

—Ancak, kimyanın başaramayacağı bir zehir kullanmayı, amansız ve akıllı bir adam akıl edebilirdi, Doğu'da yaşamış bir adam…

Böyle bir zehrin meziyeti de vardı. Yılanın diş yerlerini görmek kolay değildi. Nasıl ki Savcı göremedi. Sonra ıslığı düşündüm. Doktor yılanı gün ağarmadan kasadan çıkarıyordu. Kasanın üstünde gördüğümüz süt çanağı sayesinde hayvanı terbiye etmişti. Islık çalınca yılan geliyordu. Onu hava deliğinden sokuyor, yılan kordon boyu süzülüp karyolaya iniyordu.

Mesele yılanın yatakta uyuyanı ısırıp ısırmadığıydı. Belki de Julie'yi birkaç sefer ısırmadı, ama eninde sonunda ısıracaktı! Doktorun odasına girmeden bu neticeye varmıştım.

Tahta iskemleyi gözden geçirince yılanın, iskemleye çıktığını anladım. Hava deliğine başka türlü yetişemezdi.

Demir kasa, süt çanağı, ilmikli kayış hiçbir şüphe bırakmadı.

—Peki, Helen'in duyduğu madenî gürültü?

—Doktorun kasasının kapısının gürültüsü. Telaşla kapadığı için ses vermişti. Her şeyi anlayınca bildiğiniz tertibatı aldım. Yılanın kordondan aşağı süzülürken hışırtısını duydum, kibriti çaktım…

—Yılan geri fırladı.

—Bastonla canını yakmıştım. Kızdı ve kızan her yılan gibi önüne ilk çıkan insana saldırdı.

Derin bir iç çekti:

—Doktorun ölümünden beni sorumlu tutabilirsiniz. Ben de bu sorumluluğu kabul ederim. Ama bu sorumluluk bana vicdan azabı çektirmeyecektir. Vicdan bakımından rahatım.

ÜÇ: BEKAR BİR ARİSTOKRAT

Bayan Storner'i muhakkak bir ölümden kurtardıktan sonra Baker Street'teki evimize döndük…

Ertesi sabah aklıma, bir zaman yüksek sosyete dedikodu konusu olan Lord St. Simon'un evlenmesi olayı geldi. Bu evlenme ve neticesi, artık konuşulmuyordu. Unutulmuştu… Yeni yeni öyle rezaletler patlak vermişti ki, dört sene önceki bu facia zihinlerden silinmişti.

Hafızamı yokladım. Hatıralarımı tazeledim: O facianın iç yüzü genel duruma açıklanmamıştı.

Dostum Sherlock Holmes'un el attığı bu meseleyi yazmazsam, meydana getirmekte olduğum eserin noksansız bir eser sayılmayacağına karar verdim.

Sherlock Holmes sokağa çıkmıştı. Akşama doğru eve gelince masasında bir mektup buldu.

—Ne o doktor, siz hiçbir yere gitmediniz mi?

—Kapı eşiğine bile ayak basmadım.

—Hava berbat.

—Evet, bunun için oturdum.

Yağmur yağıyor, rüzgâr esiyor, rutubetli hava Afganistan Savaşı'nda yediğim kurşunun yerini sızlatıyordu. Koltuğuma gömülmüş, ayak ayak üstüne atmış, bütün gazeteleri okumuştum…

Nihayet okunacak şey kalmadı. Gazeteleri bırakıp daldım. Arada sırada da Holmes'un masasında duran armalı zarfa yan gözle bakıyordum.

—Acaba Holmes'e mektup yazan asilzade kimdi?

Holmes yerine oturunca:

—İşte, dedim, yüksek sosyeteden bir mektup!.

—Ne olur sanki?.

—Hiç… Bu sabah bir balıkçıyla bir kolcudan mektup almıştınız.

Holmes gülümsedi:

—Her çeşit insandan mektup alıyorum, fena mı?.

—Hiç fena değil!.

—Ama bu mektup fena.

—Neden?

—Bu yüksek sosyeteden gelen mektup icabı, ya can sıkıntısından esneyeceğim veya yalan söylemek zorunda kalacağım.

Ben merak içindeydim:

—Artık açın şu mektubu

—Peki, peki, sabırsızlanmayın.

Zarfı açtı, mektubu çıkarıp okudu:

—Meraklı bir meseleye benziyor, dedi.

—Sosyal bakımdan mı?

—Hayır, meslek bakımından meraklı.

—Mektubu yazan İngiliz aristokrasisine mi mensup?

Sherlock Holmes güldü:

—Evet, hem de en yüksek seviyede bir şahsiyet.

—Tebrik ederim.

—Ama meraklı olan bu zatın seviyesi değil, sunduğu iş çok meraklı… Gazeteleri okudunuz mu?

Elimle yığını gösterdim.

—Hepsini okudum.

—İsabet.

—Neden?

—Bana bilgi verirsiniz de ondan. Ben yalnız küçük ilanlarla küçük haberleri okurum. O haberlerle ilanlar öğreticidir. Fakat siz bütün yazılara göz gezdirdinizse Lord St. Simon'la evlenmesine dair bir şeyler görmüşsünüzdür.

—Evet gördüm ve alakayla okudum.

—İyi, Mektup Lord St. Simon'dan. Ben size mektubu okuyayım, siz de bana gazetelerde onun hakkındaki yazılanları bulup gösterin.

—Olur.

Holmes mektubu okudu:

Sayın Sherlock Holmes,

Lord Backvater, size her hususta itimat edip güvenebileceğimi temin etti. Evlenmemle ilgili çok elin bazı hususlar hakkında görüşmek için sizi ziyaret edeceğim. Bay Lestrad işi üstüne aldı, fakat sizinle beraber çalışmakta hiçbir mahzur görmediği gibi, sizin işe müdahalenizin faydalı olacağını söylüyor. Saat dörtte sizde bulunacağım. Eğer başka bir randevunuz varsa, o randevuyu geri bırakmanızı rica ederim, çünkü sizinle görüşmek istediğim mesele hayatidir. Saygılarımla.

Robert St. Simon

Dikkatle dinledikten sonra sordum:

—Nereden yazılmış?

—Grosvenor şatosundan. Kaz tüyü kalemle yazılmış ve asil Lord sağ elinin küçük parmağına mürekkep damlatmış.

Holmes mektubu katladı.

Dedim ki:

—Saat dörtte geleceğini yazıyor. Saat üç. Bir saat sonra burada olacak.

—Bir saat zarfında işi bana anlatırsınız. Siz gazeteleri alıp kupürleri tarih sırasıyla tasnif edin, ben de bu Lordun kim olduğuna bakayım.

Kırmızı ciltli bir kitap alıp karıştırdı, sonra kucağına koydu:

—Buldum! Robert Valsingham Vere St. Simon Balmoral Dükasının küçük oğlu. Arması: Gökmavisi kumlu fon üstüne üç yıldız… 1846 da doğdu… Demek kırk yaşında. Evlenmekte geç bile kalmış. Son kabinede müstemlekeler, sömürgeler müsteşarıydı. Babası kısa bir müddet Hariciye Vekilliği yapmıştır. Anneleri tarafından Plantegenet ve Tudor'lara mensupturlar… Bütün bunlar bir şey ifade etmiyor. Galiba esaslı bilgiyi sizden alacağım Watson.

—Hadise yenidir, dediğim gibi beni de çok ilgilendirdi. Fakat size bahsetmek istemedim.

Holmes hayretle yüzüme baktı:

—Neden?

—Elinizde başka bir iş var. Onun soruşturmasıyla meşgulsünüz. İki işi birden takip etmek istemediğinizi bilirim.

—Tahkik etmekte olduğum iş hangisi?

—Grosvenor Square işi.

—Ha, anladım… O iş çoktan bitti. Çok basit bir meseleydi. Hemen hallettim. Siz şimdi bana bu lordun işini anlatın.

—İlk haber Morning Post'un küçük ilanlar sayfasında bundan birkaç hafta evvel çıktı. Haber şu:

Söylendiler tahakkuk ederse Balmoral Dükasının küçük oğlu Lord Robert St. Simon yakında Aloysius Doran'ın biricik kızı bayan Hatti Doran'la evlenecektir. Bay Doran Amerikalıdır. Kaliforniya'da, San Fransisko'da oturmaktadır.

Holmes ayaklarını ocağa doğru uzattı:

—Az fakat öz! dedi.

—Aynı hafta içinde başka bir gazete bu habere temas ederek daha fazla ayrıntı veriyor:

İngiltere de, evlenme anlaşmaları himaye usulüne tâbi tutulmalıdır, çünkü bugünkü arz ve talep ilkeleri bizim aleyhimize neticelenmektedir. Büyük Britanya'nın meşhur isimleri birbiri ardı sıra Amerikalı kuzinlerimizin eline geçiyor.

Bu güzel gaspların bugüne kadar elde ettikleri kazançlar listesine bu hafta bir kazanç dahi ilave edilecek: Yirmi yıldan beri aşk ilahının okundan kendini korumaya muvaffak olan Lord St. Simon, yakında Kaliforniyalı bir milyonerin kızı Bayan Hatti Doran'la evleneceğini resmen açıklamıştır.

Vestburi House eğlencelerinde zarif endamı ve göz kamaştıran güzelliğiyle göze çarpmış olan Bayan Hatti Doran milyonerin tek çocuğudur. Gelecekte sahip olacağı servet dışında, çeyiz parası en az altı sıfırlı bir rakamdır.

Öte yandan, Balmoral Dükasının son zamanlarda resim koleksiyonunu satmak zorunda kaldığını herkes biliyor. Lord St. Simon'un da, Birchmoor'daki küçük malikanesinden başka şahsi hiçbir serveti yoktur.

Neticede, bu izdivaçtan sadece bir asalet unvanı taşımak suretiyle bir Amerikalı kız faydalanacak değildir.

Sherlock Holmes esneyerek sordu:

—Başka bir şey yok mu?

—Çok…

—Daha başka ne var?

—Bir alay şey var. Morning Post, nikahın Saint-George'da, Hanover Square'de, çok samimi altı dostun önünde törensiz kıyılacağını yazıyor. Nikahtan sonra Bay Aloysius Doran'ın Lancaster Gate'da kiraladığı konağa gidilecekmiş.

Geçen Çarşamba sayısında da iki satırla evlendikleri yazıldı. Yeni evliler balayını geçirmek üzere Petersfield'de Lord Backvater'e misafir olmuşlar.

Gelin ortadan kayboluncaya kadar yayınlanan haberler bundan ibaret.

Holmes hızla doğruldu:

—Ne oluncaya kadar?

—Yeni gelin ortadan kayboluncaya kadar. Dostum ilgilenmeye başladı:

—Ne zaman kaybolmuş?

—Evlendiği gün sabah kahvaltısında.

—Ya!... Bu daha enteresan… Hatta dramatik…

—Evet. Pek az görülmüş bir hadise.

—Doğru. Kadınlar nikahtan önce, bazen de balayı sırasında ortadan kaybolurlar… Bu kadar çabuk

sıvışan kadın hatırlamıyorum.

—Ben de.

—Şimdi, ayrıntı yok… Daha doğrusu gazetelerin elde ettikleri bilgi noksan.

—Belki biz tamamlarız.

—Meseleyi dünkü gazetelerden biri Mondan bir düğünün akıbeti başlığı altında meselenin özetini yapmış.

—Lütfen okuyun.

Lord Robert St. Simon ailesi, düğününün garip ve elim akıbeti ile büyük bir üzüntü içindedir. Düğün, gazetelerin kısaca bildirdikleri gibi, dün yapılmıştı. Düğünden sonraki söylentilerin doğru oldukları bugün anlaşıldı. Birkaç dostun meseleyi örtbas etmek gayretlerine rağmen, haber öyle sızdı ki, artık herkesin diline dolanan bu meseleyi örtbas etmeye çalışmak boşunadır.

Saint-George'da nikah töreni sakin geçti. Davetliler gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral düşesi, Backvater Lordu damadın erkek ve kız kardeşi Eustace Lordu ile Leydi Clara St. Simon ve Leydi Alici Vahitington'dan ibaretti.

Nikahtan sonra, hep beraber Lancaster Gate'da, Bay Aloysius Doran'a gittiler. Bu sırada kapıda bir kadın bir olay çıkardı.

İsmi açıklanmayan bir kadın Lord St. Simon'un eski dostu olduğunu iddia ederek, davetlilerin peşinden konağa girmek istedi. Uzun münakaşa ve mücadeleden sonra kapıcıyla uşaklar kadını savabildiler.

Bereket versin gelin bu hiç de hoş olmayan hadise sırasında içeri girmişti ve davetlilerle beraber kahvaltı sofrasına oturmuştu. Fakat birdenbire hastalandığını söyleyip odasına çekildi.

Kızının sofraya gelmediğini gören babası arkasından gitti. Kızı yoktu. Hizmetçisine sordu:

—Hatti nerede?

—Empermeablı ile şapkasını alıp gitti efendim.

—Nereye gitti?...

Milyoner şaşalamıştı. Hizmetçi:

—Bilmiyorum, dedi.

Milyoner sordu:

—Nereden gitti?

—Servis kapısından.

Milyoner bütün bütün şaştı. Uşakları sorguya çekti. Biri empermeablı bir kadının çıktığını görmüştü ama, Bayan Doran olabileceği aklına gelmemişti:

—Ben Bayanı sofrada sanıyordum, dedi

Kızının kaçtığına kanaat getiren Bay Aloysius damadıyla görüşüp polise başvurdu.

Polis araştırmaları devam etmektedir. Bu esrarengiz işin mahiyeti yakında elbette anlaşılacaktır.

Dün akşam geç vakte kadar, yeni gelin bulunamamıştır. Bir kötü niyetten, ahlâksızca bir tertipten bahsedilmektedir. Söylendiğine göre kıskançlık veya herhangi başka bir sebepten, konağa girmek isteyen kadını polis yakalamıştır. Gelinin ortadan kaybolmasından bu kadının rolü olması muhtemel görülüyor.

Sherlock Holmes bu sefer esnemedi, aksine alakayla sordu:

—Başka?

—Bu sabahki gazetelerde bir havadis daha var.

—Lütfen anlatın.

—Kapıda rezalet çıkarmaktan sanık olarak yakalanan Bayan Flora Miller eskiden Allegro'da dansözmüş, birkaç sene damatla birliktelik yaşamış.

—Bu kadar mı?

—Evet, gazetelerde başka bir şey yok. Yazılanların hepsini öğrendiniz.
—Çok enteresan bir işe benziyor. Elimden kaçırmak istemem.
Kapı çalındı, Holmes saatine baktı:
—Dördü geçti, gelen Lorddur.
—Herhalde.
—Sakın gitmeyin Watson. Konuşacaklarımızın bir şahidi bulunmalıdır. Hem belki bazı şeyleri unuturum.
Kapı vuruldu, Holmes:
—Giriniz! dedi.
Odaya uşak girdi:
—Lord Robert St. Simon geldi.
—Buyursun.
İnce, solgun yüzlü, sevimli bir adamdı. Burnu kalkıktı, acele konuşmasından, her zaman keyfi yerinde bir insan olmadığı anlaşılıyordu.
Dik ve sakin bakışından, emretmek için yaratılmış bir insan olduğu belliydi: O emredecek ve herkes onun sözünü yerine getirecekti.
Dinç görünmekle beraber, sırtı hafif kamburlaştığından, yürürken dizleri büküldüğünden yaşını tahmin etmek güçtü.
Şapkasını çıkarınca, tepesindeki saçların dökülmeye, şakaklarının kırlaşmaya başladığı meydana çıktı.
Açık renk getrleri, rugan ayakkabıları, açık sarı eldivenleri, beyaz yeleği, siyah redingotu, yüksek yakasıyla şıklığı üstünden akıyordu, giydiklerini yakıştıramamıştı.
Bir sağa, bir sola baka baka, altın gözlüğünün kordonuyla oynaya oynaya yürüdü.
Holmes kalktı, eğildi:
—Günaydın Lord St. Simon.
—Günaydın Bay Holmes.
—Şu iskemleye oturunuz.
—Teşekkür ederim.
—Size iş arkadaşım ve dostum doktor Watson'u tanıtayım.
Lord'la selamlaştık, Holmes:
—Ocağa yakın oturunuz, dedi.
Lord tekrar teşekkür edip şöminenin yanına oturdu.
—Şimdi işe gelelim.
Lord göğüs geçirdi:
—Çok acıklı bir iş Bay Holmes, yüreğimin sızladığını tahmin edersiniz. Kalbimden vurulmuşa döndüm.
—Haklısınız.
—Buna benzer hadiselerle meşgul olmuşsunuzdur ama herhalde onlar sosyetenin bu seviyesinde vuku bulmamıştır.
Holmes güldü:
—Sizin işinizle seviyenin bir basamak aşağısına inmiş olacağım.
Lord gözlerini açtı:
—Anlamadım?
Holmes serinkanlı cevap verdi:
—Buna benzer bir meselesi olan son müşterim bir Kraldı.

Lord hayrete doğruldu:
—Yaaa!... Bilmiyordum… Ne kralı?
—İskandinavya Kralı.
—O da mı karısını kaybetmişti?
Holmes tatlı tatlı gülümsedi:
—Sizin işinizi nasıl başka bir kimseye söylemeyeceksem, başka müşterilerimin işlerini de söylemem.
Lord hemen özür diledi:
—Affedersiniz… Söylememeniz, çok tabiidir. Boş bulunup sordum.
—Gelelim sizin meseleye.
—İstediğiniz bilgiyi vermeye hazırım.
—Teşekkür ederim.
—Sizin bildikleriniz nedir?
—Gazetelerin yazdığı şeyleri biliyorum. Başka hiçbir şey bilmiyorum… Herhalde gazetelerin gelinin kaybolmasına dair verdikleri bilgi doğrudur değil mi?
Lord St. Simon gazetelere bir göz attı:
—Tümü bakımından yanlış değil.
—Fakat biraz daha bilgi lazım. Size bazı şeyler sorabilir miyim?
—Hayhay.
—BayanHatti Doran'ı nerede gördünüz?
—San Fransisko'da.
—Ne zaman?
—Bir sene önce.
—Amerika'ya mı gitmiştiniz?
—Evet.
—O zaman nişanlı mıydınız?
—Hayır.
—Ama ahpap olmuştunuz?
—Ondan hoşlanıyordum, o da bunun farkındaydı.
—Babası çok mu zengin?
—Pasiflik kıyılarının en zengin adamı olduğunu söylüyorlar.
—Servetinin kökü nedir?
—Birkaç sene önce on parası yokmuş. Altın madeni bulmuş, işletmiş, bir çırpıda milyon kazanmış.
—Peki, genç kadın hakkındaki fikriniz?
—Ne bakımdan?
—Karakteri bakımından.
Lord kordonun ucundaki altın gözlüğünü daha hızlı sallamaya başlayıp gözlerini ateşe dikti:
—Karım, ancak yirmi yaşına geldiği zaman zengin bir babanın kızı oldu, Bay Holmes.
—Yirmi yaşına kadar?
—Altın arayıcılar kampında başına buyruk yaşadı. Ormanlarda, dağlarda büyüdü. Öğretmeni tabiattır. Erkek gibi kızdır. Ateşli ve biraz vahşidir, bizim geleneklerimizin gereklerini bilmez. Hürriyetine âşık, coşkun, hatta volkaniktir diyebilirim. Çabuk karar verir ve kararlarını hemen uygular. Esasen onun ruhunun asil olduğunu anlamasaydım…
Hafif öksürüp devam etti:

—Şerefli ismimi ona vermezdim. Kahramanlık sayılacak kadar feragat sahibidir. Ahlâksızlıktan nefret eder.

—Yanınızda resmi var mı?

—Size göstermek için getirdim.

Bir madalyon açtı, bize fevkalade güzel bir kadının resmini gösterdi. Fotoğraf değil, fildişi bir minyatürdü. Sanatkâr, saçların ve gözlerin, ağzın güzelliğini belirtmeye muvaffak olmuştu.

Holmes madalyonu kapayıp Lorda iade etmeden, uzun uzun baktı.

—Bayan Londra'ya geldi öyle mi?

—Evet.

—Burada tekrar buluştunuz değil mi?

—Evet. Babasıyla gelmişti. Birkaç kere buluştuk, sözleşip nişanlandık, sonra evlendik.

—Getirdiği ağırlık mühimmiş öyle mi?

—Fena para değil. Fakat ailenizde bir evlenen erkeğe eşi bu kadar ağırlık vermiştir. Eşininki daha fazla değildi.

—Nikah kıyıldığına göre para tabii size kaldı?

—Henüz bu hususla bir şey sormadım.

—Tabii. Düğün arifesinde Bayan Doran'ı gördünüz mü?

—Gördüm.

—Neşeli miydi?

—Son derece. Evlendikten sonra neler yapacağımızdan bahsetti.

—Sahi mi? Çok enteresan. Ya düğün sabahı?

—Nikaha kadar gözlerinde saadet parlıyordu.

—Sonra bir değişiklik sezdiniz mi?

—Evet, doğrusunu söylemek lazım gelirse, keyfi kaçtı… Ama hadise o kadar önemsiz ki, bu işle ilgisi olamaz.

—Buna rağmen anlatınız.

—Kilisede ilerliyorduk. İlk sedirin yanından geçerken buketini düşürdü. Sedirde oturan zat buketi alıp verdi. Çiçeklere bir şey olmamıştı. Buna rağmen bir sözüme ters cevap verdi. Arabada, babasının konağına giderken, çok sinirliydi.

—Evet… Sedirde biri var dediniz. Demek yalnız samimi dostlarınız değil, başkaları da vardı?

—Elbette. Kiliseye gelenleri dışarı çıkaramazdık.

—Buketi yerden alıp veren karınızın dostu değil miydi?

—Hayır, hayır… Ayaktakımından bir adamdı…

Yüzünü şöylece gördüm… Ama mevzudan ayrıldık galiba…

—Demek, Leydi St. Simon nikaha neşeli gitti, keyifsiz döndü.

—Evet. Babasının evine girince ne yaptı?

—Hizmetçisiyle bir şeyler konuşurken gördüm.

—Hizmetçisi kimdir?

—Alice Amerikalıdır. Kaliforniya'dan beraber getirmişti.

—Güvenilir bir hizmetçi mi?

—Alice'e gereğinden fazla güveni vardı. Ona çok yüz verir, onu çok serbest bırakırdı. Hoş, Amerika âdetleri bizimkilere uymaz.

—Alice'le ne kadar zaman konuştu?

—Birkaç dakika. Ben başka şey düşünüyordum.
—Ne konuştuklarını duymadınız mı?
—Duymadım.
—Peki, hizmetçisiyle konuştuktan sonra ne yaptı?
—Yemek salonuna gitti.
—Kolunuza mı girdi?
—Hayır, yalnız gitti.
—Acaba neden?
—Hürriyetine âşıktı dedim ya.
—Sonra?
—Sofraya oturduk, o dakika geçti geçmedi, özür dileyip kalktı, gitti, bir daha gelmedi.
—Fakat gazetelerde okuduğuma göre Alice ifadesinde:
Odasına çıktı, bir empermabl ile bir şapka giydi ve servis kapısından çıkıp gitti, demiş.
—Doğru. Düğün günü Bay Doran'ın konağının kapısı önünde hadise çıkaran ve halen mevkuf bulunan Flora Miller adında bir kadınla Hyde Parkta dolaşırken görmüşler.
—Yaaa!... Bana Flora'dan, onunla olan münasebetlerinizden bahsetmenizi rica edeceğim.
Lord St. Simon omuz silkip kaşını kaldırdı:
—Birkaç yıl çok dost olduk. Evet, çok dosttuk. Allegro'daydı. Ona karşı çok cömert davrandım Bayan Holmes, bu açıdan bana hiçbir diyeceği olamaz. Fakat kadınları bilirsiniz. Flora bana âşık ve körükörüne bağlıydı.
—Evleneceğinizi duyunca ne yaptı?
—Korkunç mektuplar yazdı. Nikahımı törensiz kıydırmanın sebebi de budur. Kilise rezalet çıkarmasından korkuyordum… Nikahtan sonra Bayan Doran'ın kapısına dayandı, benim ve karım hakkında uluorta söylendi, tehditler savurdu… Bunu tahmin ettiğim için uşaklara kesin emir vermiştim.
İşi uzatmadan başlarından savdılar. Kavgayla bir şey elde edemeyeceğini anlayınca çekilip gitti.
—Karınız bunları duydu mu?
—Çok şükür duymadı.
—Karınızı o kadınla Hyde Park'ta gezerken mi gördüler?
—Evet, Scotland Yard'dan Bay Lestrad bunu önemli buluyor. Flora tuzak kurdu, karım da bu tuzağa düştü sanıyor.
—Bir tahmin.
—Mümkün mü?
—Belki, ama muhakkak değil. Siz ne diyorsunuz?
—Flora bir karıncaya fenalık edemez.
—Bazen kıskançlık insanları tamamıyla başka bir insan yapar… Peki, sizce karınız ne oldu?
—Bay Holmes, buraya fikir söylemeye değil, fikir almaya geldim. Size her şeyi anlattım.
—Buna rağmen sizin ne düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum.
—Madem ki ısrar ediyorsunuz söyleyeyim: Bu düğün hakkındaki söylentiler, sosyal hiyerarşi merdivenin bir hamlede üst basamaklarına çıkması asabını bozmuş olabilir.
—Karınız ansızın çıldırdı mı?
—Yani… Başka ne diyeyim? Bırakıp kaçtığı şeyleri düşündükçe… Kendimden bahsetmiyorum fakat birçok kadının elde etmek için beyhude yere çırpındıkları şeyleri bırakıp gittiğine göre, çıldırmış olması lazımdır diyorum…

Sherlock Holmes gülümsedi:
—Bu da akla yakın bir tahmindir. Meseleyi ayrıntılarıyla öğrendim. Şimdi bir soracağım.
—Sorunuz Bay Holmes.
—Kahvaltıda sofrasında otururken pencereden dışarısını görebiliyor muydunuz?
—Yolun öbür tarafı ve park görünüyordu.
—Pekalâ. Artık sizi daha fazla alıkoymayayım.
Haber veririm.
Lord kalktı:
—Bu meseleyi halledebilecek misiniz?
Holmes güldü.
—Hallettim bile.
Lordun gözleri faltaşı gibi açıldı:
—Ne?... Ne dediniz?
—Hallettim, dedim.
—Madem ki hallettiniz, karım nerede?
—Yakında haber veririm, bu işin ayrıntısıdır.
Lord St. Simon başını salladı:
—Bu ayrıntıyı meydana çıkarmak için, sizden ve benden daha keskin bir zekâ lâzım sanıyorum…
Ve bel kırıp eski zaman usulü bir reveransla selam verip gitti.
Holmes arkasından kahkahayla güldü.
—Ne var, neden gülüyorsunuz?
—Lord St. Simon bana şeref verdi, kendisine minnettarım.
—Sebep?
—Zekâsını kendi zekâsıyla eşdeğer tuttu…
—Ama ne şeref!
Holmes bir kahkaha daha attı:
—Bu sorgudan sonra bir viskiyle bir sigara içsek fena olmaz gibi geliyor bana.
—İçelim.
—Ben işin içyüzünü Lord buraya gelmeden önce anlamıştım.
—Amma yaptınız, Holmes!
Dostumun şu övünmesine tahammül edemiyorum. Her zaman yine o haklı çıkıyor ama, ben bir türlü alışamıyorum.
—İnanmıyor musunuz?
—Nasıl inanayım?
—Bunu benzer bir iki olay gördüm. Fakat biraz evvel de söylediğim gibi, hiç biri bu kadar süratli olmadı. Bütün sorduklarımın bir tek hedefi vardı: Tahminlerimin doğru olup olmadığını anlamak…
—Sorduklarınıza, verilen cevapları ben de duydum.
—Ama siz bundan evvelki buna benzeyen olayları bilmiyorsunuz. Bense biliyorum.
Kapı çalındı. Holmes kulak verdi, gelenin sesini tanıdı:
—Lestrad.
Biraz sonra Scotland Yard’ın resmi dedektifi odaya girdi. Holmes:
—Hoş geldiniz, dedi.
—Hoş bulduk.

—Buyurun. Büfenin üstünden bir bardak, şu kutudan da sigara alın.

Lestrad'ın üstünde gemici gömleği vardı, boynuna bir atkı sarmıştı. Tayfaya benziyordu. Elinde bir torba tutuyordu. Elimizi sıktıktan sonra oturdu, bir sigara yaktı.

Holmes göz kırptı:

—Ne o? İş yürümüyor mu? Hayal kırıklığına uğramış gibisiniz.

—Evet, artık ümit kalmadı.

—Kimden?

—Kimden değil, Lord St. Simon'un evlenmesi meselesinden.

—Neden?

—Bir iş ki, ne başı var, ne kuyruğu.

—Hayret!

—Ömrümde bu kadar karışık iş görmedim. Bütün ipuçları elimden kaçıyor. Şafakla beraber çalışmaya başladım…

Holmes gömleğin kol yenini tuttu:

—Rutubet içinde, çatıştığınız belli.

—Evet… Serpentine'i taradım.

—Niçin?

—Leydi St. Simon'un cesedini bulmak için.

Koltuğuna büzülen Holmes kahkahayla güldü:

—Trafalgar meydanını tanıdınız mı? diye sordu.

Lestrad afalladı:

—Neyi sordunuz? Yani ne demek istiyorsunuz?

—O kadını Serpentine'de bulmak için ne kadar şansınız varsa, orada da bulmanız için o kadar şansınız vardır…

Lestrad dostuma hiddetli bakıp homurdandı:

—İşi biliyorsunuz sanırım.

—Olanları biliyorum ama hükmü çoktan verdim.

Lestrad alay etti:

—Yok canım!... Sahi mi?

—Evet, sahi.

—Demek Serpentine de iş yok öyle mi?

—Hiç iş yok.

Lestrad sırıttı.

—Peki, öyleyse bunları nasıl oldu da bulduk? Lütfen izah eder misiniz?

Torbasından bir gelin esvabı, beyaz saten bir çift iskarpin, bir taç, bir duvak çıkardı. Hepsi ıslaktı, renkleri birbirine vurmuştu.

Bunların üstüne yeni bir nikah halkası koydu:

—Ya bu!...

Sonra ıslık çalan bir sesle, alaycı bir şekilde ilave etti:

—Gazınıza su karışmış Bay Holmes!

Dostum piposunun dumanlarını halka halka savurdu:

—Pek tuhaf!...

Lestrad'ın yüzüne bakıp sordu:

—Bütün bunları serpentine'den mi çıkardınız?

—Hayır.

—Ya nerede buldunuz?

—Parkın gardiyanı görmüş; kenarda suyun üstünde yüzüyormuş. Tespit edildi, gelinin eşyası. Ceset de bu eşyayı buldukları yerin pek uzağında değildir elbette.

Holmes omuz silkti:

—Böyle düşünürseniz şu hükme de varabilirsiniz: Bir insan, elbiselerinin durduğu dolabın yanından ayrılmaz!... Peki bu eşyalar size ne ispat edecek?

—Flora Millerin, gelinin kaybolmasında delil olduğunu.

—Korkarım güçlüklerle karşılaşacaksınız…

—Ya, demek korkuyorsunuz?... Ben de sizin realist olmamanızdan hakikatleri görmemenizden korkuyorum. Düşünüyorsunuz, hüküm veriyorsunuz… İki dakikada iki pot kırdınız. Bu elbise, işin içinde Flora Miller'in parmağı olduğunu ispat ediyor.

—Nasıl ispat ediyor?

—Elbisenin bir cebi var. Bu cepte bir küçük çanta var. Bu çantada bir pusula var. İşte.

Kağıdı Holmes'in gözüne soktu:

—Dinleyin, okuyorum:

Her şey hazır olunca beni bulursunuz. Hemen gelmelisiniz. F.H.M.

Tahkikat boyunca, Leydi St. Simon'un ortadan kaybolmasında Flora'nın parmağı vardır tezimi savundum. Onu kaçmaya Flora teşvik etti ve suç ortaklarının yardımıyla vücudunu ortadan kaldırdı. İmza yerine isminin baş harflerini yazmış. Bu kâğıdı geline kapıda vermiş olacak. Kadıncağız da tuzağa düşmüş.

Holmes güldü:

—Mükemmel Lestrad! Harikulâdesiniz! Verin bakayım şu kâğıda…

Kâğıdı laf olsun diye aldı fakat gözüne bir şey ilişmiş olacak ki, sevinçle haykırdı.

—Sahiden çok mühim.

—Nihayet kavradınız.

—Son derece mühim. Sizi tebrik ederim.

Lestrad göğüs kabartarak kalktı, eğildi, ama selamını yanıt bıraktı:

—Kâğıdın arkasına mı bakıyorsunuz?

—Tam yerine bakıyorum.

—Deli misiniz? Kurşun kalemle yazılı tarafa baksanıza.

—Ama bu tarafında bir otelin hesabı var. Beni daha fazla ilgilendiriyor.

Lestrad güldü:

—Sizden evvel gördüm. Ehemmiyetli bir şey yok:

Eylül 4: Oda 8 şill. – Kahvaltı 2 şill. – 6 pens

—Kokteyl 1 şill – Öğle yemeği 2 şill. 6 pens – Porto 8 pens. Bunlardan ne çıkar? Bence hiç.

—Doğru hiçbir şey çıkmaz. Ama yine de mühim. Pusula da mühim, hele imza yerindeki harfler bilhassa mühim… Tekrar tebrik ederim.

—Çok vakit kaybettim, artık yeter. Yapılacak işlerim var, hem de güç işler. Lafla peynir gemisi yürümez derler. Hoşçakalın Bay Holmes. Bakalım muammayı evvela kim çözecek?

Yerden eşyayı topladı, torbayı doldurdu, kapıya yürüdü.

Holmes arkasından seslendi:

—Size muammanın anahtarını vereyim Lestrad. Leydi St. Simon bir masaldır. Böyle bir kadın yoktur, hiçbir zaman mevcut değildi.

Lestrad dostuma hazin baktı. Sonra bana döndü, üç kere alnına vurdu, mütessir bir tavırla başını sallayıp çıktı.

O çıkar çıkmaz Holmes kalkıp pardösüsünü giydi.

—Lestrad'ın bir noktada hakkı var. Peynir gemisi lafla yürümez. Çıkmalıyım. Sizi biraz yalnız bırakacağım. Watson.

Sherlock Holmes gittiği vakit saat beşi geçmişti. O gittikten bir saat sonra biri uzun yassı bir kutu getirdi. Yanındaki çocuğun yardımıyla açtı. Bir'de ne göreyim? Kutuda soğuk yemekler var, hem de bizim evin derbederliğine uymayan yemekler:

Jöleli iki çulluk. Bir sülün. Kaz ciğeri. Örümcek bağlamış iki şişe şarap.

Yemeği getirenler, parasının ödendiğini söylediler ve başka hiçbir izahat vermeden binbir gece masallarının kahramanları gibi, çıkıp gittiler.

Saat dokuza doğru Sherlock Holmes geldi odaya rüzgâr gibi girdi. Kaşları çatıktı ama gözleri parlıyordu. Sokağa beyhude yere çıkmış olmadığını anladım.

Ellerini ovuşturarak:

—Yemek hazır mı? dedi.

Ben hayretler içindeydim:

—Hazır.

—İyi.

—Misafir mi gelecek?

—Niye sordunuz?

—Beş kişilik yer var.

—Evet, misafir gelecek, içime doğru… hatta Lord St. Simon'un hâlâ gelmemesine şaşıyorum… Dinleyin.

Kulak kabarttık. Merdivende bir ayak sesi duyduk. Holmes:

—İşte geldi, dedi.

Lord odaya girdi. Yine gözlüğünün kordonuyla oynuyordu ama yüzü allak bullaktı. Holmes selam verdi.

—Demek mektubumu aldınız.

—Aldım. İtiraf edeyim, pek şaştım. İddianızı ispat edecek sağlam delilleriniz var mı?

—İstediğiniz kadar.

Lord St. Simon bir iskemleye çöktü, alnını sıvazladı:

—Oğlunun böyle bir hakarete maruz kaldığını duyunca Düka ne diyecek?

—Bunda ben hakaret görmüyorum. Bu bir kaza.

—Hadiseleri aynı açıdan değerlendirmiyorsunuz.

—Kimseyi itham edemeyiz. Kadın başka bir şey yapamazdı. Evet, bu kadar sert davranmayabilirdi, fakat annesi ölmüştü, böyle bir buhran sırasında akıl danışacak hiç kimsesi yoktu.

Lord St. Simon masaya şiddetle vurdu:

—Rezil oldum Bay Holmes!... Halk içinde beni rezil etti!...

Holmes Bayan Doran'dan yanaydı:

—O biçare kızı mazur görmelisiniz Lord.

—Neden mazur göreyim?

—Öyle bir durumda ki…

Lordun kafası kızmıştı, karısının müdafaa edilecek tarafı olmadığına emindi.

—Hayır, dedi, onu mazur göremem, bana hakaret etti, onu affedemem.

Tam bu sırada kapı çalındı. Holmes kulak verdi:

—Kapı çalındı.

Merdivende ayak sesleri duyuldu.

—Lord St. Simon, belki işi tatlıya bağlamanız için sizi ikna edemem diye bir avukat tuttum. Benim başaramadığımı o başaracaktır sanırım.

Kapı açıldı, bir erkekle bir kadın girdi.

Holmes Lord'a döndü:

—Müsaade ediniz de size Bay ve Bayan Francis Hat Moulton'u takdim edeyim. Bayanı tanıyorsunuz zannederim.

Kadınla erkek içeri girince Lord yerinden fırladı, eli yeleğinde, dimdik durdu. Hakaret görmüş bir asilzadenin vakur tavrını takınmıştı.

Kadın ilerledi, elini uzattı.

Lord başını kaldırıp bakmadı bile, kadının elini uzattığını görmezlikten geldi. Belki de daha iyi etti…

Kadının yüzünde öyle mahzun, öyle mahzun, öyle cana yakın bir ifade vardı ki, Lord başını kaldırıp baksa derhal yumuşayacaktı.

—Bana dargınsınız Robert… Ne kadar darılsanız azdır… Hakkınız var.

Lord St. Simon kükremesi bir sesle homurdandı:

—Rica ederim özür dilemeyin!

—Ama size karşı çok fena davrandığımı biliyorum, kaçmadan önce sizinle konuşmalıydım. Ama aklın başımda değildi, Frank'ı gördükten sonra ne yaptığını, ne yapacağını, ne yapacağını bilmiyordum. Şaşkındım… Kilisede düşüp bayılmadığıma şaşıyorum.

Holmes müdahale etti:

—Bayan Moulton, sizi Lord'la yalnız bırakalım mı?

Bay Moulton cevap verdi:

—Bana kalırsa bu meseleyi lüzumundan fazla gizledik. Bence bu işi artık bütün Avrupa, bütün Amerika bilmelidir.

Kısa boylu, zayıf, yanık yüzlü, asabi halli bir adamdı.

Bunun üzerine kadın:

—Öyleyse maceranızı başından sonuna kadar anlatayım, dedi.

Frank'la babamın altın madeni aradığı dağda, McQuire kampından tanıştık. Anlaştık, sözleşip nişanlandık.

Günlerden bir gün babam bir altın damarı buldu, bir çırpıda zengin oldu; Frank'ın araştırdığı yerlerde ise altın bulunamadı. Babam zenginleştikçe Frank fakirleşiyordu.

Babam bir müddet sonra beni Frank'a vermekten vazgeçti, nişanı bozdu, beni San Fransisko'ya gönderdi.

Frank benden vazgeçmiyordu. Beni seviyordu. Peşinden San Fransisko'ya geldi. Babamdan gizli buluşmaya başladık.

Günlerden bir gün Frank:

—Ben gidiyorum, dedi.

Korkarak sordum:

—Nereye gidiyorsun?

—Altın aramaya.

—Ne zaman geleceksin?

—Baban kadar zengin olduktan sonra… Gelip seni isteyeceğim. Zengin olmadan dönmem.

—Nasıl istersen.

—Beni bekleyeceğine söz veriyor musun?

—Veriyorum.

Zengin olup dönünceye, kadar kendisini bekleyeceğime, başka kimseyle evlenmeyeceğime yemin ettim.

Frank sordu:

—Neden hemen şimdi evlenmiyoruz? Evlenirsek daha rahat çalışırım. Zengin olup dönünce de kocan olarak seni isterim.

Ben tereddüt ettim. O beni kandırdı. Razı oldum. Bir papazla anlaştık. Nikahımız kıyıldı. Frank ondan sonra gitti.

Lord'un ağzı bir karış açık kaldı:

—Demek evliydiniz?

—Evet. Frank Montana'ya gitti. Arizona'da altın aradı, oradan New Mexico'ya geçtiğini duydum. Bir gün gazetelerde kara haberi okudum:

Altın arayıcılar kampını Kızılderililer basmıştı, ölenler arasında Frank da vardı.

Bu haber beni hasta etti, yatağa düştüm. Az kaldı ben de ölecektim. Babam verem oldum sandı, beni San Fransisko'nun bütün doktorlarına gösterdi.

Tam bir sene Frank'tan hiçbir haber alamayınca öldüğüne tamamıyla kanaat getirdim.

Bu sıralarda Lord St. Simon San Fransisko'ya geldi. Hep beraber Londra'ya gittik. Lord benimle evlenmek istedi, razı oldum. Babam dünden razıydı. Çok memnundu. Fakat için için gönlümde Frank'ın yerini hiçbir erkeğin tutamayacağını anlıyordum. Buna rağmen Lord'un aşkına karşılık verdim.

Kiliseye giderken sadık bir eş olmak azmindeydim.

Fakat kilisede Frank karşıma çıkınca ne hale geldiğini tasavvur edersiniz. Evvela hayal görüyorum. Frank'ın hortladığını görüyorum sandım. Daha dikkatli baktım. Hayır, gördüğüm hayal, hortlak değildi, karşımda Frank duruyor ve bakışlarıyla bana:

Bana kavuştuğuna sevinmedin mi? diyordu.

Nasıl oldu da o anda yere yığılmadım? Gözlerim karardı, başım döndü. Papazın sözleri beynimde arı gibi vızıldıyordu… Ne yapmalıydım? Nikahı geri mi bırakmalıydım? Kilisede rezalet çıkarabilir miydim?

Peki ne yaptınız?

Başımı kaldırıp yüzüne baktım.

—Tabii içinizden geçenleri anladı değil mi?

—Evet, anladığına emindim. Sol elinin işaret parmağını "sus" demek gibi ağzına yaklaştırdı.

—Siz de sustunuz.

—Elbette susacaktım…

—Sonra o ne yaptı?

—Bir kâğıt parçasına bir şeyler karaladığını fark ettim . . . bana yazıyordu . . . Yürüdüm, fakat nasıl yürüdüğümü bir ben, bir de Allah bilir…

Nikahtan sonra geri döndük. Onun önünden geçerken elimden çiçek demetini düşürdüm. Eğilip aldı, demetle beraber bana yazdığı pusulayı da verdi. Bir satırlık yazıydı. Çağırınca gelmeni rica ediyordu… Ne yapacaktım? Tereddüt edemezdim. Asıl kocam oydu, onun dediğini yapmak vazifemdi.

Eve gelince işi hizmetçime anlattım. Frank'ı Amerika'da tanımıştı.

—Sakın kimseye bir şey söyleme, empermabılımı hazırla, dedim.

—Merak etmeyin dedi.

İşi Lord St. Simon'a anlatmalıydım, doğrusu buydu, fakat zor işti. Nikahtan biraz sonra ona eskiden evli olduğumu, kocama kilisede rastladığımı bir türlü söyleyemedim.

—Evvela kaçayım, sonra anlatır, durumu izah ederim diye düşündüm.

Sofraya oturduk. On dakika sonra gözüm pencereye ilişti. Bir de ne göreyim: Francis bahçede dolaşıyordu.

Başağrısı bahanesiyle kalktım, odama çıktım, empermablımı, şapkamı giyip gittim.

Yolda yanıma bir kadın sokuldu, kulağıma Lord St. Simon'a dair bir şeyler fısıldadı… Anladım. Lordun da evlenmeden önce bir gönül macerası vardı. Ama kadının elinden bir an evvel kurtulup Francis'nin yanına koştum.

Bir arabaya atlayıp Gordan Square'a gittik. Senelerden sonra asıl kocama kavuştum.

Frank Kızılderililere esir düşmüş, kaçmaya muvaffak olmuş, San Fransisko'da kendisini öldü sanıp Londra'ya gittiğini öğrenmiş tam ikinci nikahın kıyılacağı gün buraya gelmiş.

Francis Hat Moulton anlattı:

—Nikah ilanını gazetede gördüm. Kiminle evleneceğini, nikahın nerede kıyılacağını biliyordum ama nerede oturduğunu bilmiyordum. Bunun için kiliseye gitmek zorunda kaldım.

Sözü yine Bayan Doran aldı:

—Frank'la ne yapmamız lazım geldiğini düşündük. Frank da Lord'a doğruyu söylemem taraftarıydı. Ben de bu fikirdeydim, ama utanıyordum. O derece utanıyordum ki, babama sağ olduğunu yazıp uzaklara kaçmak istiyordum.

Sofra başında beni bekleyenleri düşündükçe deli oluyordum… Ama geri dönemeyecek, hakikati anlatamayacaktım.

Bunun üzerine Frank, gelin elbiselerimi, eşyamı alıp sardı, kimsenin bulamayacağı bir yere attı… Eğer bu akşam Bay Holmes bize gelmeseydi yarın Paris'e hareket edecektik.

Bay Holmes bizi nasıl buldu? Bunu bilemem. Fakat buldu, benim haksız, Frank'ın haklı olduğunu ispat etti. Ve büyük bir nezaketle açık konuştu:

—Eğer hüviyetinizi saklarsanız çok daha büyük bir suç işlemiş olursunuz! dedi.

Bundan sonra teklif etti:

—Sizi Lord St. Simon'la yalnız görüştürmeni ister misiniz?

Bu teklif reddedilmezdi. Bunun için kalkıp buraya geldik.

Lord'a döndü:

—Robert, işte her şeyi olduğu gibi anlattım… Sizi üzdüğüme cidden müteessirim, ama bana artık "Kötü kadın" diyemezsiniz sanırım.

Lord St. Simon hâlâ yumuşamamıştı. Kaşları hâlâ çatıktı:

—Mazur görünüz, dedi hususi işlerimi, hele aile meselelerimi herkesin önünde konuşmak âdedim değildir.

—Demek beni affetmiyorsunuz? Demek ayrılırken elimi sıkmayacaksınız?

Lord elini uzattı, kendine uzatılan eli tutup sıktı:

—Madem ki istiyorsunuz, elinizi sıkarım.

Sherlock Holmes bunun üzerine söze karıştı:

—Yemeği burada, hep beraber yeriz diye ümit etmiştim.

Lord St. Simon duraladı:

—Benden fazlasını istiyorsunuz. Vaziyetin bu şekil almasına boyun eğmekten başka çarem yoktu, fakat bu durumu kutlayamam ya! Şimdi müsaadenizle hepinize iyi bir gece temenni edip gideyim.

Yerlere kadar eğilip hepimizi birden selamladı ve çıkıp gitti.

Sherlock Holmes karı kocaya baktı:

—Sizin davetimi kabul edeceğinizi umarım, dedi.

Onlar kabul etti. Yiyip içtik.

Misafirlerimiz gittikten sonra Holmes:

—Bu iş hayli enteresandı, dedi. Her şeyden önce anlaşılmaz görünen bir işin nasıl kolayca anlaşılır olduğunu ispat ediyor.

Başlangıçta çok karışıktı. Hâlbuki kadın işi anlatınca her şey çözüldü. Fakat Lestrad'ın tahkikatı kadar acayip hiçbir şey de yoktur.

—Siz işin iç yüzünü daha başlangıçta anladınız mı?

—İki şey gözüme çarptı: Kız evvela sevine sevine evleniyordu. Sonra, kilise dönüşü pişman olmuş göründü.

—Demek kilisede bir şey olmuştu?

—Tamam. Fakat ne olmuştu? Yanında kocası bulunduğuna göre kimseyle konuşamazdı.

—Ama birini görmüş olabilirdi.

—Bu da tamam. Rastladığı kimse de herhalde Amerikalıydı, çünkü burada, onu evlenmekten caydıracak kadar üstünde nüfuzu olan birini tanımasına vakit yoktu, Londra'da uzun müddet oturmamıştı.

Nihayet kilisede bir Amerikalıya rastladığı neticesine vardım.

—Bu Amerikalı kimdi?

—Tamam, kızın üzerinde neden bu derece nüfuzu vardı? Yoksa kız metresi miydi? Karısı da olabilirdi. Kızın dağlarda, başıboş, keyfine buyruk büyüdüğünü biliyorduk.

Lord St. Simon kilisedeki adamdan, karısının buketi düşürdüğünden keyfi kaçtığından, hizmetçiyle konuşmasından bahsedince her şeyi anladım. Ortada artık hiçbir sır kalmamıştı:

Kız bir adama kaçmıştı, o adamın ya metresi veya karısıydı. Karısı olması ihtimali çok daha kuvvetliydi.

Şakağımı kaşıdım:

—Bütün bunları anladım, fakat onları nasıl buldunuz?

Holmes gülümsedi:

—İşin en güç tarafı buydu, bereket versin ipucunu Lestrad verdi. Elindeki vesikanın kıymetini takdir edemedi. Kâğıttaki bilgiler mühimdi, fakat Londra'nın en lüks otellerinden birinin fatura kağıdına yazılmış olması daha mühimdi.

Şaşmadım dersem yalan söylerim.

—Londra'nın en lüks otelinin fatura kağıdı olduğunu nasıl anladınız?

—Fiyatların çok yüksek oluşundan. Sekiz şiling yatak, sekiz pens bir kadeh posto lüks tarifedir.

—Bunun için lüks otelleri aradınız?

—Tamam, Londra'da lüks otel sayısı çok değildir. Vorthumburlana bulvarındaki otelde müşteri defterine baktım, Francis H. Monlton adında bir Amerikalının dün odasını boşalttığını gördüm. Kapıya not bırakmıştı, mektup gelirse Gordon Square'da 226 numaraya göndereceklerdi:

Hemen o adrese gittim, talihim varmış çifte kumruları buldum.

Kendilerine babacan bir şekilde nasihat ettim. Hüviyetlerini gizleyip kaçmalarının, sahte bir isim altında yaşamalarının doğru olmadığını anlattım. Bu ne kendileri için doğru yoldu ne de Lord için doğru olurdu. Tavsiye ederim, St. Simon'la evimde görüşürüz dedim . . . ve bildiğiniz gibi onları burada yüzleştirdim.

—Ama netice iyi olmadı, Lord kibar davranmadı.

Holmes gülümsedi:

—Uzun zaman kur yapıp nikahlandıktan sonra, hem karınız hem de büyük bir servet elinizden gitse, siz de kibar davranamazdınız Watson… Lorda acımak lazımdır. Allah kimseyi onun durumuna düşürmesin.

—Amin!

—Watson, kemanımı verin. Bu sonbahar gecesini ahenkli, şairane geçirelim!...

DÖRT: KEHRİBAR PİPO

Sherlock Holmes keyif için sokağa çıkan, keyif için gezen bir insan değildir. Tanıdığım en kuvvetli insandır, fevkalâde boks bilir. Fakat lüzumsuz yere vücudu yormanın enerji israfından başka bir şey olmadığı kanaatindedir.

Ama iş icabı hareket etmeye, yürümeye, enerji sarfına başladığı zaman da yorulmak bilmez.

O gün hava çok güzeldi, ilkbahar vaktinden evvel gelmişti. Öğleden sonra huyundan vazgeçen Holmes:

—Haydi gezmeye gidelim, dedi.

Hem hayret, hem sevinçle sordum:

—Nereye gidelim?

—Hyde Parkta dolaşalım.

—Olur.

Parka gittik, her yer yeşeriyor, dallar tomurcuklanıyordu. Tam iki saat yürümek zevki için yürüdük. Birbirini pek iyi tanıyan, daima beraber olan iki insan gibi, hiç konuşmadan yürüyorduk.

Eve döndüğümüz zaman saat beşti.

Uşak bizi kapıda karşıladı:

—Sizi biri aradı, dedi.

Holmes yüzüme sitemli baktı:

—Boş yere gezmeye gitmek işte böyledir.

Sonra uşağa sordu:

—Beni arayan insan gitti mi?

—Gitti efendim.

—İçeri buyurun demedin mi?

—Dedim efendim.

—Girmedi mi?

—Girdi efendim.

—Ne kadar bekledi?

—Yarım saat kadar.

—Nasıl bir adamdı?

—Çok asabi, çok heyecanlıydı. Odaya girdikten sonra hiç oturmadı, hep dolaştı. Kapının önünde beklediğimden ayak seslerini duyuyordum. Nihayet çıkıp:

—Bu adamın geleceği yok!... diye haykırdı.

—Sen ne yaptın?

—Biraz daha bekleyin, nerede ise gelir, dedim.

—Öyle çıkıp biraz hava alayım, yoksa boğulacağım. Biraz sonra tekrar gelirim, dedi.

Ve çıkıp gitti.

Holmesle beraber eve girdik. Holmes söyleniyordu:

—Bu işi kaçırdıksa yanarım. Watson, işsizlikten canım sıkılıyordu. Adamın haline bakılırsa bana önemli bir iş getirmişe benziyor.

Birden durdu:

—A! Bu pipo benim değil. Piposunu unutmuş. Funda toprağı bir pipo, ucu da kehribar. Londra'da ucu kehribar ağızlık kaç kişide vardır? Eğer içinde sinek varsa, kehribar hakikidir derler. Al sana bir ticaret konusu: Sahte kehribarın içinesahte sinek koyup hakiki diye satmak!

Holmes gülümsedi:

—Bize gelen zatın ne derece perişan halde olduğu, çok değer verdiği piposunu unutmasından belli.

—Büyük değer verdiğini nereden biliyorsunuz?

—Bu pipoların fiatu yedi silin altı penstir. Bu pipo iki kere tamir edilmiş. Bir kere tahtası, bir kerede kehribarı… Dikkat edin, kırılan yerler gümüş çemberle tutturulmuş. Astarı yüzünden pahalı bir tamir; Çünkü bu gümüş çemberler yedi şilin altı pense alınmaz. Yenisini alacak yerde avuç dolusu paraya tamir ettiren biri piposuna büyük değer veriyor demektir.

—Daha başka?

Holmes pipoyu evirip çeviriyor, sessiz düşünceli bakıyordu.

Havaya kaldırdı ve işaret parmağıyla, kemik muayene eden bir profesör gibi, pipoya vurdu.

—Saat ve kundura bağından sonra pipoların kendilerine mahsus bir hüviyetleri vardır. Ama bu pipoda emareler hem net değil, hemde önemli değil.

—Bu pipodan ne anladınız?

—Sahibinin solak kuvvetli bir adam olduğunu anladım. Sağlam dişleri var, ama kendine bakmıyor ve hasis davranmak lüzumunuda hissetmiyor.

Holmes bunları laf olsun diye söyler gibi, kayıtsız bir tavırla söylüyor, bana da, dinleyip dinlemediğimi kavramak için gözucuyla bakıyordu.

Omuz silktim:

—Yedi şilinglik pipo içen bir adam zengin midir sanıyorsunuz?

—Piposunu lamba veya havagazından yakmayı huy edinmiş. Bakın: Bir tarafı kavruk. Kibrit böyle hasar yapmaz. Kimse kibriti lülenin kenarına tutmaz ve kimse, lüleyi kavurmadan piposunu lamba veya havagazından yakamaz. Lülenin sağ tarafı kavrulduğuna göre, demek ki, sahibi solak.

Kolundan tutup beni lambanın yanına götürdü:

—Piponuzu lambaya yaklaştırın. Solak olmadığınız için piponuzun sol tarafını aleve tutarsınız. Piponuzun sağ tarafı bazen tesadüfen aleve raslar, ama kavrulacak kadar değil. Fakat bu piponun yalnız sağ tarafı kavrulmuş. Kehribar da ısırıla ısırıla yenmiş kemirilmiş. Demek ki, pipoyu içen sağlam dişli kuvvetli enerjik bir insan.

Merdivenlerde bir ayak sesi duyuldu, holmes kulak kabarttı:

—İşte geliyor. Pipodan daha enteresan bir şey inceleyeceğiz.

Biraz sonra kapı açıldı, salona uzun boylu biri girdi. Sade fakat zarif giyimliydi: Koyu gri elbise, kahverengi fötr şapka. Belki otuzu geçkindi ama hiç göstermiyordu. Biraz mahçup bir tavırla:

—Özür dilerim, diye söze başladı. Kapıyı vurmadan girdim, halbuki kapıyı vurmam lazımdı dedi. Uykusuzluk insanın asabını çok çalışmaktan, hatta çok eğlenmekten daha fazla bozar.

Genç adama yaklaştı:

—Size ne yardımım dokunabilir?

—Sizden akıl danışmaya geldim. Ne yapacağımı bilemiyorum, halbuki hayatım mahvoluyor.

—Size dedektif sıfatıyla mı yardım edeceğim?

—Hayır, sade dedektif olarak değil. Mantığı kuvvetli, aynı zamanda kibar bir insanın fikrine muhtacım. Bana yol göstermenizi rica edeceğim.

Kesik kesik konuşuyordu. Söyleyeceklerini söylemek de onun için azaptı ve konuşmak için kendini zorluyordu. Bunu hissettim.

—Mesela çok nazik, diye devam etti. İnsan yabancılara aile işlerini anlatmak istemez. Bugüne kadar yüzlerini görmediğim iki erkeğe karımdan bahsetmek ağrıma gidiyor. Bahsetmek zorunda kalmak çok acı… ama artık dayanamıyacağım.

Sherlock Holmes:

—Muhterem Bay Grant Munro…

Deyince adam yerinden fırladı:

—İsmimi nereden biliyorsunuz? Diye haykırdı.

Holmes tatlı tatlı gülümsedi:

—Hüviyetinizi saklamak istiyorsanız şapkanızın içine isminizi yazdırmayın veya konuştuğunuz kimseye şapkanızın iç tarafını göstermeyin…

Şimdi hemen şunu ilave edeyim: Biz, yani dostumla ben, bu odada bir çok sır dinledik ve bir çok dertli insanın derdini gidermeye muvaffak olduk. Şans bize yardım etti. Sizin de derdinize çare bulacağımızı ümit ederim.

Belki kaybedecek zaman yoktur, sizi üzen meseleyi hemen anlatmanızı rica ederim.

Bay Munro büyük bir acı hissediyormuş gibi, yine şakaklarını sıktı. Hal ve tavrından, yüzündeki ifadeden, geveze olmadığı, derdini dökmektense, saklamayı tercih eden bir nsan olduğu belliydi.

Nihayet sıkılganlığı bir yana bırakıp anlatmaya başladı:

—Mesele şu Bay Holmes: Ben üç senelik evliyim. Üç sene karım beni, ben karımı sevdik ve az karı kocaya nasip olan mesut bir ömür sürdük. Her hususta anlaşıyorduk. Sözlerimiz, düşünceleriniz, zevklerimiz aynıydı.

Şimdi ise, yani geçen. Pazartesi gününden beri, aramıza bir engel girdi. Karımın hayatında, zihninde bilmediğim, tanımadığım, kavrayamadığım bir şey var. Birbirimize yabancıyız. Bunun sebebini öğrenmek istiyorum.

Biraz sustu, soluk aldı:

—Daha fazlasını anlatmadan, daha ileriye gitmeden önce şunu iyi biliniz ki, Bay Holmes, Effie beni seviyor. Bu hususta hiçbir şüpheniz olmasın. Effie beni bütün kalbiyle, bütün ruhuyla seviyor. Beni dün, bugünden fazla sevmemiştir, dün ne kadar seviyorsa, bugün de o kadar sevdiğine eminim. Bu münakaşa kabul etmez bir hakikattir. Bir erkek bir kadının kendisini sevip sevmediğini pekala bilir. Fakat aramızda bir sır var, bu sır aydınlanmadan eskisi gibi olamayacağız.

Holmes biraz sabırsızlandı:

—Vak'aları anlatınız. Bay Munro!

—Size bildiğim kadar Effie'nin hayatını anlatacağım. Onu tanıdığım zaman dul kalmıştı. Gençti, ancak yirmi beş yaşındaydı. O zaman ismi Bayan Hebron'du. Çocukken Amerika'ya gitmiş Atlanta şehrinde oturmuş ve bir hayli müekkili olan Hebron'la orada evlenmişti. Bir çocukları olmuş ve sarı humma salgınında kocası da çocuğu da ölmüş. Ölüm ilmübaberlerini gördüm.

Kocasıyla çocuğunu kaybettikten sonra Amerika'da oturmak istemeyen Effie, Middlesex'e geldi. Pirmer'de ihtiyar teyzesinin yanına yerleşti. Kocasından 4500 sterlin kalmıştı, bunu yüzde yedi faizle işletiyordu.

Effie'ye tanıdığım zaman Pinner'e geleli altı ay olmuştu. birbirimizi görür görmez birbirimize aşık olduk ve birkaç hafta içinde evlendik.

—Affedersiniz Bay Munro mesleğiniz?

—Şerbetçi otu satarım. Toptancıyım.

—Tekrar af dilerim. Kazancınız?

—Senede yedi sekiz yüz sterlin gelirim vardır. Geçim bakımından rahatız.

—Nerede oturuyorsunuz?

—Norbury'de seneliği seksen liraya bir villa kiraladık. Hem Londra'ya yakın, hem de sayfiye sayılır. Biraz yukarımızda bir küçük otel, iki ev ve tam karşımızdaki arsada da bir köşk vardır… Ta istasyona kadar başka hiçbir binaya rastlanmaz.

Senenin muayyen mevsiminde şehre inerim, fakat yazın işlerim hafifler. Köşkümüzde, karımla baş başa mesuttuk… Bu meseleye kadar aramıza bir gölge dahi girmedi.

—Tekrar affınızı dileyeceğim, karınızın parası…

—Evet, onu söyleyeyim. Evlendiğimiz vakit karım bütün parasını bana verdi. Ben istemedim. İşlerim bozulacak olursa, güç duruma düşeriz dedim. Fakat karım ısrar etti. Ben de parasını kendi sermayeme kattım.

Bir buçuk ay evvel, karım:

—Jack, dedi, paramı sana verdiğim zaman, ihtiyacım olduğu gün benden bir miktarını geri isteyebilirsin demiştin, dedi.

—Tabii, dedim, para senin.

—Öyleyse bana yüz sterlin lazım.

Şaşmadım dersem yalan söylemiş olurum. Fakat belki kendine elbise veya başka bir şey almak istiyor diye düşündüm ve sordum:

—Yüz sterlin'i ne yapacaksın?

Her zamanki neşeli gülüşüyle güldü:

—Benim bankerim olacağını söylemiştin.

Bankerler sual sormaz.

—Yüz sterlin'e sahiden ihtiyacın varsa veririm.

—Sahiden ihtiyacım var.

—İhtiyacının ne olduğunu söylemeyecek misin?

—Bugün söyleyemem Jack, ama bir gün belki söylerim.

Fazla ısrar etmedim. Fakat aramıza ilk defa bir sır girmişti. Karım ilk defa benden bir şey saklıyordu. Bir çek yazdım ve bu işin üstünde fazla durmadım. Belki de bu işin asıl meseleyle ilgisi yoktur ama anlatmayı uygun buldum.

Bizden biraz ilerde bir villa daha var demiştim. Bizim villayı o villadan bir arsa ayırmaktadır, fakat o villaya önümüzden geçen yoldan sapıp, dar bir sokaktan gidilir. Villanın arkası da güzel bir çamlıktır.

Ağaçları sevdiğim için sık sık o çamlığa gider dolaşırım. Sekiz ay villada kimseyi görmedik. Villa boştu, bu güzelköşkün boş durması yazıktı.

Pazartesi akşamı çamlığa giderken dar sokakta bir yük arabası gördüm. Villanın kapısı önünde eşyalar yığılmıştı. Anlaşıldı, villa nihayet kiralanmıştı. Yürüdüm, geçtim, akşam dönüp baktım. Acaba villayı tutanlar ne biçim insanlar! Ben köşke bakarken üst kat pencerelerinden birinde birinin beni gözlediğini sezdim.

Beni gözleyen adamın yüzünde ne vardı bilmem ama, tüylerim ürperdi Bay Holmes. Aramızda hayli mesafe olduğu için, yüzü iyi göremiyordum. Fakat bu yüzün anormal, insanlık dışı bir yüz olduğunu hissediyordum. Bu hissinde yanılmış olabilirim. Beni gözleyenin kim olduğunu daha, yakından, daha iyi görebilmek için geri döndüm, ama yüz o anda pencerenin önünden çekildi, gözümden kayboldu: O kadar

çabuk ve ansızın kaybolmuştu ki, sanki biri tutup penceresinin önünden odanın karanlığına çekmişti…

Beş dakika durup hislerimi inceledim, düşündüm. Pencereden gördüğüm yüz kadın yüzümüydü yoksa erkek yüzü mü? Bunu anlayamamıştım.

Fark ettiğim bir şey vardı: Yüzün rengi. Bu sapsarı donuk, korkunç bir surattı. O kadar merak ettim ki, köşkü kiralayanların kimler olduğunu öğrenmek için kapıyı çaldım.

Kapıyı hemen açtılar. Karşıma bir deri bir kemik asık yüzlü, uzun boylu bir kadın çıktı.

—Ne istiyorsunuz? Diye sordu.

Şivesi güney şivesiydi.

Evimi gösterdim:

—Komşunuzum, dedim. Yeni taşındığınızı gördüm, bir şeye ihtiyacınız olup olmadığını anlamaya geldim.

—Ya!... Bir şeye ihtiyacımız olursa size haber veririz.

Kapıyı suratıma kapatıverdi.

Bu kaba muameleye canım sıkıldı, eve döndüm. Bütün gece, düşünmemeye gayret ettiğim halde, pencerede gördüğüm sarı suratlı, kadının kaba muamelesi gözlerimin önünden gitmedi.

Karıma sarı surattan bahsetmemeye karar verdim: Karım asabidir, çabuk heyecanlanır. Gördüğüm şey hoş bir manzara değildi, onu sinirlendirmekle mana yoktu.

Yalnız yatarken villanın tutulduğunu haber verdim.

Hiçbir şey söylemedi.

Uykum çok ağırdır. Aile arasında benim top atılsa duymayacağım meşhur söz olmuştur. Sahiden de geceleri hiçbir şey beni uyandıramaz.

O gece yeni tutulan villada gördüğüm sarı suratın hayaliyle mi veya herhangi başka bir sebepten mi nedir, derin uyuyamadım. Uykunun arasında, rüyada görür gibi, karımın kalktığını, giyindiğini, mantosunu şapkasını giydiğini gördüm.

Ağzımı açacak, bu saatte neden giyindiğini soracak, hatta çıkışacaktım; bu sırada gözüm mu mum aydınlattığı yüzüne ilişti.

Hayret ve korkudan dilim tutuldu.

Onu hiç böyle görmemiştim, onun bu hale gelebileceğini tasavvur edemezdim:

Karımın yüzü ölü gibi sarıydı. Soluk soluğa nefes alıyordu. Uyanmadığına emin olmak için arada bir yatağını gözleyerek mantosunu giyiyordu.

Kımıldamadım, uyur gibi nefes aldım. İşi rahatladı, usulca odadan çıktı.

Biraz sonra br gıcırtı duydum. Sokak kapısı açıldı. Yatağında doğruldum, rüya görmediğime kanaat getirmek için kolumu çimdiklerdim. Sonra saate baktım: Üçtü.

Sabahın üçünde karımın sokakta ne işi olabilirdi?

Yirmi dakika bunu düşündüm, düşündükçe mana veremedim. Bu izah edilemez, olağanüstü bir şeydi.

Yirmi dakika sonra sokak kapısı tekrar açılıp kapandı. Merdivende ayak sesleri duyuldu.

Yatak odasına girer girmez sordum:

—Nereye gittim Effşe?

Sesimi duyunca iliklerine kadar ürperdi, haykırmamak için kendini güç tuttu… onun bu hali beni büsbütün çileden çıkardı: Demek ki, kabahatliydi.

Karım açık sözlü, gizli kapaklı hiçbir şey yapmayan bir kadındı… Kendi odasına hırsız gibi girmesi, kocasının uyandığını görünce korkması, haykırmamak için kendimi güç tutması korkunçtu?

Sinirli sinirli güldü:

—Uyandın mı Jack?... Kulağının dibinde top atsalar uyanmazsın sanıyordum…

Hiddetim artıyordu, tekrar ettim:

—Nereye gittin?

Serinkanlı söylendi:

—Şaşmakta haklısın…

Mantosunun düğmelerini çözerken ellerinin titrediğini görüyordum. Devam etti:

—Ömründe böyle bir şey yapmış değilim. Buğulur gibi oldum, açık havaya ihtiyacım vardı. Eğer sokağa çıkmasaydım boğulacaktım. Biraz kapının önünde durdum, şimdi iyiyim.

Konuşurken başını kaldırıp yüzüme bakmıyordu, sesinde de her zamanki ahenk yoktu.

Yalan söylediğine emindim. Cevap vermedim. İçime kurt düşmüş yüreğime şüphe girmişti. Üzgün ve hiddetli, arkamı dönüp yattım.

Karımın benden sakladığı neydi? Nereye gitmişti? Bunları öğrenmeden rahat edemeyeceğimi hissediyordum. Fakat her kere yalan söylediğinden, tekrar bir şey sormadım.

Bütün gece, hakikati meydana çıkarıp saadetimizi bozmayacak bir hal çaresi bulmaya çalıştım, bulamadım.

O gün şehre gidecektim, fakat iş görecek halde değildim. Karımın hali de benimkinden beterdi. Bakışlarından, yalan söylediğini anladığını kavradığı belliydi. O da ne yapacağını şaşırmıştı.

Kahvaltıda iki kelime ya konuştuk ya konuşmadık. Sofradan kalkar kalkmaz sokağa fırladım. Sabah serinliğinde işi daha iyi düşünmek ihtiyacındaydım.

Crystala Palas'a kadar gittim, bir saat parkta dolaştım, saat bire doğru Norburey'ye döndüm.

Dönüşte sarı suratı gördüğüm köşkün önünden geçtim. Geçerken, o sarı suratı yine görürüm daha dikkatli tetkik ederim ümidiyle durup pencerelere bakmaya başladım.

Köşkün kapısı açıldı ve kim çıktı dersiniz Bay Holmes? Karım çıktı!...

Karımı görünce yıldırımla vurulmuşa döndüm. Fakat gözgöze geldiğimiz an, karım benden beter şaşırıp korktu…

Koşarak eve girecek sandım.

Ama inkarım fayda vermeyeceğini anladı ve bana doğru yürüdü. Dudaklarında tatlı bir gülümseme vardı ama, faltaşı gibi açılan gözleriyle sapsarı yüzü bu tebessümle tezat teşkil ediyordu.

—Yeni komşularımıza gittim Jack. Bana neden böyle bakıyorsun?... Bana darıldın mı?

—Demek dün gece de buraya geldin…

—Ne demek istiyorsun?

—Dün gece de buraya geldiğine artık eminim. Sabaha karşı ziyaret ettiğin bu insanlar kimdir?

—İlk defa şimdi onlara.

—Neden boş yere yalan söylüyorsun? Sesin bile başka… Ben senden hiçbir şey saklamadım. Köşke girip işi anlayacağım.

Karım haykırdı:

—Allah aşkına yapma Jack!... Yemin ederim, bir gün her şeyi anlayacaksın. Fakat şimdi o köşke girersen felaket olur.

İttim, yalvararak sarıldı:

—Bana itimat et Jack! Bu seferlik itimat et! Pişman olmazsın. Senden hiçbir şey saklamadığımı bilirsin, bir şey saklıyorsam seni çok sevdiğim içindir. Bu meselede hayatınız bahis mevzudur. Benimle beraber eve gelirsen iş düzelir. Bu köşke zorla girersen, aramızda her şey biter.

O kadar ciddi ve o kadar meyus konuşuyordu ki, kapının önünde durdum. Ne yapacağımı kestiremiyordum. Nihayet:

—Sana bir şartla inanırım, dedim.

—Söyle.

—Şu andan itibaren artık esrar kalmasın. Kendine ait bir sırrı saklamak hakkındır, ama artık sabaha karşı bu köşke gelmeyeceğine benden hiçbir şey saklamayacağına söz ver.

Karım rahat nefes aldı:

—Bana itimat edeceğine emindim. Ne istersen yaparım. Haydi artık evimize gidelim.

Kolumdan çekiyordu. Villadan uzaklaştık. Bir aralık dönüp arkama baktım:

Üst katın penceresinde sarı suratı gördüm.

Bu mahlük ve dün gördüğüm o cadı karı ile karımın arasında ne münasebet o cadı karı ile karımın arasında ne münasebet vardı? Bu alelade bir muamma değildi. Fakat bu muammayı çözmeden rahat yüzü göremeyeceğimi de anlıyordum.

İki gün evden çıkmadım. Karım da bana verdiği sözü tutuyordu, o da evden bir yere kımıldamadı.

Fakat üçüncü gün sözünde durmadığını gördüm. Onu vazifesinden ve kocasından uzaklaştıran esrarengiz kuvvetin elinden kendini kurtaramıyordu.

O gün şehire gitmiş, her zamanki gibi üçü otuz altı treniyle dönecek yerde iki kırk treniyle döndüm.

Eve girince hizmetçi beni şaşkın bir telâşla karşıladı.

—Hanım nerede? Dedim.

—Galiba gezmeye gitti!... dedi.

İçime yine şüphe girdi. Yukarı çıktım karımın evde olmadığına kanaat getirdim… Pencereden baktım. Hizmetçimiz koşa koşa karşı villâya gidiyordu.

Bunun mânası meydandydı.

Karım yine oraya gitmiş, ben gelecek olursam, hizmetçiye, kendisine haber vermesini tembih etmişti.

Hiddetten köpürerek sokağa fırladım. Bu esrara son vermek kararındaydım. Karımla hizmetçinin geldiklerini gördüm ama durup konuşmadım.

Hayatımı karartan esrarın yuvası karşıki köşktü.

Ne bahasına olursa bu esrarın mahiyetini öğrenecektim. Kapıyı çalmadım, tokmağı çevirip açtım.

Alt katta kimse yoktu. Mutfakta bir tencere kaynamaktaydı. Bir sepette bir kedi çöreklenmiş yatıyordu. Cadı karı meydanda değildi. Öteki odaya baktım boştu.

Merdiveni döner döner çıktım. Yukarı kattaki iki oda boştu. Köşkte kimse yoktu. Eşyalar ve tablolar, sarı suratı gördüğüm odanınkiler müstesna çok bayağı şeylerdi.

O oda iyi döşenmişti, zarifti ve şöminenin üzerinde karının boy resmini görünce şüphem kalmadı. Bu resmi üç ay evvel ben çekmiştim.

Köşkün boş olduğuna tam kanaat getirmek için uzun müddet kaldım. Sonra, kalbimin üstünde müthiş bir ağırlık hissederek çıktım.

Köşküme girince karımı antrede gördüm, fakat o derece dertli ve hiddetliydim ki, konuşmadım. Durmadan çalışma odasına yürüdüm.

Peşim sıra gelen karım, ben daha kapıyı kapayacak vakit bulamadan arkamdan içeriye girdi.

Sözümü tutamadığım için üzgünüm Jack, dedi. Ama her şeyi bilsen beni affedeceğine eminim.

Çıldırmak işten bile değildi:

Öyleyse her şeyi söyle! Diye haykırdım.

Söyleyemem Jack!... Söyleyemem!...

O köşkte kimin oturduğunu, resmini kime verdiğini söylemedikçe artık senin hiçbir şeyine itimat edemem.

Karımı itip odadan çıktım.

Bu dün oldu Bay Holmes. Dünden beri karımı görmedim, neler olup bittiğini bilmiyorum. Hayatımızı

karartan bu ilk buluttur. Bizi öyle ansızın kapladı ki, ne yapacağımı kestiremiyorum.

Bu sabah aklıma geldiniz. Siz bana akıl öğretebilirdiniz. Size geldim. Eğer anlamadığınız bazı şeyler varsa sorunuz. Fakat her şeyden önce ne yapmam lâzım geldiğini söyleyiniz, çünkü benim için felâket çok müthiş.

Son derece heyecanlı bir adamın bu garip macerasını dikkatle dinlemiştik.

Dostum bir müddet sessiz durdu. Çenesini bir elinin avucu içine almıştı. Nihayet mırıldanarak sordu:

—Pencerede gördüğünüz suratın insan suratı olduğuna kesin olarak emin misiniz?

—İki sefer de hayli uzaktan gördüm, kesin bir şey söyleyemem.

—Buna rağmen o surat sizde fena bir intiba bıraktı değil mi?

—Evet, rengi anormaldi ve hiçbir çizgisinin kımıldamaması acayipti. Yaklaştığım zaman arkadan çekilmiş gibi kayboldu.

—Karınız yüz sterlin isteyeli ne kadar zaman oldu?

—İki ay.

—İlk kocasının resmini görmüş müydünüz?

—Hayır. Ölümünden birkaç gün sonra Atlanta'da büyük yangın oldu, bütün evrakı yandı.

—Ama karınızda defin ilmuhabiri var. O ilmuhabiri gördüm demiştiniz.

—Evet, yangından sonra suretini çıkarmıştı.

—Amerika'da onu tanıyan kimseniz var mı?

—Yok.

—Karınız hiç Amerika'ya gitmek istedi mi?

—Hayır.

—Amerika'dan mektup alır mı?

—Ben görmedim.

—Teşekkür ederim.

—Şimdi ne olacak Bay Holmes?

—Bu meseleyi inceleyeceğim. Eğer köşk mütemadiyen boş kalıyorsa, hayli güçlükle karşılaşacağız demektir. Yok, tahmin ettiğim gibi, kiracılar sizin geldiğinizi haber alıp gittilerse dönmüşlerdir. Böyleyse davayı halletmek kolaydır…

—Ben ne yapayım?

—Size şunu tavsiye edeceğim: Norbury'ye gidin, pencereleri gözleyin, villânın boş olmadığını anlarsanız kapıyı zorlamayın, bize bir telgraf çekin. Telgrafı aldıktan bir saat sonra orada oluruz, pek kısa bir zamanda da muammayı çözeriz.

—Ya köşk yine boşsa?

—O zaman yarın gelirsin, konuşuruz. Güle güle gidin.

Adam kalktı, selâm verdi, Holmes ilave etti:

—Makul bir sebep olmadan kendinizi sakın boş yere üzmeyiniz.

—Teşekkür ederim Bay Holmes.

Bay Grant Munro'yu kapıya kadar geçirip dönen Holmes:

—Pek hoş bir iş değil galiba Watson! Ne dersiniz?

—Evet, işin içinde bir ahlaksızlık var.

—Eğer pek yanılmıyorsam bu işin içinde şantaj var.

—Peki şantajı yapan kim?

—Şöminenin üstüne kadının resmini koyar ve zarif döşeli odasında oturan adam… Seni temin ederim

Watson, pencereden bakan sarı surat son derece entresan… Bu meseleyi elimden kaçırmak istemem.

—Ne tahmin ediyorsunuz?

—Şöylece bir şey tahmine diyorum ama bu doğru çıkabilir.

—Tahmininiz nedir?

—Köşkte kadının ilk kocası oturuyor.

—Nereden biliyorsunuz?

—İkinci kocasının köşke girmesinden o derece korkmasının başka bir sebebi olamaz. Bence hadiseler şöyle cereyan etti: Kadın Amerika'da evlendi. Günlerden bir gün kocası hastalandı, ya cüzama tutuldu veya budala oldu. Kadın kaçtı, İngiltere'ye döndü, isim değiştirip kendini dul olarak tanıttı ve yeniden evlenip her dertten kurtulduğunu sandı.

Evleneli üç sene olmuştu, durumundan emindi. İsmini tahrif ettiği eski kocasının ölüm ilmuhabirini yeni kocasına göstermişti.

Fakat eski kocası, kendisiyle yaşayan acuze bir kadın vasıtasıyla adresini buldu. Bayan Grant Munro'ya mektup yazıp, hakiki hüviyetini açıklamakla tehdit ettiler.

Kadın onları susturmak için kocasından yüz sterlin istedi ve bu parayı onlara gönderdi. Onlar parayı alıp komşu geldiler. Kocası köşkün kiralandığını haber verdiği zaman kadın kiracıların kimler olduğunu biliyordu.

Bir gece kocası uyuduktan sonra çıkıp onlara gitti, kendisini rahat bırakmalarını yalvardı. Kandıramayınca kocasını şehre indiği gün tekrar gitti, çıkarken yakalandı. Kocasına bir daha o köşke gitmemeye söz verdi. Fakat onların elinden kurtulması şarttı. İki gün sonra onları razı etmek ümidiyle yine gitti ve istedikleri resmi de götürdü.

Münakaşanın en hararetli anında hizmetçi Bay Munro'nun eve geldiğini haber verdi. Kadının kocasının köşke gireceğini bildiği için eski kocasıyla o acuzeyi arka kapıdan çamlığa gönderdi.

Bay Munro köşkü boş buldu. Fakat bu gece boş bulacağını sanmam. Bu tahminime ne dersiniz?

—Tahminine ne denir?

—Ama vakalara uyuyor. Eğer bu tahminimize uymayan başka vakalar olursa, o zaman bu tahmini bir tarafa bırakırız. Şimdilik yeni dostumuzdan telgraf beklemekten başka yapılacak iş yok.

Çok beklemedik. Çayımızı bitirirken geldi:

Köşk boş değil. Sarı suratı pencerede gördüm. Yedi treninde bekleyeceğim. Siz gelmeden hiçbir şey yapamayacağım.

Bay Munro'nun telgrafı bundan ibaretti.

Vagondan inince kendisini gördük. Yüzü son derece sararmıştı, heyecandan ürperiyordu. Dostumun kolunu tutup:

—Köşkteler, dedi. Pencerelerde ışık gördüm. Artık bu meseleyi halledelim, hem de kökünden halledelim.

İki yanı ağaçlı yoldan yürürken Holmes sordu:

—Planınız nedir?

—Her çareye başvurup köşke gireceğim. Her halde zorla gireceğim. Köşkü kiralayanların kimler olduğunu anlayacağım. Siz de şahitlerim olacaksınız.

—Karınıza rağmen bunu yapacak mısınız?

—Evet!

—Ama karınız size bu işi kurcalamamanızı rica etmiş.

—Ne olursa olsun ben kararımı verdim.

—Haklısınız. Herhangi bir hakikat insanı kemiren şüpheden iyidir. Hemen o köşke gidelim. Yapacağınız

şey kanuna aykırıdır ama öyle bir sebebi var ki, değer…

Şoseden dar yola saptığınız zaman ortalık kararmış hafif bir yağmur başlamıştı.

Bay Grant Munro çok hızlı yürüyordu. Sendeleyerek onu takibe çalışıyorduk.

Bay Munro, eliyle, ağaçlar arasından görünen ışıkları işaret etti.

—İşte evim… Şu karşıdaki de zorla gireceğim ev.

Yolun köşesini sapınca köşk önümüze dikildi. Kapının aralık olduğu sızan sarı ışıktan belliydi.

Üst katın bir penceresi açıktı.

Pencereye bakarken perdede siyah bir gölge kımıldandı. Grant Munro:

—Cadı karı! dedi… Görüyorsunuz ya köşk boş değil. Peşi sıra geliniz, işin içyüzünü anlayacağız.

Kapıya yaklaştık, ansızın eşikte bir kadın göründü. Yüzünü pek iyi göremiyordum. Yalvarır gibi kollarını uzatıp ellerini kavuşturdu:

—Allah aşkına Jack!... diye haykırdı. Bu gece geleceğini içime doğdu. Bu eve girme canım. Bana itimat et. Girmediğine pişman olmazsın.

—Sana lüzumundan fazla güvendim Effie. Bırak geçeyim. Bu eve girmem lazım. Dostlarımla beraber bu işi kökünden halledeceğiz.

Karısını itip geçti. Onu takip ettik. Kapıyı açtı. Önüne bir kadın çıktı, yolunu kesmek istedi, onu da şiddetle itip yürüdü. Merdiveni çıktık.

Grant Munro aydınlık odaya girdi bizde arkasından girdik.

İyi döşenmiş bir odaydı. Masanın üstünde iki, şöminenin üstünde de iki mum yanıyordu.

Bir köşedeki rahleye bir kız çocuk eğilmişti. Bize arkası dönüktü. Üstünde kırmızı elbise, ellerinde de uzun konçlu beyaz eldiven vardı.

Bize dönünce hayret ve korkuyla haykırdım. Bu yüz sapsarıydı, iğrençti, tamamıyla ifadesizdi. Holmes gülerek çocuğun başının arkasına elini attı. Bir maske düştü:

Karşımızda bembeyaz otuz iki dişini göstererek bir zenci kız çocuğu gülüyordu.

Kendimi tutamadım, çocuklu beraber ben de gülmeye başladım.

Fakat elini gırtlağına götüren Munro bağırdı:

—Bu da kimdir?

—Söyleyeceğim.

Bayan Munro odaya girdi, güzel ama korkunç güzeldi.

—Beni her şeyi söylemeye zorladın. Ben söylemeyecektim, madem ki istedin, gerçeği her ikimiz de göğüs germeliyiz! Kocam Atlanta’da öldü, kızım yaşıyor.

—Kızın ha!...

Korsesinden gümüş bir madalyon çıkardı:

—Bunu hiç açmadın mı?

—Açıldığını bilmiyordum.

Kadın madalyonun kapağını açtı. Bir resim vardı, güzel bir zencinin resmi. Afrikalı olduğu belliydi.

Grant Munro’nun karısı anlattı:

—Atlantalı John Hebson… Yeryüzünde onun kadar asil ruhlu insan yoktur. Irkımı bir yana bırakıp onunla evlendim. Ölünceye kadar beni bir gün bile kırmadı. Kızımızın benden fazla ona çekmiş olmasından başka üzüntümüz yoktu. Sevgili kızım Lucy babasından da siyah. Ama ister beyaz ister siyah olsun, annesinin sevgili, bir tanecik kızıdır.

Kız koşup annesinin dizlerine sarıldı. Kadın devam etti.

—Çok zayıftı, yolculuğa dayanamazdı, onu bunun için Amerika’da bıraktım. Hizmetçiniz İskoçyalı, bize çok bağlı bir kadına emanet etmiştim. Kızımı inkâr edecek değilim, fakat talih seni karşına çıkarıp da seni

sevdiğimi anlayınca, kızından bahsedemedim, çekindim. Allah beni affetsin. Beni anlamazsın diye korktum. Bir türlü her şeyi itiraf edemiyordum.

Seninle kızım arasında kalınca seni tercih ettim ve üç sene bir kızım olduğunu senden sakladım. Fakat dadısından mektup alıyordum. Kızım iyileşmişti.

Nihayet öyle göreceğim geldi ki bu arzumu bir türlü yenemedim. Her tehlikeyi göze alıp birkaç hafta için olsun buraya getirmeye karar verdim.

Dadıya yüz sterlin gönderdim, boş villayı tarif ettim, gelip kiralamasını bildirdim. Aramızda hiçbir rabıta bulunmadan kızıma komşu olacaktım.

Çok ihtiyatlı davrandım, her türlü tedbiri aldım. Burada bir zenci kız göze batacağından gündüzleri çocuğa maske takmasını da yazdım. Bu kadar tedbir almasaydım belki daha iyi ederdim, ama gerçeği öğreneceksin diye deli oluyordum.

Köşkün tutulduğunu evvela sen haber verdin. Bunun üzerine sabahı bekleyemedim. Uyku tutmadı. Uyanmasın diye sabaha karşı saat üçte çıkıp gittim.

Ama sen uyanmış, giyinip çıktığımı görmüştün… Fazla sorun etmedin. Daha sonra beni köşkten çıkarken yakaladın. Ama kaçta gireceğini tahmin ettiğimden dadıyla kızımı arka kapıdan kaçırdım… Bu gece her şeyi öğrendim… Şimdi sana soruyorum Jack, ben ve kızım ne olacağız?

Önüne, bakıp cevap bekledi.

İki dakika sonra Grant Munro'nun sesi duyuldu ve cevabı şu oldu:

Üvey kızını kucaklayıp kaldırdı öptü, öbür elini karısına uzattı. Kapıya yürüdüler:

—Evimizde daha rahat konuşuruz Effie. Ben kusursuz bir insan değilim, fakat sandığından daha iyi bir insanım.

Holmes'le beraber onların arkasından yürüdük. Dostum kolunu tuttu:

—Londra'ya gitsek daha iyi ederiz…

Gece geç vakte kadar bu meseleden hiç bahsetmedi. Yatmak için odasına giderken;

—Watson dedi hissiyatına kapıldığımı, kendime fazla güvendiğimi veya bir meseleye gereği kadar önem vermediğimi hissedersiniz lütfen kulağıma "Norbury" diye fıslayın. Size minnet kalırım.

BEŞ: SOKAKTA BİR DELİ!

Pencerenin önünden seslendim:

—Holmes!...

O sabah sokağı seyrederek vakit geçiriyordum. Cevap alamayınca yine seslendim:

—Holmes!.

—Ne var?

—Sokakta deli var.

—Tımarhaneye mi götürüyorlar?

—Hayır, başıboş dolaşıyor . . . yürekler acısı bir manzara . . . adamcağızı ne diye sokağa bırakmışlar? Günah…

Dostum gerindi, tembel tembel koltuğundan kalktı, ellerini hırkasının ceplerine sokup yanıma geldi, başını omzumun üstünden uzatıp pencereden sokağa baktı.

Şubat ayındaydık. Hava açık fakat çok soğuktu. Solgun kış güneşi altında dün yağan kar pul pul ışıldamaktaydı.

Temizlik işçisinin sokağın ortasına yığdığı kar kümesi, koyu kahverengi olmuş, çamurlaşmıştı ama, kaldırım kenarındakiler yeni yağmış gibi bembeyazdı.

Sokakta kimseler yoktu. Uzakta görünen metro istasyonundan kimseler çıkmıyordu. Kaldırımda yalnız bir deli vardı.

Elli yaşlarında bir adamdı. Uzun boylu, geniş omuzlu, gösterişliydi. Muhteşem tavrı esmer yüzüne uyuyordu. Üzerindeki elbise, iyi kumaştan, iyi dikilmişti. Şapkası yeni, getrleri temiz, pantolonu bejdi.

Bütün bunlara rağmen halinden deli olduğu belliydi.

Koşuyor, sıçrıyor, ellerini kaldırıp indiriyordu. Başını salladıkça, yüzünü bin bir türlü kırıştırıp durmaktaydı.

Holmes ellerini ovuşturdu:

—Bizim evi aradığına bahse girerim.

—Bize mi gelecek?

—Evet. İş için geliyor. Halinden anladım. İşte bakın…

Baktım. Adam fok balığı gibi soluyarak bizim kapıya koştu, zili öyle bir çalış çaldı ki, bütün evin içini çınlattı.

Biraz sonra nefes nefese odaya girdi. Yine ellerini kollarını sallıyordu, fakat bakışlarında öyle elim, öyle acıklı bir ifade vardı ki, alay edemedik: Ona acıdık, hem de çok acıdık. Benim yüreğim parçalandı.

Bir müddet konuşamadı, hiçbir şey söylemedi. Durduğu yerde sallandı, parmaklarıyla, yolmak ister gibi saçlarını karıştırdı. Esasen saçları leylek yuvasına dönmüştü.

Birdenbire, başı önde divana koştu. Eğer tutmasaydık kafasını duvara vuracaktı. Tuttuk, odanın ortasına getirdik.

Sherlock Holmes adamı bir iskemleye oturttu, kendi de yanına oturdu, elini eline aldı ve en tatlı sesiyle yatıştırmaya çalıştı:

—Bana akıl danışmaya geldiniz değil mi?

—Evet.

—Çok koştuğunuz için çok yorgunsunuz değil mi?

—Evet.

—Biraz dinlenin. Aklınız başınıza gelsin. Soluk alın. Ondan sonra işi anlatırsınız, ben de alakadar olurum.

Adam, çenesi göğsüne dayalı bir müddet oturdu. Heyecanını yatıştırmaya çalıştığı belliydi.

Nihayet mendilini çıkarıp alnını kuruladı, dudaklarını sildi, yüzümüze baktı:

—Beni deli sanıyorsunuz değil mi?

Sherlock Holmes cevap verdi:

—Büyük bir can sıkıntınız olduğu anlaşılıyor.

—Ne kadar büyük olduğunu Allah bilir. Beni sahiden deli edecek bir derdim var. Yıldırımla vurulmuşa döndüm. Tepeden inme bir felâket bu!

—Heyecanlanmadan anlatınız.

—Mümkün mü? Ben üzerime toz kondurmamış bir insan olmama rağmen, herkese karşı küçük düşmekten kaçınmayacaktım. Bir aile felâketine de tahammül edebilirdim. Her insanın başına bir aile felâketi gelebilir.

Ama insan hem herkese karşı küçük düşer, hem aile felâketine uğrarsa ne yapar? Mahvolur. Sustu, derin bir iç çekti:

—Bahis konusu yalnız ben olsam yine neyse, fakat memleketin şerefi tehlikede, bu işi düzeltemezsek memleket hesabına da kötü olur.

Holmes tekrar etti:

—Heyecanlanmamanızı rica ederim. Evvelâ kendinizi tanıtınız, sonra başınıza geleni ayrıntı vererek anlatınız.

—İsmimi her halde bilirsiniz sanırım. Threadneedle Street'teki Holder ve Stevenson bankası ortaklarından Alescandre Holder'im.

Evet, bu ismi biliyorduk. En büyük bankanın en yaşlı ortağıydı. Bu banka Londra'nın ikinci büyük kurumuydu.

Acaba şehrin en tanınmış şahsiyetlerinden birini deli eden hadise neydi?

Merakla macerasını anlatmasını bekliyorduk.

Beş dakika susup hafızasını topladıktan sonra konuştu:

—Vaktin nakit olduğunu bilirim. Polis müfettişi bu muammayı çözebileceğinizi söyler söylemez soluğu burada aldım… Baker Street'e metroyla geldim, oradan buraya kadar yürüdüm, çünkü yollar karlı olduğundan arabalar çok yavaş ilerliyor. Bundan dolayı yoruldum. Pek az yaya yürürüm.

—Biraz dinlendiniz mi?

—Evet, hadiseleri mümkün olduğu kadar açık ve etraflı anlatmaya çalışacağım.

Öksürdü, yutkundu ve anlatmaya başladı:

—Bankacılıkta başarı, yatırılan sermayeyi kullanacak işler bulmaya, mudi sayısını ve mevduatı arttırmaya bağlıdır.

"Parayı işletmenin en kârlısı da, alan sağlam olmak şartıyla kredi açmaktır. Son seneler zarfında, tablolarını, kitaplarını, gümüş takımlarını ipotek edip birkaç asil aileye mühim miktarda borç verdik.

"Dün sabah bankadaki büromda oturuyordum. Sekreterden biri bir kartvizit getirdi. İsmi okur okumaz yerimden fırladım. Bu gelen . . . fakat size bile gelenin kim olduğunu söylememeliyim. Yalnız şunu açıklayayım: İsim, bütün dünyanın tanıdığı meşhur bir aile ismiydi. Ziyareti bizim için büyük şerefti.

Büroma girer girmez kendisine:

"Müessesemize büyük şeref verdiniz!.. demeye hazırlandım, fakat vakit bulamadım. Sözümü kesip işten

bahsetti. Biran evvel bir dertten kurtulmasının çaresini arayan bir insan halindeydi. Telaşlı ve sinirliydi.

—Bay Holder, dedi, ödünç para verdiğinizi söylediler.

—Garanti sağlam olmak şartıyla banka daima ödünç para verir.

—Bana derhal elli bin sterlin lazım. Bu kadarcık bir parayı dostlarımdan da bulabilirim, ama bu işi bir bankayla görmeyi tercih ettim.

—Benim bu durumumda bir şahsiyet kimseye minnettar olmamalıdır.

Hakkı vardı. Sordum:

—Ne kadar zaman sonra ödeyeceksiniz?

—Önümüzdeki pazartesi günü mühim bir alacağımı verecekler, size faizi ile beraber elli bin sterlini öderim . . . elli bin sterlin bana şu anda lazım.

—Mümkün olsaydı, bu işin formalitesinin bir tarafa bırakır, istediğiniz parayı ben şahsen verirdim. Ne yazık ki elli bin sterlin ödünç verecek durumda değilim. Parayı banka adına vereceğim için de lazım olan garantiyi istemek zorundayım.

—Pekalâ.

—İskemlesinin yanında bıraktığı siyah güderi, dört köşe kutuyu aldı:

—Zümrüt taştan bahsedildiğini hiç duydunuz mu?

—Duymaz olur muyum?

—İmparatorluğun en kıymetli mücevherlerinden biri.

—Doğru.

Kutuyu açtı. Pembe kadife üstünde harika taç pırıldıyordu. Asilzade gözlerini taştan ayırmadan:

—Büyük otuz dokuz zümrüdü vardır. Altın montürüne de kıymet biçilemiyor. Çok titiz davranarak taca kıymet takdir etseler, istediğim paranın iki misli kıymet takdir ederler.

—Garanti olarak tacı mı bırakacaksınız?

—Evet.

Kutuyu aldım, gözlerim zümrütlerden sahibine kaydı. Asilzade sordu:

—Kıymetinden şüphe mi ediyorsunuz?

—Hayır, ancak…

—Bu tacı rehin bırakmaya hakkım var mı? Merak etmeyin. Dört gün sonra çıkaracağıma emin olmasam hiç rehin bırakır mıyım? Bu bir formaliteden ibaret.

—Taç elli bir sterline yeter garanti midir?

—Evet, fazlasıyla.

Asilzade bir saniye düşündü:

—Bay Holder, dedi, size ne derece güvendiğimi görüyorsunuz. Bu güveni bana, dostlarınız telkin etti. Bankanızdan para aldığımı hiç kimsenin duymayacağına eminim.

Gözlerini gözlerime dikti:

—Gevezelikten nefret ederim.

Kaşlarını çatıp ilave etti.

—Bu mücevheri de sıkı saklayacağınıza şüphe yok. Kaybolması şöyle dursun. Bir iki taşının değişmesi facia olur. Yeryüzünde bu zümrütlerin eşleri yoktur. Biri alınsa, yerine koymak imkânsızdır…

Boynunu büktü:

—Tacı size teslim ve emanet ediyorum. Pazartesi sabahı yine kendim gelir alırım.

Asilzadenin telâşını görünce fazla ısrar etmedim, vezneye açıktan elli bin lira ödenmesi için emir verdim.

Asilzade paraları alıp gittikten sonra masanın üstünde duran kutuya baktım, içime korku düştü. Ne büyük bir mesuliyet yüklenmiştim!. Doğru, bu taç “milli” olduğuna göre, çalınması veya taşlarının değiştirilmesi felâketti.

Tacı teslim aldığıma pişman oldum.

Fakat artık iş işten geçmişti, yapılacak şey kalmamıştı. Tacı kişisel kasama sakladım ve çalışmaya başladım.

Akşam oldu, içime yine kurt düştü. Zümrüt tacı büromdaki kasamda bırakmak doğru değildi… Yüzlerce kasa soyulmuştu!... Benim kasamın soyulması da pekâla mümkündü…

Aldı mı beni bir korku!... Kasam soyulursa taç çalınırdı. Karar verdim: Pazartesi gününe kadar kutuyu yanımdan ayırmayacaktım. Banka kapanırken bir araba getirtip Streatham’daki evime gittim.

Yukarı çıktım, tacı masanın gözüne kilitledikten sonra içim rahat etti:

Asilzade sustu. Holmes :

—Anlatayım Bay Holmes. Garsonla uşak evin dışında yatarlar. Ondan şüphe edilmez.

—Hizmetçileriniz?

—Üç hizmetçim var. Üçü de senelerden beri yanımda.

—Kendilerinden emin misiniz?

—Tamamıyla. Üçü de dürüst, namuslu kadınlardır.

—Yeni hizmetçileriniz yok mu?

—Lucy birkaç aydır bizde çalışıyor. Fakat ondan da memnunum, şüphe edilecek hiçbir halini görmedim.

—Genç mi?

—Hem de güzel.

—Kocası, nişanlısı var mı?

—Sevdalıları var, evin etrafında dolaşıp duruyorlar… Başka kabahati yok, eğer gözü üstünde kalan erkeklerin peşine düşmeleri kabahatsa. Biz hiçbir fenalığını görmedik. İyi kızdır.

—Şimdi gelelim aileye.

—Gelelim Bay Holmes. Karım öldü? Oğlum Arthur’le oturuyorum. Oğlum beni hayal kırıklığına uğrattı Bay Holmes. Kabahat biraz da benim; Herkes, ona çok yüz verdiğimi söylüyor. Belki haklıdırlar. Karım öldükten sonra sevdiğim tek yakınım Arthur’du. Onun üzülmesine dayanamıyor, her istediğini yapıyordum. Belki bu kadar yumuşak davranmasaydım ikimiz için de iyi olurdu… Ama ben fenalık ettiğimin farkında değildim.

—Maksadınız neydi?

—Gayem, oğluma bankadaki yerimi bırakmaktı, fakat o işten zevk almıyordum. Hem vahşi, hem şımarıktır. Sözün kısası bankanın idaresini, büyük bir sermayeyi ona emanet edemem.

“Delikanlıyken aristokratik bir kulübe üye olmuştu. Muhteşem bir hayat süren, çok zengin şahsiyetlere kendini sevdirdi, onlarla dost oldu. Büyük kumara ve at yarışlarında çok para kaybetmeye başladı.

Holmes doğrulup sordu:

—Parayı nereden buluyordun?

—Ben veriyordun. Ona aylık bağlamıştım, fakat sık sık gelip aylığına mahsuben para ister; namus borçlarını ödeyeceğini söylerdi.

—Kendisini o muhitten kurtarmaya, çalıştınız mı?

—Çalıştım, kendisi de kurtulmak istiyor, karar veriyor, fakat dostu Sör George Burnwell’in tesiriyle o muhitten ayrılamıyordu.

—Sör Burnwell kimdir?

Bay Holder iç çekti:

—Sör George Burnwell gibi bir insanın tesiri altından kurtulmanın kolay olmadığını itiraf ederim. Bize sık sık gelir, ben bile onun tesiri altında kaldım, hâli ve tavrıyla beni bile büyüledi. Arthur'dan büyük, tepeden tırnağa kibar ve Adonis kadar güzeldir. Fakat onu serin kanlılıkla düşündüğüm zaman, hayasız sohbetleri ve arada sırada gözlerinde gördüğüm bazı pırıltıları hatırlayıp şüphelenirdim: Güven vermeyen bir insandır.

"Bende güven vermeyen bir insan izlenimi bıraktı, önsezisi kuvvetli olan Mary'de benim fikrimdi.

—Mary kimdir?

—Şimdi ondan söz açacağım. Bahsedeceğim başka kimse de yok. Mary kardeşimin kızıdır. Kardeşim beş sene evvel öldü, anasız babasız kalan Mary'yi yanıma aldım, evlât ettim. Kızım sayılır. Evimin nurudur: İyi huylu, sevecen, güzel, sakin, sevimli, nazik bir kızıdır ve mükemmel ev kadınıdır. Benim sağ oklumdur. O olmasa hâlim haraptır.

—Demek size çok bağlı.

—Son derece. Beni hiç kırmaz, her istediğimi yapar. Yalnız bir istediğimi yapmadı: Oğlum iki sefer kendisine evlenme teklif etti, iki sefer de kabul etmedi:

—Oğlunuz Bayan Mary'ye âşık mı?

—Delice… Halbuki Arthur'un başka bir insan olacağına şüphe yoktur…. Ne yazık ki iş işten geçti.

—Neden?

Bay Holder derin bir iç geçirdi:

—Evimde kimlerin oturduğunu söyledim. Şimdi macerama devam edeyim:

"O gece yemekten sonra salonda kahvelerimizi içerken Arthur ile Mary'ye milli tacı rehin olarak aldığımı söyledim, yalnız rehin bırakanın ismini açıklamadım.

"Lucy Parr bu sırada kahveyi vermiş, salondan çıkmıştı, buna eminim, fakat salon kapısı kapalı mıydı?... Bunun farkında değilim. Arthur'le Mary çok ilgilendiler, tacı merak ettiler. 'İlle bize göster!' diye tutturdular.

Holmes yine sordu:

—Affedersiniz sözünüzü kesiyorum. Tacı gösterdiniz mi?

—Hayır, hiç kimsenin görmesini istemiyordum.

—Nereye koyduğunuzu sormadılar mı?

—Arthur sordu.

—Söylediniz mi?

—Evet, masanın gözüne kilitledim dedim.

—O ne dedi?

—İnşallah bu gece eve hırsız girmez dedi.

—Masanın gözleri kilitli dedim.

Arthur omuz silkti:

—Her anahtar açar. Çocukken bir kere dolabın anahtarıyla açmıştım.

Holmes yine sordu:

—Siz ne yaptınız?

Bay Holder dudak büktü:

—Arthur ağzına geleni söyler. Kulak asmadım… Gece yatmak üzere odama gittim. Arthur, suratı bir karış asık, peşim sıra geldi. Anladım: 'Ne istiyorsun?' diye sordum.

Önüne bakarak cevap verdi:

"İki yüz Sterlin rica ediyorum."

Kısa ve biraz da sert:

“Mümkün değil veremem, dedim. Para bahsinde şimdiye kadar fazla cömert davrandım.”

“Minnettarım. Fakat iki yüz sterline ihtiyacım var, yoksa bir daha kulübe ayak basamam.”

Ben sevinç haykırdım:

“Aman ne iyi olur!”

“Fakat oğlunuzun şerefinin lekelenmesini istemezsiniz sanırım. Herhalde ben buna tahammül edemem. Ne suretle olursa olsun bu parayı bulmalıyım, eğer siz vermezseniz, başka çare arayacağım.”

Kızdım. Aybaşından beri bu üçüncü para isteyişiydi.

“Boşuna ısrar etme, on para vermem! dedim.

Selâm verip odadan çıktı.

O çıkar çıkmaz masanın çekmesinden kutuyu aldım, baktım, yine kapağını kapayıp çekmeye koydum.

Sonra evi dolaştım. Her gece yatmadan önce evin her tarafını Mary dolaşır, ama o gece bu işi ben gördüm.

Merdivenden inerken Mary antrenin penceresi önündeydi. Be yaklaşırken kapadı. Biraz heyecanlı ve canı sıkılmış gibiydi:

“Baba, dedi, bu gece Lucy’ye izin mi verdiniz!”

“Hizmetçi Lucy’ye mi?”

“Evet.”

“Hayır, ben izin vermedim.”

“Sondaki kapıdan girdi. Muhakkak yan kapıya gidip biriyle konuştu… Bu hâl hiç hoşuma gitmiyor. Buna bir son vermek lâzım.”

“Yarın sabah onunla konuşursun. İstersen ben konuşayım.”

“Olur baba.”

“Her taraf kapalı mı?”

“Kapalı baba.”

“Öyleyse Allah rahatlık versin.”

Mary’yi öptüm, odama çıkıp yattım ve hemen uyumuşum.

Holmes sözü yine kesti:

—Her şeyi olduğu gibi anlatıyorsunuz değil mi?

—Evet Bay Holmes. Bu işle alâkalı hiçbir şey unutmamaya gayret ediyorum… İyi kavrayamadığınız bir nokta varsa lütfen söyleyin.

—Gayet iyi anlatıyorsunuz.

—Uykum hafiftir. O gece kuşkuda yattığımdan, yarı uyur yarı uyanıktım. Sabaha karşı evin içinde bir gürültü duyup sıçradım. Gözlerimi açıp doğruldum. Çık yoktu artık. Fakat bana bir pencere kapandı gibi gelmişti.

“Kulak kabarttım, dinlendim ve ansızın yataktan fırladım. Yan odada bir ayak sesi vardı . . . yan oda büromdu. Kapıyı açıp haykırdım:

“Arthur!.. Kerata! Hırsız! O taca nasıl el sürersin?.”

Sherlock Holmes gömüldüğü koltuğundan şöyle bir doğruldu, boynunu uzattı:

—Oğlunuzu mu gördünüz?.

—Havagazı lâmbası bıraktığım gibi kısık yanıyordu. Lâmbanın yanında, ceketsiz, oğlum duruyordu.

—Ya taç?

—Elindeydi, bütün kuvvetiyle bükmeye uğramaktaydı…

—Siz seslenince…

—Taç elinden düştü, oğlumun yüzü bembeyaz oldu… koştum, eğilip tacı aldım. Bir köşesi kopmuş, üç zümrüt sökülmüştü.

Aklım başımdan gitti:

—Ahlâksız!.. diye kükredim… Tacı mahvettin!.. Namusum bir paralık oldu!... Çaldığın zümrütleri ne yaptın?

Gözleri yerinden uğradı:

“Çaldığım mı?”

“Evet çaldığın!.. Seni hırsız köpek seni!..

Kan başıma sıçramıştı, omuzlarından tutmuş sarsıyordum.

“Taşlar tamam!..”

“Üç zümrüt noksan.”

“Hepsi tamam.”

“Noksan diyorum sana!.. O üç zümrüdü sen çaldın… Hem hırsız, hem yalancısın… Ben girerken bir parçasını daha kırmaya çabalıyordun.

“Bana kötü bir sıfat taktınız. Artık hakaretlerinize tahammül edemeyeceğim. Bu mesele hakkında size hiç bir şey söylemeyeceğim… Şimdi gideceğim ve bir daha bu eve ayak basmayacağım. Bu evden şimdi çıkacağım.”

Hiddet ve sinirden deliye dönmüştüm. Avazım çıktığı kadar:

“Seni şimdi polise teslim edeceğim!... diye bağırdım.

Oğlum hiç görmediğim bir öfkeyle.

“Ağzımdan söz alamazsınız, dedi. Madem ki polis çağıracaksınız, polis arasın, bulabilirse bulsun!..

Sesim perde perde yükseldiğinden evde herkes uyanmıştı.”

Odaya evvelâ rüzgar gibi Mary girdi, Arthur’un ve tacın hâlini görünce düşüp bayıldı.

Hizmetçiyi merkeze gönderip polis çağırttım:

Bir müfettişle bir polis memuru eve girince Arthur sordu:

“Beni hırsızlıkla mı itham edeceksiniz?”

Bu meselenin bir aile meselesi olmaktan çıktığını, kırılıp bükülen, zümrütleri çalınan tacın milli bir servet olduğunu anlattım.

“Bu işin polis ve adliyeye intikali lâzımdır!.” dedim.

“Öyleyse beni hemen tevkif ettirmeyin. Benim ve sizin menfaatiniz adına bırakın evden beş dakika çıkayım.”

“Kaçmak veya çaldığın taşları saklamak için değil mi?”

Durumumun fecaati karşısında oğlumu yola getirmeye çalıştım:

“Yalnız benim değil, benimkinden çok daha ünlü bir ismin şerefi ve namusu bahis konusudur… Bu hırsızlık bütün halk efkârını aleyhimize çevirir. Millet bize düşman olur… Bana çaldığın uç zümrüdü ne yaptığını söylersen, misli görülmemiş ve rezalet önleriz” dedim.

Oğlum susuyordu. Devam ettim:

“Ne durumda olduğumu kavrayamayacak kadar çocuk değilsin. Suçüstü yakalandın… seni hiçbir şey kurtaramaz. Ama üç zümrüdü verirsen, bu meseleyi örtbas eder, seni de affederim.”

“Siz kabahati olanları affediniz.”

Ve alay eder bir tavırla arkasını döndü. Madem ki sözümü dinlemiyordu, müfettişle polis memurunu çağırmaktan başka çare yoktu.

Çağırdım.

Oğlumun üstü, odası, evin her tarafı arandı. Zümrütler bulunamadı. Sert çıkışlar yapıldı, tehdit edildi, fakat Arthur hiçbir şey söylemedi.

Bu sabah oğlumu cezaevine götürdüler, ben de bu meseleyi aydınlatmanızı rica etmek için buraya koştum.

Polis şimdilik yapılacak bir şey olmadığını itiraf ediyor… Bu meselenin halli için ne masraf lazımsa veririm. Üç bin Sterlin mükâfat da vaat ettim.

İç çekti, gözleri yaşardı:

—Sen bilirsin Allahım!.. Bir gecede namusumu, oğlumu ve zümrütleri kaybettim…

Yüzünü avuçlarının içine alıp başını sağdan sola, soldan sağa sallamaya başladı. Anlaşılmaz bir şey mırıldanıyordu.

Sherlock Holmes bir müddet kaşları çatık, sessiz, ateşe baktı, nihayet sordu:

—Çok misafir gelir mi evinize?

—Hayır.

—Sık görüştüğümüz ahbaplarınız yok mu?

—Yoktur. Arada sırada ortağımla karısı ve bazen de Arthur'un dostu gelir. Bu günlerde birkaç defa Sör George Burnwell geldi. Ondan başka kimse gelmedi.

—Sık sık toplantılara gider misiniz?

—Arthur gider. Ben Mary'yle evde otururum.

—Bir genç kızın hep evde oturması tuhaf!..

—Kalabalıktan hoşlanmaz. Hem artık çocuk da sayılmaz.

—Kaç yaşında?

—Yirmi dört.

—Biraz evvel meseleyi anlayınca bayıldı dediniz.

—Evet. Benden daha müteessir.

—O da sizin gibi hırsızın Arthur olduğuna emin mi?

—Tabii. Tacı oğlumun elinde gördüm. Gözlerimle gördüm. Gözlerimle gördüm.

—Bu yeterli bir delil değildir.

—Başka ne delil istiyorsunuz?

Holmes soruya soruyla karşılık verdi:

Tacın kopmayan kısmı ne durumda?..

Bükük…

—Acaba doğrultmaya mı çalışıyordu?

Bayan Holder geniş bir nefes aldı:

—Hay Allah sizden razı olsun!.. İkimizi de dertten kurtarmak istiyorsunuz…

Başını salladı:

—Ama güç, çok güç bir iş bu… Odamda ne yapıyordu? Suçu yoksa neden söylemedi?.

—İyi ya!.. Suçlu idiyse neden bir yalan uydurmadı? Susması iki türlü yorumlanabilir. Bu meselede acayip bir iki nokta var.

Holmes şakağını kaşıdı:

—Bir gürültüyle uyandığınızı söylediniz.

—Evet.

—Bunu polise de söylediniz tabii.

—Tabii söyledim.

—Polis ne diyor?
—Odaya girdikten sonra Arthur kapıyı kapadı, kapının gürültüsünü duymuş olacaksınız, diyor.
—Buna ihtimal yok.
—Neden?
—Hırsızlık maksadıyla bir odaya giren biri, kapıyı insanları uyandıracak kadar hızlı kapamaz.
—Bu da doğru, ama…
Holmes sözünü kesti:
—Zümrütlerin ortada olmamasına ne diyorlar?
—Hâlâ evi, döşeme tahtalarını, eşyaları arıyorlar.
—Evin dışında aramak akıllarına gelmedi mi?
—Geldi. Bütün bahçe arandı.
—Bay Holder, bu meselenin, sizin ve polisin tahmininden çok daha esrarlı bir mesele olduğunu kavrıyor musunuz?
—Evet.
—Hatta size göre ilk bakışta apaçık bir hırsızlık olayıydı.
—Doğru.
—Bana çok karışık bir mesele gibi geliyor. İddianızı tekrarlayalım:
“1 - Oğlunuz yatağından kalkıp büronuza girdi. Masanızın gözünü açtı, tacı çıkardı.
“2 - Var kuvvetini harcayıp bir köşesini kırdı ve otuz dokuz zümrüdün üçünü saklamak için meçhul bir yere gitti.
“3 - Öyle bir yere sakladı ki, kimse bir türlü bulamıyor.
“4 - Üç zümrüdü sakladıktan sonra, geri kalan otuz altı zümrüdü dönüp yerine getirdi.
Holmes gözlerini Holder’e dikti:
—Bunu iddia ediyorsunuz değil mi?
—Evet.
—Olacak şey mi bu?
Banker şaşalamıştı:
—Peki, sizin iddianız nedir?... Madem ki suçu yoktu, söylemeliydi.
—Bu noktayı aydınlatacağız Bay Holder…
İsterseniz hep beraber Streatham’a gidip bazı şeyleri yerinde inceleyelim.
—Hayhay.
Dostum beni bırakmadı. Ben meseleyi öyle merak ediyordum ki, beraber gitmeye can attım. Şunu da itiraf edeyim, hem de bahtsız babanın fikrindeydim: Hırsız Arthur’du.
Ama Sherlock Holmes’a da güvenim vardır. Bunun için Arthur’un hırsız olduğuna yemin edemezdim. Holmes Holder’in iddiasını o anda reddetmişti.
Kuzey banliyösüne kadar Holmes hiç konuşmadı. Çenesini göğsüne dayamış, daha rahat düşünebilmek için şapkasını kaşlarının üstüne kadar indirmişti.
Bay Holder’e gelince: Beliren ümit ışığı onu biraz canlandırmış gibiydi. Hatta benimle bankacılık hakkında münakaşaya bile girişti.
Birkaç kilometre trenle yol aldık birkaç yüz metre yol da yaya yürüdük, büyük bankerin mütevazı evi Fairbank’a geldik.
Fairbank, yolun az gerisinde, beyaz taştan yapılmış dört köşe bir binaydı. İki arabanın karşılaşıp geçebilecekleri bir viraj ve iki kapıya doğru uzanan bir bahçe yolu göründü.

Solda iki çit arasından mutfağa gidiliyordu. Servis kapısı oradaydı.

Soldaki yol ahırların yoluydu. Bahçe dışına çıktığından, o yolu başkaları da kullanmaktaydı.

Holmes sokak kapısının önünde durdu, yavaş yavaş evin etrafını dolaştı, cepheyi geçti, mutfak yolundan yürüdü, bahçede gezdi, ahırlara giden yolu inceledi.

Holmes o kadar yavaş yürümekteydi ki, Bay Holder'le içeri girip yemek odasında beklemeye karar verdik.

Sessiz ocağın başına oturduk. Biraz sonra odaya genç bir kız girdi. Ortadan uzun boylu, zayıf, teninin beyazlığı üstünde daha iyi belirecek kadar kara gözlü ve siyah saçlıydı. Onun kadar uçuk benizli kadın görmedim diyebilirim. Dudaklarında renk yoktu, gözlerinde ise sessiz bir yalvarış ifadesi vardı.

Odaya girip ilerlemeye başlayınca, ona bankere acıdığımdan daha çok acıdım, çünkü bu iradeli ve azimli bir kadındı, sırasında sakinliğini muhafaza etmesini bildiği de belliydi.

Bana aldırış etmeden amcasına yaklaştı, iki avucunu yanaklarına dayadı ve sordu:

—Arthur'u serbest bırakmalarını emrettiniz mi baba?..

—Hayır kızım. Apreyi delip boşaltmak gerekiyor.

—Ama ben onun suçsuz olduğuna eminim. Bir kadın önsezisinin ne derece olumlu olduğunu tasavvur edemezsiniz. Onun suçlu olmadığını biliyorum. Yaptığınıza pişman olacaksınız.

—Suçsuz da, neden sustu?

—Ne bileyim? Belki de kendisini itham etmenize kızdı da, hiçbir şey açıklamadı.

—Tacı elinde gördüm, onu itham etmem tabiidir.

—Ya sadece bakmak için aldıysa… Bana inanınız baba. Arthur suçlu değildir hırsız değildir. Hemen kapatın bu meseleyi. Arthur'cuğun hapishanede olduğunu düşündükçe insan deli oluyor!.

—Zümrütler bulunmadan bu işi kapatmam. İmkânı yok Mary. Sen Arthur'u sevdiğin için, bu meselede benim düştüğüm durumun fecaatini kavrayamıyorsun. İşi kapatmak şöyle dursun, bu meseleyi aydınlatsın diye Londra'dan detektif getirdim.

—Dedektif bu zat mı?

—Hayır bu zat detektifin arkadaşıdır?

—Dedektif nerede?

—Ahırlara giden yolda dolaşıyor.

—Ahırlara giden yolda mı?

Siyah kaşları çatıldı:

—Orada ne bulmayı umuyor?..

Bu sırada Holmes girdi, Mary ona döndü:

—Herhalde dedektif sizsiniz?

—Evet bayan.

—Arthur'un günahsız olduğunu ispat edeceğinize eminim. Bunu önseziyle söylemiyorum, Arthur'un günahsız olduğuna bütün varlığımla inanıyorum.

Holmes ayağının karlarını paspasa sildi:

—Bu hususta ben de sizinle aynı fikirdeyim. Yeğeninizin suçsuz olduğunu meydana çıkaracağımı ümit ediyorum… Siz Bayan Mary Holder'siniz değil mi?

—Evet efendim.

—Size bir iki şey sorabilir miyim?

—Hay hay!... Bu korkunç muammanın çözülmesi için elimden geleni yaparım.

—Dün gece siz hiçbir şey duymadınız mı?

—Babam sesini yükseltene kadar hiçbir şey duymadım.

—Babanızın sesini duyunca ne yaptınız?
—Kalkıp aşağı indim.
—Kapılarla pencereleri kapamıştınız değil mi?
—Evet, hepsini kapamıştım.
—Pencereleri iyi kapamış mıydınız?
—Evet.
—Bu sabah pencereler kapalı mıydı?
—Evet.
—Hizmetçilerden birinin sevgilisi varmış. Dün akşam babanıza kapının önünde onunla konuştuğunu sandığınızı söylemişsiniz.
—Evet. Salona kahve getirmişti. Belki babamın taçtan bahsettiğini duymuştur.
—Anladım. Bunu sevgilisine haber verdi, birlik olup tacın üç zümrüdünü çaldılar demek istiyorsunuz.
Sabrı tükenen banker şiddetle müdahale etti:
—Tahminlerle vakit kaybetmek neye yarar?
Size tacı Arthur'un elinde gördüm diyorum.
—Biraz sabrediniz Bay Holder.
Sherlock Holmes yine kıza döndü:
—Biz gelelim hizmetçi kıza Bayan Holder. Mutfak kapısından girdiğini görmüş olacaksınız.
—Evet. Kapının iyi kapanıp kapanmadığına bakmaya gitmiştim, onun usulca girdiğini ve sis içinde duran sevgilisini de gördüm.
—Tanır mısınız?
—Evet bizim manav Francis Prosper'dir.
—Kapının solunda duruyordu değil mi?
—Evet.
—Tahta bacak değil mi?
Genç kız kara gözlerini açıp hayretle Holmes'e baktı:
—Siz galiba şaytanın tâ kendisisiniz!... Bunları nereden biliyorsunuz?
Gülümsedi, fakat Holmes'in suratı o kadar aksiydi ki, gülümsemekte devam edemedi. Holmes:
—Üst kata çıkmalıyım, dedi, belki sonra yine evin etrafını dolaşırım. Fakat yukarı çıkmadan önce alt katın pencerelerini gözden geçireyim.
Pencereden pencereye gidip geldi, antreden ahırlara giden yola açılan büyük pencerenin önünde durdu… Açtı, nihayet:
—Tamam, dedi, artık yukarı, çıkabiliriz.
Bankerin bürosu küçük bir odaydı, külrengi bir halı, büyük bir masa, bir ayna vardı. Holmes masaya gidip kilide baktı:
—Bu masanın anahtarı nerede?
—Dolabın anahtarıdır.
—Burada mı?
Sherlock Holmes anahtarı alıp çekmeyi açtı.
—Gürültü çıkarmadan açılıyor. Açıldığı zaman uyanmamanız gayet tabii. Bu kutu da tacın kutusu olacak. Açabilir miyim?
—Açınız Bay Holmes.
Holmes kutuyu açtı, tacı çıkarıp masanın üstüne koydu. Kuyumculuk sanatının şaheser bir örneğiydi. Bu

derece güzel otuz altı zümrüt görmemiştim. Tacın bir ucu bükülüp kırılmıştı: Bu uçta üç zümrüt vardı.

Holmes tacı Holdere uzattı:

—Tacın ucunu kırabilir misiniz?

Banker korkarak geriledi:

—Tecrübe dahi etmem!.

—Öyleyse ben bir tecrübe edeyim.

Holmes bütün kuvvetiyle bükmeye çabaladı, ama nafile… Gayet serinkanlı:

—Biraz bükülür gibi oldu dedi. Parmaklarım son derece kuvvetlidir ama, ne kadar uğraşsam kıramam. İnsanüstü kuvveti olmayan hiç kimse kıramaz. Fakat kırdım farz edelim Bay Holder. Tabanca sesi gibi bir ses çıkar. Yanı başınızda böyle bir gürültü olsaydı duymaz mıydınız?

—Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Büsbütün şaşırdım.

Holder sahiden şaşkındı.

Holmes kıza döndü:

—Bu yolda devam edersek ortada şaşılacak hiçbir şey kalmaz. Siz ne dersiniz Bayan Holder?

—Ben de babam gibi şaşırdım kaldım.

—Gördüğünüz zaman oğlunuzun ayağında ne terlik vardı, ne de ayakkabı değil mi?

—Gömlek ve pantolonlaydı.

—Teşekkür ederim. Bu sorguda talih bize yardım etti, muammayı çözemezsek kabahat bizimdir.

Kapıya yürüdü:

—Müsaade edersiniz tetkiklerime dışarıda devam edeceğim Bay Holder.

—Evinizdeymiş gibi hareket edin.

—Benimle beraber kimse gelmesin. Lüzumsuz ayak izleri işi zorlaştırır.

Bir saat dışarıda kaldı, sonra yine ayakları kar içinde geldi.

—Görmek istediğim her şeyi gördüm Bay Holder. Artık evime dönüyorum. Yapılacak başka hiçbir şey yok.

Bay Holder'in gözleri dört açıldı:

—Ya zümrütler? Zümrütler ne oldu?

—Söyleyemem.

Bankerin dudakları titredi:

—Zümrütler bulunamayacak… Peki ya oğlum? Bana ümit vermiştiniz?

—Fikrimi değiştirmedim.

—Öyleyse Allah rızası için söyleyin, dün gece evimde neler oldu?

—Yarın sabah saat dokuzla on arası Baker Street'teki evime gelirseniz, sizi aydınlatabileceğimi umuyorum.

—Peki, gelirim.

—Zümrütleri ele geçirmek için istediğim masrafı yapmama açık çek vermiştiniz değil mi?

—Zümrütleri bulmak için servetimi veririm.

—Pekâla. Bu işle meşgul olmaya gidiyorum. Allaha ısmarladık.

Kapının eşiğinde durdu:

—Belki bu akşam tekrar buraya gelirim.

Dostumun bu meseleyi hallettiğini anlamıştım. Fakat ne neticeye vardığını düşünüp zihin yormadım.

Eve dönerken, yolda biraz yokladım, kaçamaklı cevaplar verdiğini görünce ısrar etmedim.

Evimize girdiğimiz zaman saat üçe geliyordu. Odasına girdi birkaç dakika sonra uşak kıyafetinde çıktı:

Tomar halinde bir yaka, kumaşı parlamış eski bir elbise, kırmızı kravat, patlak pabuç.

Şöminenin üstündeki aynaya bakıp:

—İş yürüyecek sanırım, dedi. Sizi de beraber götürmek isterdim ama, yalnız gidersem daha iyi olur Watson…

—Bir iz yakaladınız galiba?

—Bana sorarsanız ipin ucu elimde, ama yanılabilirim. Herhalde yanılıp yanılmadığımı biraz sonra anlayacağım. Birkaç saate kadar döneceğimi umuyorum.

Büfenin üstünde duran sığır söğüşünden bir dilim kesip, iki dilim ekmek arasına koydu ve gitti.

Eve döndüğü zaman ben çayımı için bitirmiştim. Pek keyifli olduğu belliydi. Elinde eski bir ayakkabı vardı. Bağından tutmuş sallıyordu. Bir köşeye fırlayıp attı:

—Bir çay içerim, dedi.

Bir fincan çay verdim; aldı:

—Duracak vaktim yok. Geldim ama hemen gidiyorum. Beni beklemeyin Watson.

—Ne yapıyorsunuz?

—İşi tahkik ediyorum.

—Nerede?

—Vest End'in öbür ucunda.

—Ne zaman gelirsiniz?

—Hiç bilmem. Bunun için beklemeyin diyorum.

—İş yürüyor mu?

—Şöyle böyle. Ama memnunum.

—Tekrar Streatham'a gittiniz mi?

—Gittim.

—Ne âlemdeler?

—Onları görmedim, eve girmedim… Bu mesele pek hoşuma gitti… Neyse gevezeliği bırakalım. Şu kıyafeti değiştirip sokağa insan gibi çıkayım.

Açıklamıyordu ama, muhakkak sağlam bir ipucu yakalamıştı. Sevinçten çökük yanakları kızarmıştı, gözlerinin içi gülüyordu.

—Allaha ısmarladık Watson.

—Güle güle Holmes.

Ne zaman geleceğini Allah bilirdi. Bu işi soruşturmaya başladığı zaman yüzünü bazen kırk sekiz saat görmezdim. Koltuğu ocağın başına çektim. Gece yarısına kadar oturdum.

Gece yarısı yatak odama çıktım. Soyundum, yattım. Fakat uyku tutmadı. Aklıma Holmes'un bazı sözleri ve o sözlerini takip eden esrarengiz hadise geldi. Yattığım yerde o mesele gözlerimin önünde şöyle bir resmigeçit yaptı:

ALTI: KIRMIZI GÜRGENLER

O sabah Sherlock Holmes Daily Telegraph'ın küçük ilânlarını okuduktan sonra:

—Sanat sanat içindir prensibini kabul etmiş olanlar, basit, önemsiz şeylerden zevk alırlar dedi. Bu hakikati kavradığınıza şüphem yok Watson. Benim büyük rol oynadığım heyecanlı davaları bir tarafa bırakıp, basit ve ehemmiyetsiz sayılacak hadiseleri süsleyip yazıyorsunuz. Ne güzel.

—Affedersiniz ama, dedim, sizin basit ve ehemmiyetsiz dediğiniz bu hadiselere herkes heyecanlı hadiseler diyor.

Holmes maşayla bir ateş alıp çubuğunun ucundaki sigarasını yaktı:

—Kabahat sizin dedi.

Pek şaştım:

—Neden?

—Çünkü vak'aları siz süslüyor ve onlara esrarengiz bir mahiyet veriyorsunuz.

Serin bir ilkbahar sabahıydı. Sabah kahvaltısından sonra ocağın başında oturuyorduk. Dışarıda sis vardı. Karşı evlerin pencereleri hayal meyal görünüyordu. Lambayı yakmıştık. Kahvaltı sofrası henüz olduğu gibi durduğundan, ışık altında örtü daha da beyazlaşıyor, bardak ve tabaklar ışıldıyordu. Holmes o ana kadar konuşmamış, küçük ilânları okumuştu. Neden sonra benim yazıklarımdan bahis açtı ve şöyle devam etti:

—Hoş, bana yardım ettiğiniz meselelerin birçoğu kanuni manada suç sayılan şeyler değildi. Meselâ Bohemya Kralına yardımım, kaybolan nişanlı, Bükük dudaklı adam, Bekâr asilzade meselelerinde ağır cezayı ilgilendirecek taraf yoktu, selelerinde ağır cezayı ilgilendirecek taraf yoktu.

Holmes bir mektup uzattı:

—Ama bu sefer galiba kanunun cezalandıracağı bir suçlu bulacağız. Okuyunuz Watson.

Mektup dün akşam Montayne Place'dan postaya atılmıştı. Okudum.

Azizim Bay Holmes,

Bana teklif edilen bir işi kabul etmeden önce size danışmak istiyorum. Eğer rahatsız etmezsem yarın sabah on buçukta size geleceğim. Saygılarımla: Violette Hunter.

—Bu kadını tanıyor muydunuz? diye sordum.

—Hayır.

—Saat on buçuk.

—Evet… İşte kapı çalındı.

—Tam saatinde geldi.

—Bu mesele tahmininizden daha meraklı bir hadise olabilir. Mavi Sinekçil Kuşu'nu hatırlayın. Başlangıçta fanteziden başka bir şey değildi, fakat sonunda çatallaştı.

Biraz sonra anlarız. Merdivende ayak sesleri var.

Kapı açıldı, içeriye genç kadın girdi. Sade fakat temiz giyimliydi. Zeki yüzü, yağmurkuşu yumurtası kadar çilliydi. Sarışındı, kendi yağıyla kavrulan bir kadın olduğu her halinden belliydi.

Kendisini ayakta karşılayan dostuma:

—Rahatsız ettiğim için özür dilerim, dedi. Başıma çok garip bir şey geldi. Akıl danışacak kimsem yok. Siz aklıma geldiniz. Bana yol göstermek lütfunda bulunacağınızı umuyorum.

—Oturunuz Bayan Hunter.

Kızın, Holmes'in hoşuna gittiğini anladım, Holmes, yeni müşterisinin hal ve tavrını beğenmemişti.

Evvelâ kızı göz ucuyla inceledi, sonra dinlemek üzere koltuğuna gömüldü: şakaklarını uzatmış, on parmağının uçlarını birleştirmişti.

Bayan Hunter anlatmaya başladı:

—Beş sene albay Spence Munro'nun yanında öğretmendim. Albay Halifax'da bir iş buldu, çocuklarını alıp Amerika'ya gitti, ben açıkta kaldım.

"Gazetelere ilan verdim, gazetelerde çıkan ilanlara cevap yazdım, iş bulamadım… Biraz para biriktirmiştim, hepsi güneş altında kar gibi eridi. Parasızdım, ne yapacağımı şaşırmıştım.

"West End'dı "Westaway" adıyle tanınan bir iş bulma bürosu vardı, bu yazıhane özellikle öğretmenlik bulur. Haftada bir gün oraya gitmeyi alışkanlık edindim.

"Westaway, büronun sahibidir ama, büroyu Bayan Stoper idare eder. Küçük bir odası vardır. İş ve işçi arayanlar yandaki salonda beklerler, yanına sırayla, birer birer girerler.

"Geçen hafta gittiğim zaman her zamanki gibi büyük salondan Bayan Stoper'in küçük odasına girdim, ama Bayan Stoper yalnız değildi. Yanında son derece şişman bir adam oturuyordu. Gözlüklüydü. Odaya girenlere dikkatli bakıyordu.

"Beni görür görmez yerinden fırladı, Bayan Stoper'e:

"Bundan iyisi cansağlığı, dedi. Fevkalâde!.. Harikulûde!..

"Coşmuş, sevinçten ellerini ovuşturuyordu. Öyle içi geniş bir adamdı ki, insanın hoşuna gidiyordu.

"İş mi arıyorsunuz Bayan?" diye sordu.

"Evet efendim."

"Öğretmenlik mi?"

"Evet."

"Ne aylık istiyorsunuz?"

"Albay Spence Munro'nun yanında ayda dört sterlin alıyordum."

"Vay istismara vay!.. Alın teri içiyorlar yahu!.."

"Sevinçten yerinde duramıyor, kıllarını havaya kaldırıyor, sonra indirip ellerini ovuşturuyordu."

"Sizin gibi seçkin, mükemmel bir insana bu kadar az para verilir mi?

"Mükemmelden ne kastettiğinizi bilmem ama, belki de tahmin ettiğiniz kadar mükemmel bir öğretmen sayılmam. Biraz Fransızca, biraz Almanca, müzik ve resim bilirim."

"Bunları bir yana bırakalım, bunlar ikinci plânda kalır. Hâliniz ve tavrınız kibar. Bu yeter. Eğer bu derece kibar hâl ve tavırlı olmasaydınız, ilerde bu memleketin tarihinde büyük bir rol oynayacak olan bir çocuğun terbiyesini size bırakamazdık. Sizin gibi ruhu asil bir kadına az para verilir mi? Ben size senede yüz sterlin vereceğim Bayan."

"On parasız kaldığım bir sırada bu teklif bana rüya gibi göründü. İnanamıyordum. Bunu fark eden şişman adam portföyümü açıp elli sterlin çıkardı. Gözleri yüzünün beyaz yağları ortasında iki küçük nokta haline gelecek kadar gülümseyerek:

"Çalışanlarıma üstlerine başlarına harcasınlar ve yol masrafı yapsınlar diye yarım yıllık avans veririm, dedi."

"Hiç kimse bende bu adam kadar alâka uyandırmamıştı ve onun kadar akıllı bir insan görmemiştim. Veresiye alışverişe başlamıştım bile. Bu avans tam zamanında yetişmişti.

"Fakat her şeye rağmen bu muamele o derece olağanüstü bir şeydi ki, işi kurcalamayı uygun buldum."

"Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim?"

"Hamphire'de. Kırmızı Gürgenler güzel bir sayfiyedir. Winchester'in öte yanında, sekiz kilometre

uzağındadır. Orası memleketin en güzel yeridir ve ev, o bölgenin en eski binasıdır.

“Ne iş göreceğim?”

“Bir çocuğa bakacaksınız. Altı yaşında çok sevimli bir çocuktur. Topuğuyla Tak!. Tak!. Tak!. vurarak hamam böceklerini öldürmesini bir görseniz!.. Siz daha kaş çatacak vakit bulamadan üç tanesini ezmiştir bile…”

“Koltuğuna yaslayıp yine gülmeye başladı, gözleri yine noktalaştı.”

“Yetiştireceğim çocuğun hamam böcekleri öldürmekten zevk duyması pek hoşuma gitmedi ama, belki de babası şaka söylüyor diye düşündüm.”

“Bütün işim bir çocuğa bakmaktan mı ibaret?”

“Şişman adam haykırdı;

“Hayır, hayır… İşiniz yalnız çocuğa bakmak olmayacak sayın Bayan… Belki anlamışsınızdır, karımın her dediğini yapacaksınız. Yalnız karımın sizden isteyecekleri, kibar bir kızın yapabileceği şeylerdir, buna emin olabilirsiniz.”

“Elimden geldiği kadar yaparım.”

“Alâ. Gelelim kıyafet meselesine. Nasıl anlatayım, biz manyak insanlarız, ama iyi insanlarız. Bir gün size bir elbise verir ve ‘Bunu giymenizi rica ederiz!’ dersek söz dinlersiniz, itiraz etmezsiniz değil mi?

“Etmem.”

“Doğrusu şaşalamıştım. Şişman zat devam etti:

“Oraya oturmayın, buraya oturun veya buraya oturmayın oraya oturun dersek, alınmazsınız ya?”

“Hayır alınmam.”

“Bize gelmeden önce saçlarınızı kestirin dersek?”

“Kulaklarıma inanamıyordum. Saçlarım uzun ve gürdür, kendine özgü bir rengi vardır, fındık rengidir zannediyorum. Beğenmeyen kimse görmedim. Bu teklifi nasıl kabul ederdim Bay Holmes!...”

“İşte buna imkân yok, dedim.”

“Küçük gözlerini bana dikti, yüzünün biraz somurttuğunu fark ettim.

“Saçlarınızı kesmeniz en esaslı şarttır, dedi. Bu karımın bir fantezisidir, fakat kocalar, eşlerinin fantezilerini gözleri önünde bulundurmak zorundadırlar.”

Yarım saniye susup sordu: “Saçlarınızı kestirmeyecek misiniz?

Tereddütsüz cevap verdim: “Kestirmeyeceğim.”

“Şu halde mesele kalmadı… Ama yazık, her bakımdan bize uygundunuz.”

“Bayan Stoper’e döndü: Başkalarıyla görüşeyim.

“Bayan Stoper işleriyle meşgul olmuş, o ana kadar söze karışmamıştı. Ama bana öyle bir bakış baktı ki, benim kabul etmemem yüzünden dolgun bir bahşiş kaybettiğini anladım.

“İsminizi defterde silelim mi? diye sordu.

“Silmemenizi rica ederim Bayan Stoper. Bırakın kalsın, dedim.”

“Dik bir sesle cevap verdi.

Bence lüzumsuz!...

“Neden Bayan?

“Fevkalâde teklifleri reddedecek olduktan sonra defterden isminiz durmuş ne çıkar!.. Size başka iş bulmak için vakit kaybedeceğimizi ummayın. Güle güle Bayan Hunter!..

“Zile bastı. Garson beni odadan çıkardı.”

“Evime döndüm Bay Holmes, büfede ne kaldı, ne kalmadı diye baktım, masanın üstünde bir fatura gördüm ve kara düşüncelere kapıldım; İşi kabul etmemekle budalalık mı etmiştim?

“Adam manyak olduklarını söylemişti. Herkesin bir huyu vardır. O adamlar da, ne kadar acayip olursa

olsun, her istediklerini yaptırmak hevesindeler. Ama hiç değilse iyi para veriyorlar. İngiltere de senede yüz sterlin alan pek az öğretmen vardır.

“Hem çok uzun olmalarına rağmen, saçlarını ne işe yarıyordu? Kadınların çoğu saçlarını kesiyor ve hiç de çirkinleşmiyorlar!...

“Daha ertesi gün sersemlik ettiğime inandım.

“Ertesi gün budalalığıma hükmettim.

“Burnumu kırıp yazıhaneye gidecek, Kırmızı Gürgenler’e öğretmen bulunmadıysa ben gideyim diyecektim. Buna karar verdiğim gün bir mektup aldım. Şişman adam yazıyordu.

Çantasından mektubu çıkardı:

“Mektubu getirdim, okuyorum dedi.

Kırmızı Gürgenler

“Sayın Bayan Hunter,

“Bayan Stoper bana adresinizi vermek lütfunda bulundu; ben de verdiğiniz karardan vazgeçip geçmediğinizi anlamak için size bu mektubu yazıyorum.

“Karıma sizi tarif ettim, sizin gelmenizi çok istiyor, tarifim üzerine sizi çok beğendi.

“Garip huylarımızla sizi rahatsız edeceğimizi bildiğimizden, buna mukabil size senede yüz yirmi sterlin vereceğiz.

“Her şeye rağmen fazla rahatsız olacağınızı da sanmıyorum. Karım açık mavi rengi pek sever. Sabahları açık mavi esvap giymenizi isteyecektir. Masraf edip bu renk elbise diktirmenize de gerek yok. Hâlen Philadelphia’da bulunan sevgili kızım Alice’in bir elbisesi var, size uyacak ve çok yakışacaktır.

“Oturacağınız yerlere gelince. Şurada veya burada oturmanızı isteyeceğimiz yerler sizin için farklı olmayacaktır.

“Saçlarınıza gelince; konuşurken saçlarınızın fevkalâde güzel olduklarını fark etmeme rağmen, kestirmenizin şart olduğunu tekrarlamak zorundayım. Aylığınızı arttırmamızı bu kaybın tazminatı sayınız.

“Çocuğu hiç düşünmeyin, bu yönden işiniz pek hafiftir.

“Artık ısrardan vazgeçip geliniz. Sizi Winchester’den arabayla gelip alırım. Bineceğiniz trenin kaçta hareket edeceğini bildiriniz. Saygılarımla: — Jephro Rucastle.”

Bayan mektubu katladı:

—Bunu aldıktan sonra fikrimi değiştirdim dedi. İşi kabul ettim. Fakat yola çıkmadan önce sizden akıl danışmayı da ihmal etmedim.

Sherlock Holmes gülümsedi:

—İşi kabul ettinizse mesele yok Bayan Hunter.

—Kabul etmeyeyim mi?

Holmes başını salladı:

—Eğer teklif kız kardeşime yapılsaydı, kabul et demezdim.

—Peki ama bu ne biçim iş Bay Holmes?.

—Hiçbir şey bilmediğim için hiçbir şey söyleyemem.

Gözlerini kızın gözlerine dikti:

—Siz ne diyorsunuz?

—Bana sorarsanız Bay Rucasth nâzik ve iyi bir insan. Fakat karısı galiba biraz çatlak. Rahat etmek için karısının her dediğini yapıyor ve bu suretle kadının tımarhaneye kaldırılmasına sebep olacak bir buhranı önlüyor. Acaba tahminim yanlış mı?

—Yanlış olmayabilir… Mümkündür… Hatta çok da makul… Fakat ne olursa olsun, gideceğiniz ev, bir genç kız için pek hoş bir yer değil.

—Ama para Bay Holmes!... Para!...

—Evet, hakkınız var, para… Aylık yüksek, çok yüksek… bu midemi bulandırıyor!.. Senede kırk sterline öğretmen bulabilirler, böyle olduğu halde neden size yüz yirmi sterlin veriyorlar? Bu cömertliğin, çok önemli bir sebebi olsa gerektir.

Kız şaşırmıştı, ne yapacağını kestiremiyordu:

—Başıma geleni anlatınca yardımınıza muhtaç olduğumu anlayacağınıza emindim. Sizi arkamda hissedersem kuvvet bulurum.

Holmes hiç düşünmeden konuştu:

—Arkanızdan ayrılmayacağıma emin olabilirsiniz. Anlattıklarınız yepyeni bir şey ve hattâ olağanüstü… Beni çok sardı. Kendinizi sıkıda ve tehlikede hissedince haber verin:

Bayan Hunter haykırdı:

—Tehlikede mi hissedersem?

Holmes serinkanlı:

—Evet, dedi.

Kız çarpıntıya yakalandı:

—Bu işte tehlike mi görüyorsunuz?

Holmes başını salladı:

—Tarif edebilseydim tehlike kalmazdı. Gece veya gündüz, saat kaç olursa olsun bana telgraf çekiniz, hemen gelirim.

—Teşekkür ederim.

Kalktı. Çarpıntısı durmuş, korkusu geçmişti. Yüzü gülüyordu:

—Bay Rucastle'ye kabul ettiğimi hemen yazacağım. Bu gece saçlarımı keseceğim, yarın Winchestre'ye gideceğim.

Elimizi sıkıp gitti.

Merdivenlerde azimli, hızlı adımlarının sesine kulak verirken:

—Kendi kendini savunmasına bilen bir genç kız, dedim.

Holmes çok ciddiydi:

—Kendini savunmak zorunda kalacaktır. Birkaç gün içinde bizi çağırmazsa şaşarım!...

Dostumun tahmini doğru çıktı. Esasen onun doğru çıktı. Esasen onun doğru çıkmayan tahmini yoktu ki…

On beş gün geçti. Şimdi yatağımda hadiseyi hatırladığım gibi, geceleri yatınca "Kırmızı Gürgenler" i düşünüyordum. Acaba o genç kız ne biçim insanların eline düşmüştü?.

Yüksek *aylık, garip şartlar, hafif iş… Bütün* bunlar normal değildi… O insanlar sahiden manyak mıydılar, yoksa bir entrika mı yaşıyordu, yoksa haydudun biri miydi?

Dostuma gelince: Arada sırada, yarım saat kadar kaşlarını çatıp derin derin düşündüğünü görüyordum.

Ne zaman Bayan Hunter'dan bahsetmek istesem elini kaldırıp sözümü kesiyordu:

—Bilgi vermesi lazım Watson!... Bilgi olmaksızın bir şey yapamam. Tuğla toprağı olmadan tuğla yapılabilir mi?

Ve kendi kendine mırıldanıyordu:

—Kız kardeşim olsaydı oraya göndermezdim. Bir akşam geç vakit telgraf aldık.

Ben yatmaya, Holmes de, çalışmaya hazırlanıyordu. Şimdi tecrübeleri yaparken onu daima yalnız bırakırdım. O gece yarısı imbiğe eğilir, ben odama gidip yatardım. Sabahleyin kalkar onu imbiğin başında bulurdum.

Holmes telgrafı açtı, bir göz atıp bana verdi, sonra imbiğe doğru yürüyüp:

Tarifede tren saatlerine bakınız, dedi.

Telgrafı okudum:

"Yarın öğle üzeri Winchester'de "Siyah Kuğu" otelinde bulununuz. Geliniz. Dayanamayacağım…

Hunter."

Holmes başını kaldırıp sordu:

—Benimle gelecek misiniz?

—Tabii geleceğim.

—Tren kaçta?

—Dokuz buçukta bir tren var.

—Kaçta varıyor?

—On bir buçukta.

—Peki. Aseton üstündeki denemelerimi bırakıyım. Yarın tam formumuzda olmalıyız. Watson.

•••

Ertesi gün saat on birde eski İngiliz başkentine yaklaşıyorduk.

Yol boyunca Holmes gazete okudu. Hampshire'i geçtikten sonra etrafı seyretmeye başladı.

Çok güzel bir ilkbahar havasıydı. Açık mavi gökte, Batıdan Doğuya, pamuk yığınları halinde bulutlar kayıyordu. Hava yaşamak zevki veriyordu. Bu havada insana gayret geliyordu. Yeşermeye başlayan dallar arasında, her tarafta, çiftliklerin gri ve kırmızı damları görünmekteydi.

Baker Street'e hapsedilmiş bir insanın açık havada duyacağı sevincin coşkun sesiyle:

—Ne serin, ne güzel değil mi? diye bağırdım.

Holmes boynunu büktü.

—Birdenbire şaşırdım.

—Neden Holmes?

—Benim gibi bir insan her şeye meslek zaviyesinden baktı mı her şeyi meslek çerçevesi içinde görüyor. Siz, bu ovaya serpelenmiş evlere bakıyor: 'aman ne güzel!..' diyorsunuz.

—Tabii. Sizce güzel değil mi?

—Belki güzel… Fakat ben göremiyorum ki…

Alay mı ediyordu. Ben de şaka ettim:

—Miyop mu oldunuz Holmes?

—Hayır Watson.

—Öyleyse?...

—Ben de bakıyor, görüyor ve sadece şunu düşünüyorum: Bu evler birbirlerinden çok uzak… Hepsi ıssız… Burada işlenen bir cinayetin, bir suçun faili ele geçmeyebilir…

—Hey Allahım!... Şu küçücük güzelim evlerle suç ve cinayetin ne münasebeti var?

Holmes dudaklarını kısıp cevap verdi:

—Beni de korkutuyorsunuz.

—Sebebi de basit. Şehirde, kanunun başaramadığını umumi efkârın baskısı başarır. Londra'nın en sefil mahallesinde işkence edilen bir çocuğun feryadı, bir sarhoşun saldırışı komşuları ayaklandırır; adalet cihazı da o kadar yakındır ki, bir ihbar üzerine hemen harekete geçer. Suç ile sanık iskemlesi arasında bir adımlık mesafe vardır. Bunu da herkes bilir.

"Bir de şu birbirinden uzak evlere bakın. Hepsi ıssız bir arazi içinde… Oturanları da kanun nedir bilmeyen biçare insanlar…

"Amansız gaddarlıkları, kurnazca yapılan kötülükleri düşünün…

"Bizden yardım isteyen kız Winchester'de otursaydı, onu merak etmezdim. Fakat Winchester'le arasında sekiz kilometre kır var; beni bu korkutuyor. Şahsen tehlikede olmadığı da belli değil.

İtiraz ettim:

—Belli, şahsen tehlikede olamaz?

—Nereden belli?

—Bize Winchester'de randevu verdiğine göre demek sokağa çıkabiliyor.

—Tamamıyla sizin fikrinizdeyim: Kız hür.

—Öyleyse neden korkuyorsunuz. Korkunuzun sebebini izah edebilir misiniz?

—Ayrı ayrı yedi şekilde izah edebilirim. Yedisi de bildiğimiz vak'alara uygun. Ama hangisi doğru? Bunu alacağımız yeni haberlerden sonra anlayacağım. Kilisenin kulesi göründü. Biraz sonra Bayan Hunter'le buluşacağız.

"Kara Kuğu" oteli istasyonun yanındaki Haute sokağında meşhurdur. Genç kızı bulduk. Bir salon kiralamış, yemek hazırlatmış bizi bekliyordu. Bizi görünce:

—Geldiğinize ne kadar sevindim tasavvur edemezsiniz diye haykırdı. Bu lütfunuzu unutmayacağım. Ne yapacağımı şaşırmıştım.

Holmes acele etti:

—Neler olup bittiğini hemen anlatın.

—Saat üçte döneceğimi söylediğim için hemen anlatmalıyım. Bay Rucastle bu sabah şehre inmeme izin verdi ama, sebebini tabii bilmiyor.

Holmes uzun bacaklarını ateşe karşı uzattı, koltuğa gömüldü:

—Her şeyi sırasıyla anlattı, dedi.

—Evvelâ şunu söyleyeyim, Bay ve Bayan Rucastle'den şimdiye kadar hiçbir kötü muamele görmedim.

—Şu halde derdiniz ne?

—Onları bir türlü anlayamıyorum, bunun için endişe ediyorum.

—Anlamadığınız nedir?

—Hareket tarzlarını anlayamıyorum…

—Lütfen izah edin.

—Geldiğim gün beni istasyondan arabasıyla Bay Rucastle aldı. Kırmızı Gürgenler'e götürdü. Yalan söylememişti. Çok güzel bir yerde; ama ev pek güzel değil. Rutubet lekesi içinde dört köşe taş bir bina. Evin üç tarafı tarla ve koru, bir tarafı da Southampton şosesine inen hafif bir meyilli hoş bir saha… Şose kapının yüz metre aşağısından geçiyor. Bu saha eve ait, fakat korular Lord Southerton'un. Tam sokak

kapısının karşısında Kırmızı Gürgen korusu var, ev ismini bu korudan almış.

“Yeni patronum ilk günkü kadar nazikti. Karısıyla çocuğuna beni öğleden sonra tanıttı.

—Nasıl bir kadın?

—Size kadın hakkındaki tahminimi söylemiştim.

—Deli mi?

—Hayır Bay Holmes tahminim tamamıyla yanlışmış. Bayan Rucastle deli değil. Sessiz, donuk yüzlü, kocasından çok daha genç bir kadın.

—Kaç yaşında?

—En fazla otuz.

—Bay Rucastle?

—O kırk beş yaşında var. Bay Rucastle ilk karısı öldükten sonra, yedi sene evvel tekrar evlenmiş. İlk karısından bir kızı olmuş, Philadelphia’daymış.

—Bunun sebebini sormadınız mı?

—Sormadım ama, Bay Rucastle usulca söyledi: Üvey annesiyle geçinemediği için Philadelphia’ya gidip yerleşmiş.

—O kız kaç yaşındaymış?

—Yirmi yaşında… Ama hak verdim. Yirmi yaşında bir kızın otuz yaşında bir üvey anayla geçinmesi zordur.

Holmes bir noktada ısrar etti.

—Demek Bayan Rucaltle’ın aklı başında.

—Evet, ama pek akıllı diyemeyeceğim. Zekâsı da yüzü kadar donuk… Bende ne sempati uyandırdı ne de antipati. Sıfır bir kadın görünüşte kocasıyla oğlunu çok seviyor. Açık mavi gözleriyle onlara bakıyor, leb demeden leblebi istediklerini anlıyor ve daha onlar istemeden, isteyeceklerini veriyor.

—Ya kocası?

—O farfara ve gürültücü, ama anlaşmış Mesut görünüyorlar… Gelgelelim kadının gizli bir derdi var sanıyorum. Bazen dalıyor, o zaman gözlerinde bir elem ifadesi görüyorum. Kaç kere ağlarken yakaladım. Evvelâ oğluna üzülüyor diye düşündüm.

—Çocuk hasta mı?

—Hayır, dünyanın en şımarık, en ahlaksız kişisi. Yaşına göre ufak kalmış, boyuna göre de koca kafa… Vaktini vahşet buhranlarına yakalanmakla ve surat etmekle geçiriyor.

—Vahşet buhranından kastiniz?

—Gücü yettiği bir kişiye işkence etmek. İşte zevki bu. Fare, kuş, böcek yakalamakta usta. Bu çocuktan fazla bahsetmeyeyim Bay Holmes, çünkü hadiseyle pek ilgili değil.

Holmes kabul etmedi:

—Size göre ehemmiyetsizde olsa, bana her şeyi ayrıntılarıyla anlatınız.

—Önemli hiçbir şeyi unutmamaya gayret edeceğim. Evde ilk gözüme batan ve hiç hoşuma gitmeyen hizmetçi ile uşak oldu. Hal ve tavırlarını beğenmedim. Bunlar karı koca. Adamın ismi Taller. Kaba ve terbiyesiz. Favorili, kır saçlı. Leş gibi içki kokuyor. İki sefer körkütük sarhoş gördüm.

—Bay Rucastle görmüyor mu?

—Görmezlikten geliyor.

—Ya karısı?

—Karısı uzun boylu, şişman, iri yarı bir cadı!... O da Bayan Rucastle gibi az konuşuyor ama, ondan çok daha sevimsiz. Acayip bir karı koca. Ben vaktimi çocuğun odasıyla kendi odamda geçiriyorum. Odalarımız yan yana.

—Diliniz kurudu Bayan Hunter.

—Evet, bir yudum su içeyim.

Hemen kalkıp su verdim. Bir yudum içip devam etti:

—İlk iki günüm sakin ve rahat geçti. Üçüncü günün sabahı, Bayan Rucastle kahvaltıdan sonra indi, kocansın kulağına bir şeyler fısıldadı.

Bay Rucastle:

“Ha!.. Evet!.. dedi.

Sonra bana döndü:

“Bayan Hunter, saçlarınızı kestirmeye kadar kaprislerimize saygı gösterdiğinizden dolayı size minnettarız. Sizi temin ederim bu fedakarlık güzelliğinize hiç zarar getirmedi. Şimdi bakalım açık mavi elbise size yakışacak mı? Odanızda, yatağınız üstünde duruyor. Gidip giyerseniz size bir kere daha minnettar kalırız.

“Odama gittim. Elbiseyi yatağımın üstünde buldum. Güzel bir maviydi, kumaşı da güzeldi, fakat giyilmişti… Ancak, üzerime dikilmiş olsaydı bu kadar tamam gelirdi.

“Aşağı indim. Odaya girdim. Karı-koca beni mavi elbiseyle görünce sevinçten âdeta çıldırdılar.

“Bulunduğumuz salon evin cephesi boyunca uzanan büyük bir salondu. Üç camlı kapısı vardır.

“Orta kapının önüne, arkası kapıya dönük bir koltuk konmuştu. Bay Rucastle o koltuğu gösterip:

“Oturunuz!” dedi.

“Oturdum. Bay Rucastle salonda dolaşarak tuhaf hikâyeler anlatmaya başladı. Ömrümde bu kadar gülünecek hikâyeler dinlememiştim. Ne derece komik olduğunu bilemezsiniz. Gülmekten sahiden katılacaktım.

“Mizah ve nükteden pek anlamayan Bayan Rucastle bir iki kere gülümsedi. Ellerini karnı üzerine kavuşturmuş, mahzun bir bakış vardı.

“Bir saat kadar sonra Bay Rucastle birdenbire işe başlamanın vakti geldiğini, elbisemi değiştirip küçük Edonard’ın yanına gitmemi söyledi.

“İki gün sonra aynı şey tekrarlandı. Mavi esvabı giydim, camlı kapının önüne oturdum ve patronun, çok güzel anlattığı tuhaf hikâyeleri dinleyip gülmekten katıldım.

“Sonra elime sarı ciltli bir kitap verdi, ışık gözüme gelmesin diye koltuğumu çevirdi, hızlı sesle okumamı istedi.

“Bir bahsin yarısından başlayarak okudum. On dakika sonra, bir cümleyi bitirmeme vakit bırakmadan elbise değiştirmemi emretti.

Genç kız sustu. Bir müddet sustuk. Holmes neden sonra:

Merak içindesiniz değil mi? dedi.

Meraktan öleceğim Bay Holmes. Bu işin iç yüzü nedir?. Dikkat ettim, arkam dönük oturduğumdan, arkamda neler olup bittiğini göremiyordum, o da başımı arkaya çevirmeyeyim diye gözlerini üstümden ayırmıyordu. Bunu hissediyordum.

“Göremeyecek miydim arkamda olup bitenleri?

Derken aklıma bir çare geldi. El aynam kırılmıştı. Bir parçasını mendilime sardım. İlk fırsatta, kahkahayla güldüğüm bir sırada, mendilimi gözlerime götürdüm ve gizlice baktım.

—Ne gördünüz?

—Hiçbir şey görmedim… Olan bir şey yoktu… Daha doğrusu ilk bakışta bana hiçbir şey olmuyor gibi geldi. Ama ikinci göz atışta gördüm. Southampton yolunda kısa boylu, sakallı, gri elbiseli biri durmuş, bana bakıyordu. Bizim tarlanın parmaklığına dayanmış büyük bir dikkatle bizim eve bakıyordu.

“Mendili gözlerimden çektim. Bayan Rucastle’ye baktım. O da içimi okumak istiyormuş gibi bana

bakıyordu. Bir şey söylemedi. Fakat elimde ayna olduğunu ve arkamı gördüğünü anladığına eminim.

“Hemen yerinden fırladı:

“Jephro!... dedi. Yolda bir küstah adam var, Bayan Hunter’e bakıyor!..

“Bay Rucastle sordu:

“Bir ahbabınız olmasın Bayan Hunter?

“Olamaz, dedim, burada kimseyi tanımıyorum.

“Şu dünyada ne küstah insanlar var!.. Arkanıza dönünüz Bayan Hunter, işaret ediniz de gitsin.

“Görmezlikten gelsek daha iyi olmaz mı?

“Olmaz. Boyuna burada dolaşıyor, dönünüz ve böyle işaret ediniz.

“Dediği gibi yaptım, bu sırada Bay Rucastle perdeyi indirdi.

Holmes sordu:

—Bir hafta evvel. O günden sonra bir daha o koltuğa oturmadım. Bir daha mavi elbiseyi giymedim. Bir daha yolda kimseyi görmedim.

Holmes coştu.

—Devam ediniz Bayan, hikâyeniz çok meraklı olmaya başladı.

—Kırmızı Gürgenlere ilk geldiğim gün Bay Rucastle beni mutfak kapısına bitişik bir binaya götürdü. Yaklaştığımız sırada bir zincir şakırtısı ve büyük bir hayvanın kımıldandığını duydum.

“Bay Rucastle iki tahtanın aralığını işaret etti:

“Bakınız!... Harikulâde değil mi?

“Baktım, karanlıkta bir cisim ve pırıl pırıl iki göz gördüm. İki adım gerileyince patronum gülerek:

“Korkmayın, dedi. Köpeğim Carlo… Köpeğim diyorum, çünkü uşağım ihtiyar Toller’den başka kimse yanına yaklaşamaz. Günde bir öğün yemek veririz o da doyasıya değil. Bunun için hep tetiktedir.

“Toller geceleri çözer. Dişlerini geçireceği serseriye Allah acısın!. Rica ederim, geceleri evden dışarı adım atmayın. Hayatınız tehlikeye girer.

“Bu ihtar boşuna değildi. İki gece sonra, saat ikiye doğru odanın penceresinden dışarı baktım. Mehtap harikulâde düzeldi, evin karşı tarafındaki yol gümüş gibi ışıldıyordu. Ortalık gündüz gibi aydınlıktı. Manzaranın sessizliğine koyuldum, fakat kırmızı gürgenler altında bir şeyin kımıldadığını fark ettim… Ay ışığına çıktığı zaman ne olduğunu anladım: Koca kemikleri dışarı fırlak, ağzı siyah, dişleri meydanda, kızılımtrak tüylü, dana kadar büyük bir dev köpekti.

“Azametli bir edayla yolun öbür tarafına geçip kayboldu. Bu korkunç nöbetçi damarlarımdaki kanı dondurdu. Hiçbir haydut beni bu derece korkutamazdı.

“Şimdi çok enteresan bir noktaya geldik. Söylediğim gibi Londra’da saçlarımı kestirmiş, fakat atmamış sandığımın dibine koymuştum.

“Bir gece çocuk uyurken, vakit geçirmek için odasının eşyalarını gözden geçirip, neyi nereye yerleştireceğimi düşünmeye başladım.

“Eski bir konsol vardı. Üstteki iki çekmecesi açık, alttaki çekmece kilitliydi. İki çekmeceye çamaşırlarımı yerleştirdim, yetmedi, üçüncü çekmecenin kilitli olması canımı sıktı.

“Birdenbire akıl ettim. Belki de tesadüfen kilitli kalmıştır dedim ve kendi anahtarımı tecrübe ettim. Çekmecenin kilidi açıldı. Çektim.

“Çekmecede ne vardı bilir misiniz? Sandığımın dibine sakladığım kesik saçlarım!.

“Saçları alıp baktım. Benim saçlarım kadar yumuşak ve benim, saçlarımın rengindeydi, fakat bunlar benim, saçlarım olamazdı. Benim saçlarım sandığın dibindeydi.

“Ellerim titreyerek sandığı açtım, saçlarımı çıkardım. Konsolda bulduğum saçların yanına koydum: Birbirlerinin aynıydı.

“Çok garip değil mi?

“Düşündüm, zihnimi yordum, kafamı patlattım, işin içinden çıkamadım.

“Kendime ait olmayan saçları yine konsolun gözüne koydum ve bundan Rucastle’e hiç bahsetmedim. Kilitli bir çekmeyi açtığım için kabahatliydim.

“Fark etmişsinizdir Bay Holmes, ben çok dikkatli bir kızım. Evin için avucumun içi gibi öğrendim ve ezberledim. Binanın bir kanadı boştu, kimse oturmuyordu. Tollerin dairesine giden kapının karşısındaki kapı, o kanada açılan kapıydı ama hep kapalı duruyordu.

“Bir gün Bay Rucastle’in o kapıdan çıktığınızı gördüm. Elinde anahtarlar vardı ve yüzü her zamanki gibi gülmüyordu.

“Yanakları kıpkırmızıydı, kaşları hiddetten diken diken olmuştu, şakak damarları atıyordu.

“Kapıyı kilitledi ve beni görmezlikten gelip, tek kelime söylemeden yanımdan geçip gitti.

“Beni de merak sardı. Çocuğu bahçeye çıkardığım zaman o tarafa gidip pencerelere baktım. Sırayla dört pencere vardı. Üçünün camları tozlu ve pisti, dördüncünün panjurları sıkı sıkı kapalıydı. Binanın bu kanadında kimsenin oturmadığı anlaşılıyordu.

“Oralarda dolaşırken Bay Rucastle yanıma geldi. Her zamanki gibi neşeliydi, yüzü gülüyordu.

“Genç Bayan, dedi, biraz evvel sizi görmemiş gibi, hiçbir şey söylemeden yanınızdan geçtiğim için sakın beni kabalıkla itham etmeyin… Zihnim işlerimle o kadar meşgul ki…

“Estağfurullah, dedim.

“Ve kendimi tutamayıp ilâve ettim:

“Evin bu kanadı boş galiba? Odalardan birinin panjurları da kapalı…

“Fotoğraf meraklısıyım. Panjurları kapalı oda, filmleri yıkadığım karanlık odadır...

“Sustu, yüzüme baktı:

“Bu ne dikkat! Maşallah gözünüzden hiçbir şey kaçmıyor!... Bu derece dikkatli olduğunuzu sanmıyordum.

“Şaka eder gibi konuşuyordu ama, gözlerime dikilen gözlerinde şaka ifadesi yoktu; şüphe can sıkıntısı gördüm, neşeden eser yoktu!

“O odalarda görmemem, bilmemem lazım gelen bir şey bulunduğunu anlayınca merakım büsbütün arttı.

“Bu hissime merak demekte doğru değildir. Meraktan ziyada bir vazife hissiydi bu. Oraya girersem, iyilik edeceğim gibi geliyordu bana.

“Kadınların önsezileri kuvvetlidir derler… Evin o kanadına girmek için fırsat gözlemeye başladım.

“Nihayet fırsat dün çıktı. Şunu da söyleyeyim: O boş odalara girip, çıkan yalnız Bay Rucastle değildi. Toller’le karısı da evin boş kısmında dolaşıyorlardı.

“Bir gün Toller’in büyük siyah bir torbasıyla o odaların bulunduğu kapıdan girdiğini görmüştüm. Son günlerde çok içiyordu, dün gece de çok sarhoştu. Yukarı, çıkarken muhtarı kapının üstünde buldum. Unuttuğu muhakkaktı.

“Bay ve Bayan Rucastle çocukla beraber aşağıdaydılar. Bu mükemmel bir fırsattı. Yavaşça anahtarı çevirdim, kapıyı açtım, usulca girdim.

“Karşıma halısız bir koridor çıktı. Dümdüz uzanıyor, sonra sağa kıvrılıyordu. Orada yan yana üç kapı vardı. İlk ve üçüncü kapı açıldı, bu iki oda boş, pis ve kasvetliydi. Biri iki, biri tek pencereliydi. Camlar o derece kirliydi ki, ışık güç giriyordu.

“Orta kapı kapalıydı. Bir koldemiri vurulmuştu, öbür ucunda kalın bir ip vardı. Kapı da kilitliydi… Bu demirli ve kilitli kapı, panjurları kapalı duran odanın kapısıydı. Kapının altında hafif bir ışık sızıyordu, oda karanlık değildi.

“Koridorda, kapının önünde durmuş, o odanın sakladığı esrarın ne olabileceğini düşünürken bir ayak

sesi duydum, kapının altında sızan ışıkta bir gölge ilerleyip geriliyordu.

“Ansızın korktum Bay Holmes. Öyle korktum ki, sahiden ödüm patlayacaktı… Gerilen asabım nihayet koptu: Döndüm ve koştum… Sanki eteğime korkunç biri yapışacakmış gibi koştum. Koridoru geçtim, kapıdan adımımı dışarı attım, Bay Rucastle’ın kolları arasına düştüm.

“Patronum gülümseyerek;

“Vay! Siz misiniz?... dedi. Kapıyı açık görünce sizin girdiğinizi tahmin etmiştim.

“Soluk soluğa tekrarladım:

“Korkuyorum! Korkuyorum,

“Sevgili genç Bayan!... Benim sevgili genç misin!...

“Ne derece tatlı ve müşfik konuştuğunu tasavvur edemezsiniz.

“Söyleyiniz bakayım sevgili genç Bayan, sizi bu kadar korkutan nedir?

“Sesi lüzumundan fazla tatlıydı. Her zamandan daha şefkatliydi. Hemen kendimi topladım:

“Budala gibi evin boş kısmına girdim, diye haykırdım. O kadar karanlık ve sessiz ki, korktum. Oradaki sessizlik çok korkunç!

“Ruhuma nüfuz etmeye çalışarak sordu:

“Yalnız sessizlikten mi korktunuz?

“Daha neden korkacaktım? Korkacak başka bir şey mi var?

“O kapıyı neden kilitli tutuyorum?

“Bilmem.

“İşi olmayanlar giremesinler diye.

“Gayet sevimli gülümsemekte devam ediyordu.

“Eğer bilseydim…

“Artık biliyorsunuz. Bir daha o kapıdan adım atarsanız…

“Tam bu sırada tebessümünün yerini korkunç bir ihtilaç tuttu, suratı ekşidi, kaşları çatındı, beni bir cehennem zebanisi gibi tepemden tırnağıma süzdü:

“. . . sizi köpeğin ağzına atarım!

“Aklım başımdan gitmişti, ne yaptığımı pek bilmiyorum, galiba odama koştum. Hiçbir şey hatırlayamıyordum.

“Yattım, ama yattığım yerde zangır zangır titriyordum…

“O zaman aklıma siz geldiniz. Bay Holmes birine akıl danışmam gerekti. Artık her şeyden, evden, patrondan, karısından, uşak ve hizmetçilerden, hatta çocuktan bile korkuyorum. Benim gözümde korkunçtular. Sizi eve sokabilseydim içim rahatlayacaktı.

“Ben kaçabilirdim, fakat korktuğum kadar da merek ediyordum. Çabuk karar verdim. Size telgraf çekecektim.

“Mantomu, şakamı giydim, evden altı yedi yüz metre kadar ötedeki postaneye gittim, telgrafı çektim, eve içim biraz daha rahat döndüm.

“Dönerken tüylerim ürperdi: Ya köpek çözükse? Hatırladım: Toller sızmış olacaktı, köpeğe de ondan başka hiç kimse yaklaşamazdı.

“İçeri girdin, odama çıktım. Bugün sizi göreceğim sevinciyle uyku tutmadı.

“Bu sabah Winchester’e gitmek için izin istedim. İtirazsız verdiler, yalnız saat üçte evde olmam lazım. Karı-koca misafirliğe gidecekler, gece gelmeyeceklermiş. Çocuğu yalnız bırakamam.

Kız derin bir nefes alıp:

—İşte bütün macerayı anlattım, dedi. Bunların manasını lütfen söyler misiniz?... Fakat her şeyden önce benim ne yapacağımı söyleyin. Ben şimdi ne yapayım?

Holmes'le beraber misin anlattıklarını merak ve dikkatle dinlemiştik.

Dostum kalktı, kaşları çatık, elleri cebinde bir müddet odada dolaştı, sonra sordu:

—Toller hâlâ sarhoş mu?

—Evet.

—Nereden biliyorsunuz?

—Karısının Bayan Rucastle'e şikâyet ettiğini duydum.

—Ne diyordu?

—Herif bu akşam ayılamayacak, diyordu.

—Rucastle'ler bu gece evde değiller mi?

—Değiller.

—Evde kapısı kilitli bir bodrum yok mu?

—Var. Şarap bodrumu var.

—Bayan Hunter bu işte çok hassas ve çok cesur davranmışsınız…. Bir şeye daha teşebbüs edebilir miyiz?

—Neye?

—Eğer sizi müstesna bir yaradılış telâkki etmeseydim, böyle bir teşebbüse girişmezdim.

—Sizi hayal kırıklığına uğratmamaya çalışıyorum… İstediğiniz nedir?

—Saat yediye doğru. Krımızı Gürgenlere geleceğiz… Rucastle'ler yok, Toller sızmış… Ortalığı velveleye verecek bir Tollerin karısı kalıyor…

—Doğru.

—Onu bodruma yollayıp üstünden kapıyı kilitleyebilirseniz işimiz kolaylaşır.

Bayan Hunter tereddütsüz:

—Kolay, dedi, yaparım.

—Bravo!... İşin içyüzünü öğreniriz. Şimdilik kuvvetli bir ihtimal var. Siz Kırmızı Gürgenlerde birinin yerini tutmaktasınız. Yerini tuttuğunuz kimse de mahpus…

—Sahi makul Ama karanlık odada hapsedilen kim?

—Amerika'da olduğunu söylediğiniz Rucastle'in kızı Alice.

—Bu akla yakın değil.

—Aksine çok yakın. Suçlarınızın rengine kadar Alice'e benzediğiniz için sizi tuttular. Alice'in saçları kesik olduğu için sizin de saçlarınızı kestirdiler… Tesadüfen onun saçlarını konsolun kilitli gözünde buldunuz.

—Peki ama mavi elbise?

—Yolda evi gözleyen adam onun dostu, belki de nişanlısıdır. Alice'in mavi elbisesini giydiğiniz, ona benzediğiniz ve kahkahayla güldüğünüz için, sonra da elinizle kendisine "git" işareti verdiğinizden Alice'in mesut olduğunu, kendisinin müdahalesine ihtiyaç kalmadığını sandı… Köpek de geceleri, Alice'e hiç kimse yaklaşamasın diye çözülüyor.

Bayan Hunter'in aklı yattı.

—Evet, olabilir.

—Bu işte en mühim nokta çocuğun durumudur.

Bu sefer ben söze karıştım:

Ne alakası var?

—Azizim Watson, doktorsunuz, bu bakımdan ana babayı inceleyip çocuğun nelere meyledeceğini anlamaya çalışırsınız. Bunun aksi caiz değil midir? Ben çok kere çocuğu inceleyip ana-baba hakkında

fikir edindim.

“Çocuğun gaddarlıktan zevk alması, eline geçirdiği hayvanları öldürmekle hoş vakit geçirmesi, belki de ona güler yüzlü babasından veya anasından geçmiştir. Herhalde zavallı kızın, ana-baba elinden neler çektiğini anlatmaya yeterlidir.

Bayan Hunter haykırdı:

—Haklısınız var Bay Holmes! Bay Rucastle çok kurnaz ve çok sinsi bir adam. Aklıma daha birçok şey geldi. Meselenin bam teline bastınız. Vakit kaybetmeden o biçare kızın imdadına koşalım.

—Ama çok ihtiyatlı davranmalıyız. Saat yediden önce hiç bir şey yapamayız. Patronun kurnaz ve sinsi olduğunu siz de söylüyorsunuz. Saat yedide gelir, işi kökünden hallederiz.

•••

Sözümüzde durduk. Arabamızı civardaki bir lokantanın önünde bırakıp Kırmızı Gürgenlere girdik.

Ağaçların kırmızı yapraklar, batan güneşin kızıl ışığında bakır gibi parlıyordu. Eğer Bayan Hunter güleryüzüyle bizi kapıda beklememiş olsaydı bile kırmızı yapraklı ağaçların sayesinde evi bulmanız kolay olacaktı.

Sherlock Holmes sordu:

—Dediğimi yapabildiniz mi?

Aşağıda boğuk bir sesle duyuluyordu:

—Bayan Toller’in bodrumda şarkı söylediği duyuyorsunuz, dedi. Kocasına gelince, mutfakta horluyor. İşte anahtarları. Bunlardan birer tane de Bay Rucastle’de vardır.

Holmes’in yüzü güldü:

—Mükemmel dedi. Şimdi bizi o karanlık odaya götürün de işi kökünden halledelim.

Merdiveni çıktık, yasak kapıyı açıp girdik, koridoru geçtik, kol demiri vurulmuş. Bayan Hunter’in tarif ettiği kapının önüne geldik.

Holmes ipi kesip kol demirini çıkardı. Sonra bütün anahtarları denedi, hiçbiri uymadı.

İçeride ses seda duyulmuyordu. Holmes’in kaşları çatındı.

—Geç kaldık galiba!... Bayan Hunter, siz odaya girmeyin.

Sonra bana döndü:

—Watson omzunuzla yardım edin, iki kişi birden omuzlarsak kapıyı açabiliriz.

Kapı eskiydi, zora dayanamadı, açıldı. Odaya girdik.

Boştu.

Bir ot minder, bir küçük masa bir bez torbadan başka bir şeyler yoktu.

Tepe camı açılmış, odada hapsedilen kız gitmişti.

Holmes başını salladı:

—Fena!... Müşfik baba Bayan Hunter’in maksadını sezmiş, kızı alıp başka bir yere götürmüş.

—Nereden çıkarmış?

—Pencereden şimdi anlarız.

Kedi gibi dama tırmandı:

—Tamam. Merdiven duruyor. Aşağıdan merdiven dayamışlar.

Bayan Hunter şaşaladı:

—Nasıl olur? Rucastle’ler gittikleri zaman merdiven yoktu.

—Demek geri dönmüş… Kurnaz ve sinsi bir adam olduğu anlaşılıyor… Dinleyin…

—Merdivende ayak sesi vardı:

—Galiba geliyor… Watson, tabancanız hazır olsun.

Daha sözünü bitirmeden kapıda şişman güçlü kuvvetli, elinde kalın bir baston tutan bir adam göründü.

Bayan Hunter korkudan sarardı, Holmes adamın üstüne yürüdü:

—Haydut, kızınız nerede?

Şişman adam etrafına baktı, tepe camını gösterdi:

—Bunu ben size sorayım dedi. Sizi gidi hırsızlar sizi!... Ama yakalandınız!... Sizin icabınıza bakarım!...

Döndü ve koşarak merdiveni indi. Bayan Hunter inledi:

—Köpeği getirmeye gitti.

—Tabancam var, dedim.

Sherlock Holmes:

—Sokak kapısını kapayalım, dedi.

Merdiven indik. Antreye girdiğimiz zaman bir köpek havlaması, sonra can çekişen bir insan inilti ve hırıltısı duyduk.

Bu sırada yan kapıdan yüzü kıpkırmızı, yaşlı bir adan çıktı. Sendeleyerek yürüyordu:

—Aman Allah!... diye haykırdı. Biri köpeği çözdü. Köpek iki gündür aç… Adamın imdadına koşun!...

Holmes'le beraber dışarı fırladık. Evin arka tarafına gittik. Toller peşimizden geliyordu.

Köpek dişlerini, yerde yatmış debelenen Rucastle'ın gırtlağına geçirmişti.

Tabancamı çekip hayvanı beyninden vurdum. Köpek düştü. Efendisinin tombul gerdanı hâlâ düşleri arasındaydı.

Rucastle'ı köpeğin ağzından güç kurtardık. Ölmemişti ama ağır yaralı ve bitkindi. Eve götürdük. Salondaki divana yatırdık. Ayılan Tolles'i karısını çıkarsın diye bodruma gönderdik. Biz yaralıyı tedaviye uğraşıyorduk.

Kapı açıldı, içeriye iri yarı, korkunç bir kadın girdi. Bayan Hunter:

—Bayan Toler! dedi.

—Benim Bayan. Bay Rucastle yukarı çıkmadan önce bodrumun kapısını açtı. Ah Bayan, yazık ki, bana maksadınızı önceden söylemediniz. Söyleseydiniz boş yere vakit kaybettiğinizi size anlatırdım.

Holmes kadına baktı:

—Galiba Bayan Toller bu işin içyüzünü herkesten iyi biliyor, dedi.

—Evet, biliyorum. Bildiklerimi de söyleyeceğim.

—Öyleyse oturun da anlatın. Çünkü henüz kavrayamadığım bir iki nokta var.

—Anlatayım. Bodrumdan çıkabilseydim daha evvel anlatırdım. Eğer işe polis ve adliye karışacak olursa, ben sizden yana çıkacağım. Bayan Alice'in dostuyum.

"Bayan Alice evinde hiç rahat etmedi. Ömründe rahat yüzü görmedi. Hele babası yeniden evlendikten sonra rahatı büsbütün kaçtı. Of demeye hakkı yoktu.

"Bir gün arkadaşlarının evinde Bay Powler'i tanıyınca işler bütün bütün çatallaştı. Bayan Alice'in annesinden miras kalan parası vardır, fakat o kadar sessiz ve sabırlıdır ki, hakkını istemedi. Paralarını babası istediği gibi idare ediyordu.

"Bay Rucastle'ın kızından korkusu ve endişesi yoktu, kızının ömrünün sonuna kadar hakkını aramayacağına emindi. Fakat evlenirse kocası pek tabii olarak karısının hakkını arayacak, Bay Rucastle parasız kalacaktı.

"Kızıma bütün servetini kendisine hibe ettiğine dair bir senet imzalatmak istedi. Bayan Alice imzalamadı… Kızını bu yüzden öyle hırpaladı, öyle horladı ki, kız bir buçuk ay hasta yattı.

"Ayağa kalktığı zaman bir deri bir kemik kalmıştı. Saçlarını kesmişlerdi. Fakat Bay Fowler Bayan Alice'e yine âşıktı, ona yine sadık kaldı.

Holmes sözü kesti:

—Meseleyi aydınlattınız, artık iş anlaşıldı. Üst yanını ben anlatabilirim. Bunun üzerine Rucastle kızını bir odaya hapsetti.

—Evet efendim.

—Bay Fowler'i atlatmak için de Londra'dan Bayan Hunter'i getirdi.

—Evet efendim.

—Fakat Bay Fowler Bayan Alice'i o kadar çok seviyordu ki, evinin önünden ayrılamıyordu. Nihayet sizi buldu ve sizi, her ne şekilde ise, kendine bağladı. Menfaatinizin kendi menfaatlerine bağlı olduğunu size inandırdı.

—Bay Fowler çok kibar, çok cömert bir insandır.

—Kocanızın ayık kalmamasını ve fırsat çıkınca bir merdivenin hazır bulunmasını sağladı. Karı koca gidince de fırsat çıkmış oldu değil mi?

—Evet, efendim.

—Teşekkür ederiz. Bayan Toller. İşte doktorla Bay Rucastle de geliyor.

Holmes bana döndü:

—Watson, Bayan Hunter'i Winchester'e götürsek iyi olur.

İşte, kapısı önünde Kırmızı Gürgenler bulunan uğursuz evin esrarı bu suretle aydınlandı.

Bay Rucastle ölmedi ama, kendini de tamamıyla toparlayamadı. Tollerler yine yanında oturuyorlar. Ne olsa eski adamları, geçmişini bildikleri için onları yanından ayırmadı.

Bay Fowler'le Alice evlendi. Fowler Maurice adasında bir memuriyete tayin edildi.

Bayan Violette Hunter'e gelince; dostum Holmes bu bakımdan beni hayal kırıklığına uğrattı. Bayan Hunter'le hiç ilgilenmedi. Dava kalmayınca kızı başından savdı.

Violette Hunter Walsall da özel bir okul açtı, muvaffak da oldu.

YEDİ: ZÜMRÜTLERE NE OLDU?

İşte bütün gece bu eski hadiseyi düşündüm. Nihayet uyuyakalmışım.

Sabah erken uyandım. Acaba Holmes kaçta eve dönmüştü? Bunu bilmiyorum. Aşağı indiğim zaman taptaze koltuğunda oturuyordu. Bir elinde gazete, bir elinde kahve fincanı vardı. Beni görünce;

—Sizi kahvaltıya beklemediğim için özür dilerim, dedi, burada randevu verdim, saat da dokuzu geçiyor.

—İyi ettiniz dedim. İşte kapı da çalındı.

Bizim Banker geldi, fakat öyle değişmişti ki. Geniş ablak yüzü incelip uzamış ve sanki saçları beyazlaşmıştı.

Bir gün evvel ne kadar hiddetli ve coşkunsa, şimdi perişan ve bitkindi. Acınacak haldeydi.

Bir koltuk çektim, çöker gibi oturdu.

—Acaba ne günah işledim ki, Allah bana bu azabı çektiriyor, dedi. Daha iki gün evvel huzur ve sükun içinde yaşayan mesut bir insandım. Bugün şerefsiz, kimsesiz bir insanım. Felâket yalnız gelmezmiş…

—Ne oldu?

—Mary gitti.

Holmes doğruldu:

—Gitti mi?

—Evet. Bu sabah yatağı bozulmamış, odası boştu. Masanın üstünde bana yazılmış bir mektup duruyordu. Gece ona, öfke arasında ve oldukça sert:

—Eğer oğlumla evlenseydin, bütün bunlar başıma gelmezdi!.. demiştim.

Keşke söylemeseydim. Bu sözüm üzerine bu mektubu yazmış. Buyurun, okuyun.

Sevgili amcacığım,

Felâketinize sebep olduğumu anlıyorum. Başka türlü davransaydım, başınıza bu felaket gelmeyecekti…

Bunu hissettikçe yanınızda rahat edemeyeceğim, bunun için bir daha gelmemek üzere gidiyorum. İstikbalimi düşünmeyin, hiçbir şeye ihtiyacım yok. Beni de sakın aramayın, hem beyhude zahmet, hem de bana kötülük yapmış olursunuz.

Ölünceye kadar sizi sevecek ve sayacak olan

Mary

Derin bir sessizlik oldu, biraz sonra banker sordu:

—Bu mektuba ne diyorsunuz Bay Holmes. Sakın Mary intihar etmesin?...

—Hayır, hayır. İntihar bahis mevzu olamaz. Mary'nin yanınızdan gitmesi hayır alâmetidir.

—Nasıl olur?.

—Bay Holder, dertten kurtulmak üzeresiniz.

—Sahi mi söylüyorsunuz Bay Holmes?

—Sahi söylüyorum Bay Holder.
—Öyleyse bir bildiğiniz var? Zümrütler nerede?
Holmes sakin, hafif gülümseyerek:
—Zümrüt başına bin sterlin verir misiniz?... Çok mudur?...
Holder haykırdı;
—On bin veririm.
—On bine gerek yok. Üç bin sterlinle iş halledilir… Bir miktar da mükafat olarak verirsiniz.
—Hayhay, seve seve…
— Çek defteriniz yanınızda mı?
—Yanımda.
Banker çek defterini çıkardı. Holmes kalem verdi:
—Dört bin sterlin yazın, yeter.
Banker çeki yazıp imzaladı. Holmes masasının gözünden üstünde üç zümrüt bulunan bir altın üçgen çıkarıp masanın üstüne attı.
Banker sevinçle haykırıp zümrütleri kaptı:
—Buldunuz?... Demek buldunuz?... Kurtuldum!.. Çok şükür kurtuldum!..
Bir an evvel ne derece meyussa, şimdi o derece neşeliydi. Zümrütleri bağrına bastırıyordu.
Holmes gayet ciddi:
—Bir borcunuz daha var Bay Holder, dedi.
Holder hemen kalemi aldı:
—Borcum ne kadar?.. Söyleyin yazayım.
—Hayır, bana hiçbir borcunuz yok. Fakat asil ruhlu oğlunuzdan özür dilemelisiniz. Buna borçlusunuz. Eğer oğlum olsaydı, böyle bir meselede onun davrandığı gibi davranmasını isterdim.
Holder'in gözleri açıldı:
—Zümrütleri çalan Arthur değil mi?..
—Dün söylemiştim, bugün tekrar ediyorum: Değil.
—Emin misiniz?.
—Evet, eminim.
—Öyleyse hemen gidip ona zümrütlerin bulunduğunu haber verelim.
—Haberi var.
—Yaaa!.. Kim haber verdi?.
—Ben.
—Oğlumu gördünüz mü?.
—Meseleyi anlattıktan sonra Bay Arthur'la görüştüm. Kendisi hiçbir şey söylemek istemediğinden her şeyi ben kendisine söyledim… Doğru söylediğimi tasdik etti. Ondan sonra az çok karanlık kalan bazı noktaları izah etti.
—Şimdi ne olacak?
—Bize verdiğiniz haber üzerine belki size de açılır.
—Allah aşkına bana her şeyi anlatın.
—Her şeyi anlatacağım. Hakikati nasıl meydana çıkardığımı öğreneceksiniz. Söze en acı tarafından başlayayım. Kuzeniniz Mary ile Sir George Burnwell suç ortağıydılar, beraber kaçtılar.
Bay Holder kulaklarına inanamıyordu:
—Benim sevgili Mary'm mi?

—Evet.

—Mümkün değil.

—Maalesef hakikat. Ailenizin içine aldığınız.

“Oğlunuz Arthur sizinle konuştuktan sonra odasına gidip yattı, ama uyuyamadı. Kulüpte çok borçlandığı için uyku tutmuyordu.

“Gece yarısı kapısının önünde bir ayak sesi duyar gibi oldu, kalkıp baktı, bir de ne görsün? Mary usulca sizin büronuza giriyor!... şaşaladı… Hemen gömleğiyle pantolonunu giydi, bir köşeye gizlenip bekledi… Biraz sonra Mary çıktı, oğlunuz saklandığı köşeden kızın elinde tacı gördü. Mary aşağı indi…

“Arthur sizin kapınızın yanındaki perdenin arkasına gizlendi. Oradan aşağısını gözleyebiliyordu.

“Mary usulca pencereyi açtı, tacı birine verdi, sonra pencereyi kapayıp odasına çıktı. Hatta perdenin arkasına saklanan oğlunuza geçerken sürtündü ama farkına varmadı.

“Arthur sevdiği kızı ele veremezdi. Fakat Mary odasına girince oğlunuz başınıza gelecek felaketi önlemek için olduğu gibi, yalın ayak merdiveni indi, pencereyi açtı, karlara atladı ve ahır yolunda görünen ve ay ışığında ilerleyen birine doğru koşmaya başladı.

“Sir George Burnwell kaçmaya çalıştı ama Arthur yakaladı. Elini taca attı. Çekti. Bir yandan o, bir yandan Burnwell çekti. Çekiştiler… Sonra yumruklaştılar. Oğlunuz Burnwell’in gözüne öyle şiddetli bir yumruk vurdu ki, göz çürüdü ve bu aralık bir şey çatırdadı. Arthur tacı aldığını fark edince eve koştu, pencereyi kapayıp odanıza çıktı…

“Tacın büküldüğünü orada fark edince düzeltmeye uğraştı, bu sırada siz girdiniz . . . o adamın nasıl bir adam olduğunu sizin kadar oğlunuz da bilmiyordu. İngiltere’nin en tehlikeli adamıydı. Müthiş bir kumarbaz, sosyete dışı edilecek bir ahlâksız, sefil bir vicdansızdı.

“Bayan Mary böyle insanları bilmez, tanımaz… Mary’ye, her kıza ve kadına yaptığı gibi, kur yapmaya başladığı zaman, Mary iftihar etti. Burnwell’in ilk âşık olduğu kız kendisidir sanıp gurur duydu.

“Kızı nasıl kandırdığını, neler söylediğini şeytan bilir. Fakat Mary o adamın elinde oyuncak olmuştu. Her gece buluşuyorlardı.

Bembeyaz olan banker inledi:

—İnanamam, inanmak istemiyorum!...

—O gece sizin evde olup bitenleri anlatacağım. Siz odanıza girince Mary odasından usulca çıkıp aşağı indi. Ahırlara giden yolun üstündeki pencereden aşığıyla konuştu… Sir George’un ayak izleri karda pek iyi görünüyordu. Uzun zaman pencerenin altında durduğu, vücudu da ağır olduğundan ayakları iyice kara gömülmüştü.

“Mary ona taçtan bahsetti. Bunu duyan George’un gözlerini para hırsı bürüdü. Mary’ye boyun eğdirdi.

“Mary’nin sizi saydığına çok sevdiğine şüphe yok. Fakat bazı kadınlarda aşk, bütün muhabbetlerden üstündür. Mary de bu kadınlardan biriydi.

“Sir George Burnwell’in talimatını dinledikten sonra sizin merdivenden indiğinizi gördü, pencereyi telaşla kapayıp, hizmetçinin tahtabacak sevgilisiyle gizlice buluştuğunu söyledi. Bu iftira değildi.

Banker mırıldandı:

—Olur şey değil!...

—Ama oldu. Girdiniz ve ona ‘hırsız’ dediniz… Halbuki o size iyilik ettiğini düşünüyordu. Fakat Mary’yi ele vermeden hiçbir şey söyleyemez, işi izah edemezdi…

“O anda Mary hakkındaki hisleri ne olursa olsun mertçe davrandı ve sustu.

Bay Holder’in sesi kükredi:

—Boşuna değil, tacı gördüğüne bayıldı!... Ben ne budalaymışım!... Zavallı oğlum, beş dakika dışarı çıkmak istedi. Çekiştikleri yere gidip tacın kopan parçasını arayacaktı… Ne kadar haksız davranmışım!...

Holmes devam etti:

—Evinize gelince, etrafta dolaşıp karda ayak izleri aradım. Geceden beri kar yağmamış ve don olmuştu. Ayak izlerinin kalması lazımdı.

“Mutfak kapısı önünde bir kadın ayağının iziyle, yuvarlak bir tahta bacak izi gördüm… Kadın, parmaklarının ucuna basarak dönmüş, tahta bacaklı bir az daha beklemişti. Bu hizmetçiyle âşığının ayak izleri olacaktı.

“Evi dolandım. Bir alay ayak izine rastladım. Bunlar polislerindi.

“Nihayet ahırlara giden yolda aradığımı buldum. İki ayak izi vardı, bunlardan biri çıplak ayak iziydi… Bu çıplak ayak izlerini görünce ne kadar sevindiğimi tasavvur edemezsiniz.

“Bana anlattıklarınıza göre bu izler oğlunuzun ayak izleriydi. Öteki adam yürümüş, oğlunuz ise koşmuştu. Kunduralı ayakların izlerine bastığı için de o adamın peşinden koştuğu anlaşılıyordu.

“İzleri takip ettim. Antrenin penceresi altına geldim. Kundura izlerinden adamın bir müddet orada beklediği belliydi.

“Geri döndüm. Buluştukları ve çekiştikleri yeri buldum. Karlarda kan damlaları da vardı… Şoseye doğru kan damlalarını takip ettim. Demek kunduralı adam yaralanmıştı.

“Şösede izler kayboldu. Karları süpürmüşler, kaldırmışlardı.

“Eve girdim ve bildiğiniz gibi pertavsızla pencere pervazını inceledim. Ayak izi gördüm, ıslak bir ayak izi. Demek biri dışarıdan tırmanıp içeri girmişti.

“Bundan sonra mesela hakkında bir fikir edinmiş oldum:

“Dışarıda biri beklemiş, içerden biri ona tacı vermiş, oğlunuz görmüş, hırsız kovalamış, dövüşmüşler, tacı çekiştire çekiştire harap etmişler, bir kişinin kuvveti başarmıştı.

“Oğlunuz tacı almaya muvaffak olmuştu ama, bir ucu hırsızın elinde kalmıştı. Bunları anladım. Artık iş hırsızın kim olduğunu, tacı ona vereni bulmaktı.

“Eski bir söz vardır. İmkansızlık ortadan kalkınca, her şey mümkündür…

“Tacı hırsıza veren siz değildiniz. Geriye Mary ile hizmetçiler kalıyordu. Ama bu işi hizmetçiler yapsaydı, oğlunuz onların yerine kendini itham ettirmezdi:

“Arthur Mary’yi seviyordu. Onu ele vermek istememesi akla yakındı…

“Mary’yi o pencerenin önünde görmüştünüz. Mary tacı görünce bayılmıştı. Bir ihtimal hakikat oluverdi.

“Ya hırsız kimdi? Herhalde sevgilisi olacaktı, yoksa başka hiçbir kuvvet ona bu işi yaptıramaz, amcasına bu şekilde ihanet ettiremezdi.

“Pek az görüştüğünüzü, ahbaplarınızın sayısının az olduğunu biliyordum. Bu az sayıda ahbaplar arasında Sir George Burnwell de vardı. Onun kadınların pek hoşuna giden bir erkek olduğunu duymuştum… Tacı onun çaldığı çok kuvvetli bir ihtimaldi… Arthur’un de ailesinden bir kızı lekelemek için kendisini ele vermeyeceğine emindi.

“Ondan sonra ne yaptığımı tahmin etmeniz kolaydır. Uşak kıyafetine girip Burnwell’in evine gittim, uşağıyla ahbap oldum. Efendisinin eve yüzü gözü kan içinde geldiğini öğrendim. Ve nihayet altı pens verip Sir Burnwell’in bir çift eski ayakkabısını satın aldım… Koşa koşa Streatham’ a döndüm. Kardaki ayak izlerine kunduralarını koydum. Tıpatıp uydu!.

Bay Holder başını salladı:

—Dün gece ahır yolunda üstü başı pejmürde bir serseri gördüm…

Holmes güldü:

—O serseri bendim… Hırsızı bulduktan sonra evime geldim… Durum çok nazikti. İşe polisi karıştırmamak şarttı, rezalet duyulursa sizin için hoş bir şey olmazdı. Öte yandan hırsız dört başı mamur bir sefihti, bu durumdan elinden geldiği kadar faydalanacaktı…

“Gittim. Görüştüm. Evvelâ inkâr etti. Olup biteni tafsilat ve ayrıntısıyla anlatınca işi serkeşliğe döktü, duvarda asılı duran bir lobutu kaptı.

“Bereket versin tetikteydim, tabancamı çevirip şakağına dayadım. Aklını başına topladı.

“Zümrütleri satın alırım; dedim.

“Hemen sordu:

“Kaça?

“Üçünü üç bin sterline.

“Bunun üzerine acı acı başını salladı:

“Eyvahlar olsun!...

“Neden?

“Ben üçünü altı yüz liraya sattım.

“Kime?

“Söyleyemem.

“Söyleyin. Hakkında kanuni hiçbir muamele yapılmayacaktır, söz veriyorum.

“Bunun üzerine söyledi. Derhal oraya gittim. Uzun çekişme ve pazarlıktan sonra üç bin sterline aldım zümrütleri.

“Ondan sonra oğlunuzu bulup işi hallettiğimi haber verdim…

“Saat sabahın ikisi olmuştu. Uyumaktan başka yapacak iş de kalmamıştı. Uykuyu da doğrusu hak etmiştim.

Banker kalktı:

—İngiltere’yi bir rezaletten kurtaran bir gün bu… Size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum… Fakat minnet borcumu ödemeye gayret edeceğim.

“Şimdi müsaadenizle oğluma gideyim. Ondan özür dileyeceğim. Mary’ye de çok acıdım. Onu nerede bulabileceğimi söyleyebilir misiniz?

—George Burnwell neredeyse onun da orada olması icap eder… Kabahati çok büyük, fakat o adama kaçmakla cezasını fazlasıyla çekecektir.

SEKİZ: BORSACININ ADAMI

Üç dört günden beri Sherlock Holmes'i görmemiştim. Gündüzleri hastalarımla meşgul oldum, geceleri erken yatıp dinlendim.

O sabah kahvaltıdan sonra Tıp mecmuasını okurken, kapının çalındığını, arkadan dostumun sesini duydum. Odaya girince:

— Aşk olsun!.. diye haykırdı, beni unuttunuz mu?

Kalktım, dostumun elini sıktım:

—Sizi unutmayacağını pekalâ bilirsiniz.

—Ama üç günden beri aramadığınıza göre demek artık mantık meseleleriyle ilgilenmek istemiyorsunuz.

—Aksine. Dün akşam notlarımı karıştırıp, bir iki meseleyi yazmaya hazırlandım.

—Yazacağınız hatıralar bitti mi dersiniz?

—Bitmiş olması temenni etmem.

—Mesela size bugün bir yeni mesele getirsem?

—Hemen yanınıza katılırım.

—Ya uzağa gitmek icap ederse?

—Giderim.

—Hastalarınız?

—Benim yerimi bir meslektaşım tutuyor.

Holmes koltuğuna gömüldü, gözlerini kırpıştırarak yüzüme baktı:

—Buna memnun oldum… Yalnız ayaklarınızı mütemadiyen ateşe uzatıp oturmayın.

Dostum yine şaşırtmacalarına başlamıştı.

—Ayaklarımı ateşe uzatıp oturduğumu nerenden anladınız?

—Terliklerinizden.

—Terliklerimden mi?

—Evet. Terlikleriniz yeni… on, on beş günlük terlikler. Halbuki tabanları âdeta kavrulmuş. Ayaklarınızı ateşe doğru uzatıp oturduğunuz belli.

Holmes'un mantığının bu hususiyeti vardı: İzah ettiği her şey basitleşmekteydi. Aklımdan geçeni de anlamış olacak ki:

—Bir şeyi izah edince kıymetimi kaybediyorum gibi geliyor bana…

Cevap vermeme vakit bırakmadan sordu:

—Hemen Birmingham'a gidebilir miyiz?

—Gideriz. Mesele nedir?

—Trende anlatırım… Meselenin ilgisi arabada bekliyor.

—Beş dakika sonra hazırım.

Komşu oturan meslektaşıma mektup yazdım, yukarı çıkıp karıma haber verdim, aşağı indim. Holmes sokakta, yanımızdaki evin kapısının plâkasını gösterdi:

—Hastalarını bıraktığınız doktor burada mı oturuyor?

—Evet, onun da hastaları var.

—Eskiden beri burada mı?

—Evet. Biz bu mahallede üç doktoruz.

—Ama siz eskiden beri burada oturanla ahbap olmuşsunuz.

—Eskiden beri burada oturduğunu ne biliyorsunuz?

—Evin kapı merdiveninin basamaklarından. Basamaklar eskimiş. Halbuki öbür doktorun merdiveni yepyeni duruyor. Neyse arabaya binelim.

Arabaya bindik. Holmes tanıttı:

—Bay Hall Pycroft – Doktor Watson.

Sonra arabacıya seslendi:

—Biraz çabuk bitelim, trene ancak yetişiriz. Bay Pycroft genç, gürbüz, bembeyaz, açık alınlı, aydınlık yüzlü, sarışın kıvırcık bıyıklı bir adamdı. Şapkası pırıl pırıldı, elbisesi siyahtı, iyi dikilmişti. Gönüllü asker, atlet ve sporcu yetiştiren bir aileye mensup olduğu halinden belliydi.

Pembebeyaz yüzüne bakılırsa neşeli bir insandı, fakat dudaklarındaki kıvrımdan şu anda bir derdi olduğu anlaşılmaktaydı.

Nihayet trene bindik, birinci mevki bir vagona yerleştik, ondan sonra genci Sherlock Holmes'e başvurdurtan derdin mahiyetini öğrendim.

Sherlock Holmes:

—Önümüzdeki yetmiş dakikalık bir zaman var, dedi, dostuma enteresan maceranızı anlatmanızı rica ederim Bay Pycroft. Benim de bir kere daha dinlenmemde fayda vardır, çünkü nasıl olsa bana anlatmayı unutmuş olabileceğiniz bazı şeyler aklınıza gelir.

Dostum bana döndü:

—Ehemmiyetsiz, basit vak'alar ama, bazı noktalar var ki, doğal olmaktan çıkıyor. Böyle şeylere benim kadar siz de ilgilenirsiniz.

Yerine iyice yerleşti:

—Artık sizi dinliyoruz Bay Pycroft.

Genç adam bana iymalı, fakat zekâ fışkıran gözleriyle, şöyle bir baktı:

—Bu maceranın en kötü tarafı benim enayi yerine konmamdır, dedi. Hoş, şimdilik ortada bir felaket yok… Ama ben başka türlü hareket edemezdim. Eğer işimi kaybedersem, sahiden budala olduğuma hükmedeceğim.

Bana hitap etti:

—Hiç hatip değilim, macera anlatmasını da bilmem, bunun için anlatış tarzımı mazur görmenizi rica ederim.

"Draper's Garden'de "Coxon and Woodhouse"da çalışıyordum. İlkbahar başlangıcında Venezüela borçlanması işinde iflas ettiler.

"Beş yıl yanlarında çalışmıştım. İflas ettikleri zaman ihtiyar Coxon bana fevkalade bir vesika verdi, fakat bütün memurlar -27 kişi- açıkta kaldık. Birkaç kapının ipini çaldım o kadar çok iş arayan var ki, hiçbir yere giremedim.

"Coxon'da haftada üç sterlin alıyordum, yetmiş Sterlin kadar biriktirmiştim, onlar da bitmek üzereydi. Küçük ilânlara ilân verecek ve bu mektupları postaya atacak param kalmıştı. Taban tepmekten pabuçlarımın altları patladı. Hâlâ görünürde bir iş yoktu.

"Nihayet Lombard Street'teki büyük Borsa Acentası Mawson and Williams'da boş bir kadro bulunduğunu öğrendim.

"Belki borsa işlerine aklınız ermez, yalnız şunu söyleyeyim ki, Mawson and Williams Londra'da en büyük borsa işleri yapan bir müessesedir. Yayınladıkları ilâna yazılı cevap isteniyordu. Fazla ümide kapılmadan talepnamemle sertifikamı gönderdim.

“Cevap geldi. Hal ve tavrımı beğendikleri takdirde gelecek pazartesinden itibaren işe başlayacaktım.

“Bu işe nasıl karar verdiğini kimse bilmez. Bazılarının iddiasına göre direktör talepnamelerden birini çekip alır ve onu işe tayin edermiş. Herhalde ben tayin edilmiştim ve buna da çok sevindim.

“Büroya gittim. Yapacağım iş aşağı yukarı Coxon’daki işin aynıydı. Haftada dört sterlin veriyorlardı. Kazancım haftada bir sterlin artmış oluyordu.

Delikanlı uzun bir nefes aldı, biraz sustu. Holmes hiçbir şey sormadı. Ben:

—Biraz heyecanlandınız, dedim.

Acı acı gülümsedi:

—İşin acayip noktasına geldik, dedi. Hompstead yolunda, Potter’s Terrace’da 17 numarada otururum. İşin tayin edileceğim günün akşamı, içim rahat, keyifli keyifli sigaramı içerken, pansiyoncu kadın odama geldi, bir kartvizit uzattı. Alıp okudum:

“Arthur Pinner – Malî işler müşaviri.”

“Bu zatı tanımıyordum: Acaba benden ne istiyor?.. diye düşündüm. Pansiyoncu kadına:

“Buyursun, dedim.

“Odama girdi. Orta boylu, siyah saçlı, siyah sakallı, karagözlü bir adamdı. Burnunun biçiminde biraz Yahudilik vardı. Vaktin kıymetini takdir eden bir insan gibi, çabuk ve kısa konuşuyordu.

“Bay Hall Pycroft’la müşerref oluyorum değil mi?

“Evet benim.

“Yer gösterdim. Oturdu:

“Teşekkür ederim.

“Gözleri gözümde sordu:

“Coton and Woodhouse’da çalışıyordunuz değil mi?

“Evet efendim.

“Bugün de Mawson’un yanına girdiniz öyle mi?.

“Evet efendim.

“Alâ. Şimdi gelelim sadede.

Sabırsızlanmaya başladım:

“Gelelim efendim.

“Sizin malî işlerdeki kabiliyetinizi duydum.

“Kimden?

“Coxon’un direktörü Parker sizi çok methederdi. Size toz kondurmazdı.

“Buna sevinmedim dersem yalan söylerim. Büroda çok çalışırdım, fakat çalışkanlığımın kulaktan kulağa duyulduğunu bilmiyordum.

“Bay Pinner sordu:

“Hafızanız kuvvetli midir?

“Mütevazı bir tavırla, önüme bakarak cevap verdim:

“Oldukça kuvvetlidir.

“İşsiz kaldığınız müddet borsayla ilgilendiniz mi?

“Evet.

“Ne yaptınız?

“Her sabah borsa haberlerini okudum. Açılış ve kapanış fiyatlarını, nakit, senet ve tahvil muamelelerini takip ettim.

“Adam sevinçle adeta haykırdı:

“İşte meslek aşkı buna derler!..
“Ellerini ovuşturdu:
“İnsan işte böyle zengin olur!..
“Yüzüme daha dikkatle baktı:
“Sizi imtihan edersem darılmazsınız ya?
“Neden darılayım?
“Öyleyse söyleyin bakalım, bugün Ayrohire’ler kaç para?..
“Hemen cevap verdim.
“105 1/5 de karşı 105.
“Yeni Zelanda konsolitleri?
“104
“İngiliz Broken Hills’leri?..
“7 ve 6 ya karşı 7.
“Kollarını havaya kaldırıp yine haykırdı:
“Mükemmel!. Hepsi doğru!..
“Sesini hem alçalttı, hem tatlılaştırdı ve şu hükmü verdi:
“Sizin gibi bir genç Mawson’da basit bir memur olamaz!..
“Bu hükme, tahmin edeceğiniz gibi şaştım:
“İşin aslına bakarsanız beni herkes sizin gibi takdir etmiyor. Oraya yerleşene kadar çok çektim, yerleştiğime de çok memnunum.
“Bay Pinner omuz silkti:
“Kanatlanınız evlâdım, biraz daha yükseklere çıktınız, gözünüz daha yükseklerde olsun!.. Faaliyet sahanıza girememişsiniz.
“İtiraz ettim:
“Üzerime aldığım iş bildiğim iş.
“Sağ elinin başparmağını yukarı aşağı salladı:
“Telâşlanmayın. Ben de size bir iş teklif edeceğim. Bu iş de sizin kabiliyetinize göre hiçtir ama, Mawson’un verdiği işin yanında, geceye nazaran gündüz gibidir.
“Sustu. Sonunu bekleyip bir şey söylemedim. Bir şey sormadığımı görünce o sordu:
“Mawson’ a ne gün gideceksiniz?
“Pazartesi günü.
“Mawson’ a gitmeyeceğinize nesine isterseniz bahse girerim.
“Ama neden gitmeyeyim?
“Çünkü Pazartesi günü Brüksel ve San Remo’dakiler hariç Fransa’nın şehir ve kasabalarında 134 şubesi bulunan ‘Franco – Midland S. A. R. L. Tabak ticarethanesi’nin direktörü olacaksınız.
“Nefesim kesildi, mırıldandım:
“Bu ticarethanenin ismini bile duymamıştım.
“Şaşılacak bir şey değil. İş gizli tutuldu. Sermaye hususi şahıslarındır. Öyle güzel bir iştir ki, halka duyurulmadı. Kardeşim Harry Pinner yönetim kurulu üyesidir. İdare ondadır… Benim mali işlerden anladığımı bildiğinden, bir mühür bulmamı istedi. Genç, faal, enerjik bir müdür istiyordu. Parker bana sizden bahsetti, ben de kalkıp geldim. Ama fazla para veremeyeceğiz. Şimdilik beş yüz alacaksınız.
“Sesim çok güç çıktı:
“Senede beş yüz Sterlin mi?..

“Evet, şimdilik. Fakat ajanlarınız vasıtasıyla getirilecek her işten de yüzde bir komisyon alacaksanız. Bu komisyon senelik kazancınızı bir misli arttırır.

“Beni düşünce aldı:

“İyi ama dedim, ben tabak çanak işinden anlamam.

“Gerek yok, hesap bilmeniz yeterli.

“Şakaklarım zonkluyordu. Sakin, serinkanlı görünmeye çalışıyordum ama kolay değildi. Ansızın içime şüphe girdi:

“Açık söyleyeyim, dedim. Mawson bana iki yüz Sterlin veriyor. Fakat Mawson ciddi ve emin bir müessese. Sizin ticarethaneniz hakkında ise…

“Sözümü kesti ve memnun, coşkun haykırdı:

“Bravo!. Tam bize lazım olan insansınız. Çürük tahtaya basmıyorsunuz, haklısınız. Buyurun, şu yüz sterlini alın. Eğer anlaşırsak cebinize koyarsınız. Avans almış olursunuz.

“Teşekkür ederim.

Paranın yüzü sahiden sıcak. Aldım ve sordum:

“İşe ne zaman başlayacağım?

“Yarın saat birde. Birmingham’a gelin. Size bir mektup vereceğim. Kardeşime yazdım. Onu ticarethanenin bürosunda bulursunuz. Corporation Street’te, 126 B. Numarada. Biz anlaştık, mutabıkız. İşiniz hakkında onunla konuşursunuz.

“Teşekkür ederim Bay Pinner.

“Teşekküre gerek yok. İşin adamısınız. Şimdi bir iki formalite var. Bunları da tamamlayalım.

“Hayhay.

“Bir kalem kâğıt alın.

“—Kâğıt kalemi aldım. Pinner:

“Yazınız dedi.

“Franco – Midland ticarethanesinin ticaret müdürlüğünü senede en az 500 Sterlin ücretle kabul ettim.”

“İmzalayın.

“İmzaladım. Kâğıdı alıp cebine koydu.

“Mawson’a ne diyeceksiniz?

“Öyle seviniyordum ki, bu sevinçle Mawson’u unutmuştum.

“Bir mektup yazıp istifa edeceğim.

“Bay Pinner başını salladı:

“Ben de işte bunu istemiyorum.

“Hayretle sordum:

“Neden? Ne mahzur var?

“Mawson’un müdürüyle sizin yüzünüzden kavga ettim.

“Ne münasebet?..

“Kendisiyle görüştüm, sizi almak istediğimi söyledim. Kızdı, küplere bindi adeta hakaret etti: “Adam ayırmak ayıptır!..” diye bağırdı… Nihayet benimde sabrım tükendi, itidalimi kaybettim: “İyi memur kullanmak istiyorsanız iyi para veriniz!..” dedim. Ne cevap verse beğenirsiniz?. “— Bizim vereceğimiz parayı, sizin vereceğiniz daha çok paraya tercih eder!..” dedi.

“Bunun üzerine güldüm: “Kendisine yapacağı tekliften sonra ondan bir daha hiçbir haber alamayacağınıza beş sterline bahse girerim!..” dedim.

“Kabul dedi. Onu öyle sıkıntılı bir zamanında dertten kurtardık ki, bizi kolay kolay bırakmaz!.” Evet,

aynen bunları söyledi.

“Vay küstah vay!.. Ömrümde yüzünü görmedim. Eğer mektup yazmamı istemiyorsanız yazmam. Bana ne!.

“Bay Pinner kalktı:

“Tamam, dedi, bu hususta da anlaştık. Kardeşime sizin gibi zeki ve akıllı bir müdür bulduğuma memnunum… Yüz sterlin avansınızı aldınız. Şu mektubu da alın, adresi yazın.

“Yazdım: Corporation Street 126 B.

“Randevu saatini unutmayın. Yarın saat birde.

“Unutmam.

“Allaha ısmarladık.

“Güle güle.

“Hak ettiğiniz kadar para kazanmanızı dilerim.

“Teşekkür ederim.

“Elimi sıkıp gitti.

Delikanlı sustu, alnını başına doğru sıvazladı. İşin sonunu merak ediyordum.

—Konuşmaktan yoruldunuz mu?

—Hayır. Bay Pinner’le bütün konuştuklarımızı anlattım mı diye düşünüyorum.

Holmes’in nihayet sesi çıktı:

—Bu çok mühimdir, iyi düşünün.

Genç adam bir iki saniye daha düşündü:

—Anlattım, dedi.

Holmes yine köşesine büzüldü, ben sordum:

—Peki, sonra?.

—Başına konan bu devlet kuşuna ne derece sevindiğimi tasavvur edersiniz doktor Watson.

—Doğru, ne kadar sevinseniz yeridir.

—Bütün gece gözüne uyku girmedi. Hep bu yeni işimi düşündüm, ertesi günde trene atlayıp Birmingham’a gittim. Vaktinden evvel randevuda bulunacaktım.

“Çantamı New Street’te bir otele bırakıp soluğu bana verilen adreste aldım.

“Randevuya bir çeyrek evvel gelmiştim ama, bence bunun ehemmiyeti yoktu.

“126 B. iki büyük mağaza arasında bir pasajdı. Bu pasajın nihayetindeki dönemeçli bir merdivenden oda oda kiralanan bir hana çıkılıyordu.

“Kiracıların isimleri bir levhaya yazılmıştı. Ama, Franca Midland ismini görmedim. Şaşalamıştım. Yüreğim burkuldu, içime kurt düştü: Acaba benimle alay mı etmişlerdi?..

“Derken birisi yanıma sokuldu. Dün gördüğüm adama benziyordu, sesi aynı sesti, yalnız sakalsızdı ve saçları simsiyah değildi.

“Yüzüme bakıp sordu:

“Bay Hall Pycroft siz misiniz?

“Evet.

“Ben de sizi bekliyordum.

“Bekletmedim ya?

“Aksine, vaktinden evvel geldiniz. Bu sabah kardeşimden bir mektup aldım, sizi methediyor.

“Teveccühü. Ben de büronuzu arıyordum.

“Burada firmamızın ismi yazılı değil. Burasını geçen hafta bulduk, geçici olarak tuttuk. Geliniz de size işi anlatayım.

“En üst kata, çatı katına kadar çıktık. Orada beni birbirinden geçme iki küçük odaya soktu: Ne pencerelerde perde, ne de yerde halı var.

“Ben, pırıl pırıl masalar başında memurlar çalışan mükellef bir yazıhaneye gireceğimi sanıyordum. Böyle yerlerde çalışmaya alışmıştım.

“Şaşkın şaşkın etrafa baktım: Sallantılı iki iskemle, bir ufak masa, bir defter ve bir kâğıt sepeti. Döşeme bunlardan ibareti.

“Yeni patronum benim afalladığımı görünce: “Hiç şaşmayınız Bay Pycroft, dedi, şaşacak bir şey yok. Roma bir günde meydana gelmedi… Büromuza girenin gözleri kamaşmıyor ama çok paramız var… Haydi, oturunuz da getirdiğiniz mektubu veriniz.

“Oturdum, mektubu verdim, dikkatle okudu, sonra masaya bırakıp yüzüme baktı:

“Kardeşimin üstünde çok iyi, çok olumlu bir izlenim bırakmışsınız dedi. Ona itimadım vardır, insan sarrafıdır. Sizi müessesemizin ticaret müdürlüğüne tayin ettim.

“Ne iş göreceğim? diye sordum.

“Yakında Paris depomuzu kuracak ve Fransa’daki yüz otuz dört şubemize İngiliz fayans ve çanak – çömleklerini sevk edeceksiniz. Depo bu hafta içinde açılacak.

“O zaman kadar ne yapacağım?

“Birmingham’da kalıp bize yardım edeceksiniz.

“Ne yardımı?.

“Cevap verecek yerde bir gözden kırmızı ciltli kalın bir defter çıkardı.

“Bu Bottin’dir dedi. Bottin’de Paris’te bütün tabakçılarının isim ve adreslerinin bir listesini çıkarın. Bu liste bana çok lâzım.

“Ticaret odası yıllıklarında vardır değil mi?

“O yıllıklara güven olmaz. Siz önümüzdeki Pazartesi gününe kadar bu listeyi hazırlayıp o gün öğle üstü bana getirin.

“Ayağa kalktı:

“Güle güle Bay Pycroft. Eğer iyi çalışırsanız müessese müdürünün çok iyi bir insan olduğunu anlarsınız.

“Kafamda birbirine zıt düşünceler, kolumun altında kırmızı ciltli kalın kitap otele geldim.

“Bir yandan işe girmiş, cebime de yüz lira koymuştum. Bir yandan da iki odanın hâli, tabelâda firma isminin bulunmayışı, bir iş adamının gözünden kaçmayacak daha başka şeyler, patronlarımın durumu hususunda bende kötü bir izlenim uyandırmıştı.

“Ama para cebimdeydi: ‘Ne olursa olsun!’ dedim.

“İşe koyuldum. Bütün pazar başımı kırmızı ciltli kitaptan kaldırmadım. Pazartesi günü ‘H’ harfine gelebildim.

“Patrona gittim. Yine aynı boş odalardan birinde oturuyordu:

“Bu kadar yapabildim.

“Cetvele şöyle bir göz attı:

“Sonuna kadar devam edin. Çarşamba günü gelin.

“Çarşamba günü de bitiremedim, cumaya kadar çalıştım. Listeyi Bay Harry Pinner’e verdim.

“Çok teşekkür ederim, dedi. Bu işin güçlüğünü kavrayamadım galiba. Ama bana para getirecek bir iş gördünüz… Zahmet çektiniz değil mi?

“İnsanı çok oyalıyor … Şimdi ne yapacağım?

“Bana döşemecilerin listesini çıkaracaksınız.

“Ne alâkası var?

“Onların hepsi çanak çömlek satar.

“Çaresiz bunu da yapacaktım.

“Peki, dedim.

“Yarın saat yedide bir gün uğrayın. Kendinizi fazla çalıştırıp yormayın… Gece bir barda eğlenmeyi hak ettiniz.

“Bunu söylerken güldü. Bende bu sırada irkildim. Sol taraftaki ikinci dişi altındı.

Sherlock Holmes memnun, ellerini ovuşturdu, ben de hayretle delikanlıya bakıyordum. Farkına vardı:

—Altın dişi görüp irkilecek ne var? diyorsunuz değil mi doktor Watson?

—Evet.

—Haklısınız, ama ben irkildim. Londra’da konuştuğum adam, Mawson’a gitmeyeceğime bahse girerken gülmüştü. Onun da aynı dişi altındı. Her iki adamın altın dişli olmaları gözüme çarptı. Düşündüm:

“Ses aynı ses, boy aynı boydu. Ustura sakallı, peruka saçı hallederdi. Şu halde Birmingham’daki adam, Londra’daki adamdı.

“Malûm, kardeşler birbirlerine benzerler ama, ikisinin de solda ikinci dişi aynı olamaz ya?.

“Elini uzattı, beni selamladı, sokağa çıktım. Ama ayaklarıma basarak mı, yoksa tepetaklak mı yürüyordum, bunun pek farkında değildim.

“Otelde başımı soğuk suyla yıkadım ve düşünmeye çalıştım:

“1- Beni neden Londra’dan Birmingham’a göndermişti.

“2- Neden Birmingham’a beden önce gelmişti?

“3-Neden kendine, kendi yazdığı bir mektubu göndermişti?

“Bunlar benim için muammaydı, bu muammaları ne kadar düşünsem çözemiyordum.

“Birdenbire aklıma geldi: Benim için karanlık olan bir şey, Bay Sherlock Holmes için gün gibi aydınlık olabilirdi. Gece trene binip geldim.

Borsacının adamı sözünü bitirip susunca kısa bir sessizlik çöktü. Sonra Holmes bana göz edip, nefis bir şarapla damağını lezzetlendiren bir insan keyfiyle arkasına yaslandı:

—Fena değil, değil mi Watson?.

—Evet, fena değil.

—Maceranın bana pek hoş gelen tarafları var.

—Olabilir.

—Franco Midland’ın geçici bürosunda Bay Harry Pinner’le konuşmamız da pek hoş olacaktır.

—İyi ama, büroya ne bahaneyle gideceğiz?

Hall Pycroft’un keyfi yerine gelmeye başlıyordu:

—Bu kolay, dedi; iş arayan iki arkadaşımsınız. Sizi yönetim kurulu üyesine tanıtmam gayet doğaldır.

Sherlock Holmes bunu onayladı:

—Doğru. O damı yakından görüp, çevirdiği dalaverenin mahiyetini meydana çıkarmak istiyorum…

Biraz düşündü, sonra Bay Pycroft’a sordu:

—Size bu derece yüksek bir ücret takdir ettirecek ne meziyetiniz var acaba?... Yoksa…

Tırnaklarını kemirip vagonun penceresinden dışarıyı seyretmeye başladı…

New Street’e gelinceye kadar hiç konuşmadı.

•••

O akşam saat yedide üçümüz birden Corporation Street’te, ticarethanenin bürosuna gidiyorduk.

Bay Hall Pycroft:
—Acele etmeyelim dedi. Erken gitmekte fayda yok, çünkü onu bulamayız.
—Neden?
Çünkü o sade beni görmek için odaya geliyor. Randevu verdiği zaman dışında büroda kimseler yoktu:
Holmes başını salladı:
—Bu mühim!...
Bay Pycroft ansızın:
—İşte bu adam.
Kısa boylu, sarışın bir adamdı, hızlı yürüyordu. Onu gözlemeye başladık. Bu sırada akşam gazetelerini satan çocuğun sesi duyuldu. Adam arabalarla otobüslerin aralarından geçip satıcıya yaklaşıp bir gazete aldı, bir kapıdan girip gözden kayboldu.
Holmes sordu:
—Nereye gidiyor?
—Büroya. Peşini bırakmayalım.
Beş kat merdiven çıktık. Pycroft aralık duran bir kapıyı vurdu. Bir ses:
—Giriniz! dedi.
Pycroft'un tarif ettiği tozlu, pis, boş odaya girdik.
Odanın tek masası önünde yolda gördüğümüz adam oturmuş, önüne gazeteyi açmıştı.
Başını kaldırıp baktığı zaman yorgun bir yüz gördüm… Adamın yüzü yorgun değil, bitkin, perişan ve iğrençti… Ömrümde bu yüzden nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret etmemiştim.
Alnı ter içindeydi. Yüzü bembeyazdı, bakışlarında vahşi bir ifade vardı.
Pycroft'un yüzüne, sanki onu hiç tanımıyormuş gibi baktı. Pycroft şaşalamıştı.
—Hasta mısınız Bay Pinner? dedi.
Adam, kendini toplamaya gayret ederek mırıldandı:
—Evet, biraz rahatsızım.
Ve sualini sormadan evvel diliyle dudaklarını ıslattı:
—Bu baylar kimdir?
Pycroft gayet tabii ve tereddütsüz cevap verdi:
—Bay Harrisle Bay Price. Haris Bermondey'de Price burada oturuyor.
—Ne istiyorlar?...
—İkisi de dostumdur. İkisi de kabiliyetlidir, ama ikisi de işsiz. Belki kendilerinden faydalanırsınız diye düşündüm.
Bay Pinner korkunç bir tebessümle:
—Olabilir, dedi, olabilir… Kendilerine bir iş bulmaya çalışırız.
Holmes'e sordu:
—Mesleğiniz nedir Bay Harris?
—Muhasebeciyim.
—Tamam, bir muhasebeciye ihtiyacımız olacak.
Sonra bana döndü:
—Ya siz Bay Price?
—Dosya memuruyum.
—Ticarethanemizde size de bir iş bulabileceğimizi umarım. İşleri yoluna koyalım size haber veririz. Şimdi gidebilirsiniz. Allah rızası için beni yalnız bırakın.

Bu son sözü sakinliğini kaybettiğinin deliliydi. Holmes'le bakıştık, Pycroft kapıya bir adım attı ve:
—Talimat almak üzere bugün gelmemi söylemiştiniz, dedi.
Adam biraz yatışır gibi oldu ve daha sakin bir sesle cevap verdi:
—Doğru Bay Pycroft doğru… Biraz bekleyin, arkadaşlarımız da sizinle beraber beklesinler… Bana beş dakika müsaade edin… Beş dakika beklemek lütfunda bulunamaz mısınız?
Kalktı, gayet nazik selam verip yan odanın kapısına gitti, açtı, girdi ve kapıyı kapadı.
Holmes fırladı:
—Bu da ne demek?
—Bilmem.
Pycroft şaşalamıştı. Holmes endişeye düştü:
—Sakın elimizden kaçmasın?
Pycroft:
—İmkansız, dedi.
—Neden?
—O kapıdan yan odaya geçilir.
—O odanın başka kapısı yok mu?
—Yok.
—Döşeli mi?
—Dün bomboştu.
—Öyleyse o odada işi ne?
Holmes'in kaşları çatıldı:
—Bu işte kavrayamadığım bir şey var. Pinner korkudan deliye dönmüş. Onu korkutan, bu hale sokan acaba nedir?
Ben derhal cevap verdim:
—Bizi polis sandı.
Pycrofft onayladı:
—Evet.
Holmes başını salladı:
—Bizi görünce sararmadı, odaya girdiğimiz zaman yüzü bembeyazdı. Belki...
Yarı kapı vurulunca Holmes sustu. Pycroft'un gözleri fincan gibi açıldı:
—Ne diye kapıya vuruyor?
Kapıya biraz daha hızlı vuruldu. Bu kapalı kapı asabımızı bozmaya başlamıştı. Holmes'e baktım:
Boynunu uzatmış, heyecan içinde kapıya kulak veriyordu.
Ansızın bir hırıltı ve tahtalarda bir pıtırdı duyuldu.
Holmes deli gibi kapıya koştu, omuzlayıp itti.
Kapı kilitliydi.
Üçümüz birden zorladık, nihayet kapı açıldı, girdik.
Odada kimse yoktu.
Şaşkınlığımız uzun sürmedi.
Bu odanın bir kapısı daha vardı. Holmes koşup açtı. Yere bir ceketle yelek atılmıştı. Kapının arkasına bir çivi mıhlanmış, Franco - Midland tabak ticarethanesi yönetim kurulu üyesi kendi askısıyla kendini bu çiviye asmıştı.
Yüzü sarı mordu, dili sarkmak üzereydi. Çırpındığı zaman ayakları kapıya vurmuştu, duyduğumuz

gürültü buydu…

Nefes alıyordu.

Bir hamlede beline sarılıp kaldırdım. Holmes'le Pycroft askıyı çözdüler. Adamı öbür odaya götürüp yere yatırdık.

Rengi yerine gelmiyor, her nefes alışta dudakları şişip sönüyordu. Nefesi kesilmemiş bir leşten farksızdı.

Holmes bana döndü:

—Siz ne dersiniz Watson?...

Eğildim, muayyene ettim. Nabız çok hafif ve intizamsız atıyordu. Fakat teneffüsü düzeliyordu, gözleri de açılmaya başlamıştı, akları görünüyordu.

—Kurtulabilir dedim. Pencereyi açın, biraz da su verin.

Yakasını çözdüm, yüzümü ıslattım; uzun ve normal nefes alıncaya kadar kollarını hareket ettirdim.

—Bir müddet sonra kendine gelir.

Holmes çenesini göğsüne dayamış, ellerini pantolonunun ceplerine sokmuş, masanın yanında duruyordu.

—Şimdi polise haber vermemiz lazım, dedi.

—Verelim.

—Fakat polise halledilmiş bir mesele ihbar etmek istiyorum.

Pycroft kafasını kaşıdı:

—Bütün bunlar muamma!... diye haykırdı.

—Ne muamması?...

—Neden beni burada bekletti?... Sonra neden…

Holmes omuz silkti:

—Her şey apaçık meydanda, yalnız neden intihara kalkıştığını anlayamadım…

Pycroft hayretle Sherlock Holmes'e baktı:

—Üst yanını anladınız demek?

—Üst yanı meydanda…

Bana döndü:

—Öyle değil mi Watson?...

Omuz silktim:

—Ben hiçbir şey anlamadım.

—Nasıl olur, bunda anlaşılmayacak hiçbir şey yok.

—Anlaşılan ne var?

—İlk detayları ele alırsak aynı neticeye varırız.

—Yani.

—Bu iş iki noktaya dayanıyor. Biri Pycroft'a yazdırılan mektup… Pycroft bu manasız ticarethanenin ticaret müdürlüğünü kabul ediyor. Bunun ehemmiyetini kavramıyor musunuz?

—Hayır, kavrayamıyorum.

—Neden Pycoft'un elinden bu işi kabul ettiğine dair kâğıt aldı?

—Ne bileyim ben:

—Çünkü bu kâğıda ihtiyacı vardı. Bir müessese icap ediyorsa memura tayin edildiğini yazıyla bildirir, memurdan işi kabul ettiğine dair senet almaz.

Pycroft sordu:

—Benden kâğıt almak lüzumunu neden duydular?

Holmes gülümsedi:

—El yazınıza ihtiyaçları vardı. Elyazınızı elde etmek için o kâğıdı yazdırdılar.

—Ama niçin?

—Evet niçin? Bu sualin cevabını verdiğimiz zaman muammayı da çözmüş oluruz. Birinin sizin yazınızı taklit etmesi lazımdı, bunun için de yazınız elinde bulunmalıydı.

“Şimdi gelelim ikinci noktaya. Bu nokta birinciyi aydınlatır. İkinci nokta şu:

“Pinner yeni kabul ettiğiniz işten istifa etmenizi istemedi. Çünkü Mawson’un müdürünün, ömründe yüzünü görmediği bir Bayr Hall Pycroft’un pazartesi günü işe başlayacağını sanmasını istiyordu.

Hall Pycroft başını dövdü:

—Sersemlik etmişim!...

—Şimdi ellerine verdiğimiz vesikanın önemini kavrayabiliyor musunuz?

—Tam değil.

—Başka biri sizin yerinize pazartesi günü orada işe başladı fark etmedim. Onun yazısının sizin yazınıza benzemesi gerektir, yoksa foyası meydana çıkar. Ama o yazının evvelden almış, taklit etmiş, yazısını sizinkine benzetmişti. Artık tehlike yoktu. Sizi Mawson’da hiç kimse tanımıyordu değil mi?

—Tanımıyordu.

—Tamam… Sizin yerinize orada işe başlayacak olan vaziyeti kurtarmıştı. Geriye siz kalıyordunuz. Ne olur ne olmaz, cayıp Mawson’a gitmemenizi başka birinin çalıştığını duymamanızı sağlamak lazımdı.

“Bunun için size avans verdiler ve sizi Midlands’a sürüp, başınızı kaşımaya vakit bulamayacağınız işler verdiler. Onlar Londra’da rahat rahat dalaverelerini çevireceklerdi.

Pyrcoft yine işin içinden çıkamıyordu:

—İyi ama neden o adam aynı zamanda kardeşinin kıyafetine giriyor?

—Bunun sebebi de meydanda. Bu işte onlar iki kişi. Öteki sizin yerinize Mawson’da çalışıyor. Bu sizi angaje etti, fakat size patron bulmak için işe bir üçüncü kimseyi sokmak lazımdı, bunu istemiyordu, bu sırrı bir kişiye daha açıklamak tehlikeli olabilirdi. Kıyafet değiştirdi, makyaj yaptı… Bereket versin altın dişe, yoksa farkına varmayacaktınız.

Hall Pycroft yine dövünmeye başladı:

—Ben burada enayilik ederken, öteki Hall Pycroft Mawson müessesesinde neler yapıyor acaba?... Ne yapacağız. Bay Holmes?... Söyleyin, ben ne yapayım?...

—Mawson’a telgraf çekin.

—Cumartesi günleri öğleden sonra büro kapalıdır:

—Olsun, elbette bir bekçi bir kapıcı vardır.

—Bekçi var.

—Kasada para var mı?

—Olacak, fakat senet ve tahvilleri kasalarında sakladıklarını duymuştum.

—Bekçiye telgraf çeker, olup biteni ve büroda sizin isminizde bir memurun çalışıp çalışmadığını öğreniriz. Bu kolay. Güç olan başka bir şey var.

—Ne var Bay Holmes?

—Bu adam bizi görür görmez neden öbür odaya geçip kendini astı?.

Arkamızda bir ses duyuldu:

—Gazete!...

Dönüp baktık. Pinner, yüzü bembeyaz, doğrulmuş, oturuyordu. Fakat hortlaktan farksızdı. Bakışları yavaş yavaş düzelmekteydi.

Elleri titreyerek, sinirli, boğazını ovuşturuyordu. Askı kıpkırmızı bir iz bırakmıştı.

Holmes gazeteyi kaptı:

—Tabii gazete!... Ben de sersemledim! Aklım ziyaretimizdeki maksattaydı, yalnız bunu düşündüğümden gazete aklıma gelmedi.

Gazeteyi açtı:

—Muammanın anahtarı gazetede bulacağız.

Gazeteyi masanın üstüne serdi, göz gezdirdi yüzü güldü:

—İşte!... Bakınız.

Baktık, Londra'da çıkan Evening Standard gazetesiydi. Holmes bir başlık gösterdi:

"City'de Cinayet – Mawson and Willams'da adam öldürdüler – korkunç bir tertip – Katil yakalandı."

Holmes gazeteyi bana verdi:

—Hepimiz merak içindeyiz doktor, lütfen yüksek sesle okuyun.

Haber ilk sayfada öyle büyük gösterilmişti ki, hadiseye Başkentte çok ehemmiyet verildiği belliydi. Okudum:

"Bugün öğleden sonra, City'de bir kişinin ölümü ve katilin yakalanmasıyla neticelenen bir haydutluk vak'ası olmuştur.

"Bir müddetten beri, tanınmış borsacılardan Mawson ve Willams'ın kasasında bir milyon İngiliz lirası değerinde senet ve tahvil vardı.

"Müessesenin kasası en modern kasalardan olmakla beraber, bunu kâfi görmeyen müessese müdürlüğü, kasanın yanında gece gündüz bir bekçi bekletmekteydi.

"Öğrenildiğine göre müesseseye geçen hafta Hall Pycroft isminde yeni bir memur angaje edilmiştir.

"Hall Pycoft ismini kullanan bu adamın, kardeşiyle beraber beş senelik mahkumiyetini tamamlayıp cezaevinden yeni çıkan meşhur hırsız ve kalpazan Bedington olduğu anlaşılmıştır.

"Bedington, henüz öğrenemediğimiz bir çareye başvurup, kendisini Mawson müessesine memur tayin ettirmeye muvaffak olmuştur. Bundan sonra kilitlerin kalıplarını almış, kasa dairesine girmenin yolunu da bulmuştur.

"Mawson büroları cumartesi günleri öğleden sonra tatildir. Memurlar öğle vakti giderler.

"Saat biri yirmi geçe. City karakolu mensuplarından Tuson, merdivenden eli valizli birinin indiğini görmüş, şüphelenerek adamı takip etmiş ve yolda rastladığı meslektaşı Pollock'un da yardımıyla, adamı, kuvvetli bir karşılık göstermesine rağmen, yaka paça yakalamıştır.

"Bunun üzerin müessesede büyük bir soygun yapıldığı meydana çıkmıştır.

"Valizde yüz bin sterlin değerinde Amerika Demir Yolları bonosu ve daha birçok tahvil bulunmuştur.

"Mawson bürolarında yapılan araştırmalarda da, Tuson'un gayretiyle, biçare bekçinin cesedi, iki büklüm, kasalardan birinden çıkarılmıştır. Eğer Tuson adamdan şüphelenmemiş olsaydı, hırsızlık ve cinayet pazartesinden evvel meydana çıkmayacaktı.

"Bekçinin başına, arkadan bir lobut vurulduğu tespit edilmiştir. Beddinton'un bürodan çıktıktan sonra, bir şey unuttuğunu bahane edip geri döndüğü ve içeri girdiği tahmin edilmektedir.

"Katil bekçiyi öldürmüş, kasayı soymuş, tahvillerin yerine kasaya bekçinin cesedini sokmuş, tahvilleri de valize yerleştirip, rahat rahat çıkıp gitmişti.

"Bu gibi işlerde daima kendisiyle beraber çalışmış olan kardeşi bu işte meydanda görünmektedir. Ama buna "şimdilik görünmemektedir" kaydını koyuyoruz.

"Soruşturma devam etmekte ve katilin kardeşi aranmaktadır."

Sustum. Holmes pencerenin önünde, yerde iki büklüm duran adama göz attı:

—Bu açıdan polise kolaylık gösterebiliriz, dedi.

Derin bir iç çekti:

—Şu insan ne garip mahluktur Watson.

—Evet Holmes.

—Katil bir haydut da olsa bir insan kardeşini, intiharı göze alacak kadar sevebiliyor. Bu haydut da, kardeşinin asılacağını bildiği için kendini öldürmeye kalktı.

Holmes Pycroft'a döndü:

—Neyse, vakit kaybetmeyelim. Biz burada bekleyelim, siz hemen gidip polise haber verin.

Pinner'ı polise teslim edip Londra'ya döndük… Fakat uzun müddet dinlenmemize vakit kalmadı: Karşımıza iki büklüm bir adam çıktı.

DOKUZ: BELİ BÜKÜK ADAM

Birmingham yorgunluğunu çıkarmış, ertesi gece, elimle bir roman, ağzımda pipo, ocağın başında uyukluyordum.

Karım odasına çıkmıştı. Aşağıda sokak kapısı kilitlendi. Hizmetçiyle uşağın da yatmak üzere olduklarını anladım. Kalktım, pipomu ocağa silktim, tam bu sırada kapı vuruldu.

Saate baktım, geceyarısını çeyrek geçiyor. Muhakkak hastaya, çağıracaklar, yine sabahlayacaktım. Suratımı asarak salondan çıktım, merdiven başında Sherlock Holmes'i gördüm.

—Şaştınız değil mi? dedi.

—Hayır dedim, artık alıştım.

—Beni bu gece misafir edebilir misiniz?

—Hayhay.

—Teşekkür ederim. Sizin karşınızda bir pipo içerim.

Salona girdik, oturduk. Bir müddet konuşmadı. Bu saatte gelmesinin herhalde mühim bir sebebi vardı. Anlatmasını bekledim. Nihayet sordu!

—Yorgun değilsiniz ya?

—Hayır, dinlendim.

—Elimde bir iş var. Bir insan aklının alamayacağı çok garip bir iş. Fakat ipuçlarını yakaladım. Bir iki eksiğim var, ama onları da bulacağım Watson…

Gözleri parladı, yanakları kızardı. Bir an canlı, duygulu, keskin bakışlı Sherlock Holmes oldu… Kısa sürdü bu hali, yine kabuğuna büzüldü, yüz ifadesi katılaştı, yine insanlıktan çıktı, makine adam oldu.

—İş çok enteresan… İnceledim, halletmek üzereyim. Yani halledeceğimi umuyorum… Bana yardım eder misiniz?

—Bu sorulur mu?

—Yarın Aldershot'a kadar gidebilir misiniz?

—Giderim. Hastalarımı yine Jackson'a bırakırım.

—Teşekkür ederim. Yarın Waterloo'dan on biri on geçe trenine bineriz.

—İşin ne olduğunu sorabilir miyim?

—Uykunuz yoksa anlatayım.

—Siz gelmeden uyukluyordum, ama artık uykum kaçtı.

—Önemli noktaları kaçırmadan işin özetini çıkaracağım. Belki de gazetelerde görmüşsünüzdür. Aldershot'da Royal Mallows alayı kumandanı Albay Barclay'in öldürülmesi meselesi.

—Hayır, okumadım.

—Henüz bütün basına intikal etmedi, yalnız Aldershat gazeteleri yazdı. Mesele kısaca şu:

"Royal Mallows, bildiğiniz gibi, İngiliz ordusunun en meşhur İrlanda tümenidir. Bu tümenin savaşlarda büyük yararlığı görülmüştür. Bu alayın kumandanı Albay James Barday'di. Bu ihtiyar asker alaydan yetişmiş, isyan sırasında cesaretiyle ün kazanmış albaylığa yükselmiş, alayının kumandanlığına tayin edilmişti.

"Barclay çavuşken evlenmiş, başçavuşunun kızı Bayan Nancy Devoy'u almıştı. Yeni evliler yeni hayatlarına çabuk uyum sağlarlar. Kocası silah arkadaşı subay ve erlerle, karısı da subayların eşleriyle

iyi anlaştı. Şunu da ilave edeyim: Güzel kadındı. Evleneli otuz sene oldu, fakat hâlâ güzel olduğunu söylüyorlar.

“İlk zamanlar karı-koca mesut, sakin bir ömür sürdü. Bu hususta Binbaşı Murphy’le görüştüm. Aldığım bilginin çoğunu o verdi. Karı-koca arasında hiçbir anlaşmazlık olmadığını temin ediyor. Hayli sıkıştırdım.

“Barclay karısını çok severdi dedi. Karısından bir gün ayrı kalsa adeta dertlenirdi. Karısı namuslu ve sadık bir kadın olmakla beraber, kocasına bu derece sevgisi yoktu. Ama alayda onlar herkesin gözünde örnek karı-kocaydı.

“Albay bazen bitkin, yorgun, perişan görünürmüş. Normal hali neşeli ve farfaraydı, bununla beraber çabuk kızar ve kin beslerdi. Fakat karısına karşı kinci olmadığını temin ediyorlar.

“Albay bazen itkin, yorgun, perişan görünürmüş. Konuştuğum beş subaydan üçünün Albayın bu hali gözlerine çarpmış. Binbaşının dediği gibi “sanki yüzündeki tebessüm, göze görünmeyen bir el tarafından silinir ve Albay somurturdu.” Albayın keyfi, kilisede dua ederken veya ahbap toplantılarında ansızın kaçar ve Albay birkaç gün derin bir yeis içinde yaşardı. Batıl inanışları da vardı. Batıl inanıştan kastım şu: Meselâ karanlıkta yalnız kalmak istemezdi. Onun gibi cesur bir askerin bu haline şaşmayan yoktu.

“Royal Mallows alayının birinci taburu birkaç senedir Aldershoot’da garnizon tutmaktaydı. Evli subaylar kışlada yatıp kalkmıyordu. Albay Lachine villasında oturuyordu. Bu villa kuzey karargâhın dört yüz metre ötesindedir. Şose batı cephesi önünden geçer. Şose ile köşkün arasındaki mesafe yirmi beş metredir. Hizmetinde bir arabacıyla iki kadın vardır. Barclay’lerin çocukları yoktu. Lachine villasında beş kişiydiler.

“Şimdi gelelim, geçen pazartesi günü saat dokuzla on arasında Lachine villasında olup bitenlere.

“Bayan Barclay fakir çocukları giydirmek maksadıyla kurulan cemiyette çalışıyordu. Saat sekizde cemiyetin toplantısı vardı. Bayan Barclay aceleci bir şekilde yemek yiyip gitti, giderken de –arabacının ifadesine göre– kocasına çabuk geleceğini söyledi. Komşusu Bayan Morrison’u alıp toplantıya gitti. Toplantı kırk dakika kadar sürdü. Bayan Barclay Bayan Morrison’u evine bırakıp villaya döndü.

“Lachine’de yola bakan küçük bir salon vardır. Bu salona camlı bir kapıdan girilir. Bu kapı bahçenin çimen tartına açılır. Tarh otuz metre kutrundadır. Tarh, yoldan, demir parmaklıklı alçak bir duvarla ayrılmıştır.

“Bayan Barclay oraya girdi. Geceleri küçük salonda oturulmadığından perdeler inik değildir. Bayan Barclay lambayı yakıp zile bastı. Hiç âdeti olmadığı halde hizmetçisi Jane Stewart’tan bir fincan çay istedi. Yemek odasında oturan Albay karısının geldiğini duyunca küçük salona girdi. Arabacı antreden geçip salona girdiğini gördü.

“Bayan Barclay çay istemişti. On dakika sonra çayı getiren hizmetçi karı-kocanın seslerini duydu. Kavga ediyorlardı. Kapıyı vurdu. Cevap çıkmadı. Kapıyı açmak istedi. Kapı içerden kilitlenmişti. Mutfağa koştu, aşçıya haber verdi. İki kadın ve arabacı antrede durup kulak kabarttılar. Karı kocanın kavgası bütün şiddetiyle devam ediyordu. Üçü de iki ses duyduklarını söylüyor: Bay Barclay’le Bayan Barclay’in sesini. Barclay sert fakat boğuk boğuk konuştuğundan ne söylediğini anlaşılmıyor. Bayan Barclay’in her söylediği de duyulmuyor, yalnız arada sırada: “Sen alçaksın!” diye bağırdığı işitiliyor… Bunu birkaç kere tekrarlıyor. Nihayet:

“Şimdi ne olacak!... Ayrılalım, artık seninle aynı çatı altında oturamam!...” diye bağırıyor…

Duyulanlar bundan ibaret. Bundan sonra adam boğuk bir çığlık koparıyor. Sesinden korkunç bir şekilde haykırdığı anlaşılıyor… İki kadınla arabacı bir cismin düştüğünü, Bayan Barclav’ın tiz feryadını işitiyorlar. Salonda bir felaket olduğunu belli. Arabacı kapıya koşup omuzluyor. Salonda feryat ve iniltiler devam etmekte… Arabacı kapıyı açamıyor, kadınlar ona yardım edemiyor. Bunun üzerine arabacı

dışarı fırlıyor, villayı dolanıyor, çimen tarhına açılan kapıdan salona giriyor. Bayanın sesi kesilmiş, divanda baygın yamakta… Albay, bacaklarını bir koltuğun kolları üstüne atmış, başı yere sarkmış, kan içinde yatıyor… Ölmüş.

“Arabacı küçük salonun kapısını açmak isteyince şaşalıyor. Anahtar kapının üstünde değil. Arıyor, hiçbir yerde bulamıyor. Geldiği kapıdan çıkıyor, bir polisle bir doktor alıp geliyor.

“Cinayetin belli başlı sanığı Bayan Barclay’i baygın halde odasına götürüyor. Albayın cesedini kanepeye yatırıyorlar.

“Muayene neticesi, Albayın başının, arka tarafının yarıldığı görülmüştür. Yara yedi santimetre uzunluğundadır. Yarığın kenarları çentiklidir. Başına sert ve sivri bir aletle vurulduğu tespit edilmiş fakat bu aletin ne olduğu anlaşılamamıştır. Yerde, cesedin yanında kemik saplı, kalın tahtadan bir cop bulunmuştur. Albayın harp ettiği yerlerden getirdiği silahlardan yapılmış bir silah koleksiyonu vardır. Polise göre bu cop silahlıklardan birinden alınmıştır. Hizmetçilerle arabacı ise bu copu hiç görmediklerini söylemişler. Fakat evde o kadar çok ufak tefek var ki, bu copu görmemiş olmaları muhtemeldir. Polis salonda başka bir şey bulamamıştır.

“Bir nokta hâlâ aydınlatılamamıştır: Salonun anahtarı meydanda yoktur. Bayan Barckey’in üstü, cesedin üstü, salon aranmış, anahtar bulunamamıştır. Kapıyı Aldershot’a bir çilingir getirip açtırdılar.

“Salı sabahı Murphy’nin isteği üzerine polise yardım için Aldershot’a gittiğim zaman bildiğim bundan ibaretti. Meselenin buraya kadar olan kısmının esrarengiz olduğunu siz de benim gibi kabul edersiniz. Fakat hadiseler meselenin daha da esrarlı olduğunu meydana çıkardı.

“Küçük salonda inceleme yapmadan önce iki kadınla arabacıyı sorguya çektim, onlardan fazla bir şey öğrenemedim. Yalnız hizmetçi Jane Stewart enteresan bir şey söyledi.

“Kavganın duyunca mutfağa koşmuş, aşçı ve arabacıyla beraber salonun kapısına gelmişti. Yalnızken sesler o kadar yavaş çıkıyormuş ki, hiçbir söz duyamamış. Bunu iddia etti, ben sıkıştırdım, nihayet hanımının “David” dediğini duyduğunu itiraf etti. Beklenmedik kavganın sebebini aydınlatmak hususunda bu ismin önemi büyüktür, çünkü Albayın küçük adı James’tir, James Barclay’dir.

“Hizmetçinin, aşçı kadının, arabacının ve polisin gözüne bir şey çarpmış. Albayın yüzündeki müthiş korku ifadesi. Hiçbir insan bu derece korkmamıştır, diyorlar. Birkaçı, cesedi görünce; yüz ifadesi o derece korkunçmuş ki, fenalık geçirmişler. Bu ifade polisin tahminini yalanlamıyor. Polise göre, karısının kendini öldürmeye teşebbüs ettiğini gören Albay son derece korkmuştur. Arkadan vurulmuş olması da bu tahmini çürütmez, çünkü Albay darbeden korunmak maksadıyla başını arkaya çevirmiş olabilir.

—Peki, karısı ne diyor?

—Bayan Barclay beyin hummasına yakalandı, şimdilik aklı başında değil ifade veremiyor.

—Bayan Morrison’un ifadesi alınmamış mı?

—Alınmış. Bayan Burclay’ın o gece kocasıyla neden kavga ettiğini bilmiyor.

“Bu bilgiyi toplandıktan sonra üst üste pipo içip, esaslı şeyleri, ikinci derecedeki olaylardan ayırdım. Bu işte en mühim hadise salon kapısının anahtarının ortadan yok olmasıdır. Evin içinde bulunmadığına göre, demek ki, anahtarı biri aldı: Buna şüphe yok. Şu halde küçük salona karı kocadan başka biri daha girmiş. Tabii ön taraftaki camlı kapıdan girmiş olacak, başka girecek yer yok.

“Küçük salonda çimen tarhını inceleyince o esrarengiz adamın bir izini bulurum sandım. Metotlarımı bilirsiniz, Watson. Hepsini uyguladım. İzler buldum ama bunlar aradığım izler değildi. Küçük salona bir erkek girmişti. Yoldan gelip çimenliği geçmiş. Ayaklarının beş izini buldum: Biri yolda, duvarı aştığı yerde ikisi çimenlikte, ikisi de girdiği kapının önünde. Çimenliği koşarak geçmiş, çünkü ayak izleri orada derin. Fakat beni o adam değil, yanında şaşırttı.

—Yanındaki mi?

Holmes cebinden bir kâğıt çıkarıp açtı:

—Buna ne dersiniz?

Kağıda bir hayvan ayağının izleri çizilmişti.

—Köpek ayakları, dedim.

—Siz perdeye tırmanan köpek gördünüz mü? Bu ayak izlerini perdede gördüm.

—Öyleyse maymun.

—Hayır değil. Bunlar bildiğiniz hiçbir hayvanın ayak izleri değil. Hayvanın kımıldamadan durduğu bir yerde bıraktığı şu izlere bakın. Ön ve arka ayakları arasında elli santimetre mesafe var. Buna kuyruğuyla başını ilave edin. Altmış santimetre boyunda bir hayvan demektir. Eğer kuyruğu varsa boyu biraz daha uzun demektir. Şimdi kımıldadığı zaman bıraktığı izlere bakın. Adımları arasında on santimetre mesafe var. Demek kısa bacaklı bir hayvan. Perdelere tırmanıyor ve etle besleniyor.

—Bunu nereden çıkardınız?

—Pencerenin önünde bir kanarya kafası vardı. Kanaryayı yemek için perdeye tırmanmış olacak.

—Nedir bu hayvan?

—İsim verebilsem, muammanın çözülmesi kolaylaşacak. Herhalde sansar veya gelincik cinsi bir hayvan.

—Cinayetle alakası?

—Bunu da henüz anlayamadım. Ama hayli şey biliyoruz değil mi? Bir kere birinin yolda durup karı-kocanın kavgasını seyrettiğini biliyoruz. Perdeler açık ve lamba yanıyordu. Sonra bir adamın, çimenliği koşarak geçip salona girdiğini ve Albayın kafasını bir şey vurduğunu, bu adamın yanında cinsini anlayamadığımız bir hayvan bulunduğunu biliyoruz. Fakat Albayın, o adamı görünce korkudan oturduğu yerde kendini arkaya atmış ve başını ocak iskarasına çarpıp ölmüş olması da muhtemeldir… Bunlardan, başka, odaya giren adamın anahtarı alıp kaçtığını da biliyoruz.

—Bu bildikleriniz meseleyi aydınlatmaktan ziyade karartıyor gibi geldi bana.

—Doğru. Meselenin hiç de basit olmadığını gösteriyor. Ben de bu işte başka tarzda hücuma geçeceğim.

“Bayan Barclay evden çıkarken kocasıyla kavgalı değildi. Kocasına erken geleceğini söyleyip gitti. Dönüşte, kocasına rastlamayacağına emin olduğu bir odaya girdi ve her sinirli insan gibi çay istedi ve Albay odaya girince fırtına koptu. Bayan Morrison seksen dakika zarfında yanından ayrılmadığına göre, inkar etmesine rağmen muhakkak bir şeyler biliyor.

“Evvela şöyle düşündüm: Yaşlı albayla bu genç kız arasında bir gönül macerası var, kız bunu kadına açıkladı. Kadın bunun için hiddetli döndü ve kız bunun için bir şey söylemiyor. Fakat kadın bir “David”ten bahsetmişti. Albay karısına körü körüne hayran ve âşıktı. Odaya başka bir adam girmişti. İstikamet tayin etmek güçlü. Buna rağmen Albayın Bayan Morrison’a kur yapmasını bir tarafa bıraktım, fakat bu esrarın anahtarının Bayan Morrison’da olduğu hususunda kanaatim sarsılmadı. Bayan Barclay’in eve hiddetli dönmesinin sebebini onun bildiğine eminim. Kıza gittim, kanaatimi söyledim ve bu esrar aydınlanmazsa Bayan Barclay’in kocasını öldürmekten sanık olarak muhakeme edileceğini bildirdim.

—Bayan Barclay’e hiç kimseye, hiçbir şey söylemeyeceğime söz verdim, dedi. Fakat mademki o hasta, kendini müdafaa edemiyor, şu halde sözümde durmayabilirim. Pazartesi akşamı neler oldu, hepsini anlatacağım.

“Toplantıdan dönüyorduk Dokuza çeyrek vardı. Hudson Street tenhaydı. Solda bir tek lamba yanıyordu. Lambaya yaklaşırken bize doğru bir adamın geldiğini gördüm. Kamburu çıkmış, iki büklüm yürüyordu, omzunda bir kutu asılıydı. Tam biz lambanın ışığı altından geçerken gözlerini kaldırıp baktı ve durdu, korkunç bir sesle “A! Vallahi Nancy!...” diye bağırdı. Bayan Barclay ölü gibi sarardı. Eğer beli bükük adam tutmasaydı düşecekti. Ben az kaldı “imdat!” diye haykıracaktım, fakat Bayanın tatlı tatlı konuştuğunu

duydum.

“Otuz senedir sizi öldü sanıyordum. Henry.

“Beli bükük adam:

“Ölmüştüm! diye cevap verdi.

“Sesi tüyler ürperten bir sesti. Yüzü güneşte yanmış tunçlaşmıştı. Bakışları hâlâ rüyama giriyor. Saçlarına, favorilerine kır düşmüştü. Yüzü kırışık içindeydi. Bayan Barclay:

“Siz biraz yürüyün, dedi. Ben bu adamla biraz konuşacağım. Korkmayın. Korkacak bir şey yok.

“Sakinliğini korumaya çalışıyordu ama hâlâ sapsarıydı. Konuşurken dudakları titriyordu.

“Ben yürüdüm, onlar biraz konuştu. Sonra Bayan Barclay yanıma geldi. Gözleri parlıyordu. Beli bükük adam, lambanın altında durmuş, deli gibi havaya yumruk sıkıyordu.

“Villanın kapısına gelinceye kadar Bayan Barclay tek kelime konuşmadı. Orada elimi tuttu:

“Bu adama rastladığımızı hiç kimseye söylememenizi rica ederim, dedi. Eski bir tanıdıktır, birdenbire karşıma çıkıverdi.

“Merak etmeyin, kimseye söylemem, dedim.

“Beni öptü. İşte bildiğim bundan ibaret. Bayanı bir daha görmedim. Arkadaşımın maruz bulunduğu tehlikeyi kavrayamadığım için bunları polise bildirmedim. Şimdi anlıyorum. Polisin bu şeyi bilmesi onun lehineymiş.

Holmes elini omzuma koydu:

—İşte kız bunları anlattı. Watson ve hakikat derhal gözlerimin önünde billurlaştı. O ana kadar aralarında hiçbir bağ bulunmayan olaylar zincirleşmeye başladı. Artık yapılacak bir tek şey vardı: Bayan Barclay’ın karşısına çıkan adamı bulmak. Eğer adam Aldershot’tan gitmediyse iş kolaydı. Beli bükülmüş bir adam gözden kaçamazdı. Ve hemen o akşam araştırdım ve hemen o akşam öğrendim, Watson. İsmi Henry Wood’du, Bayan Barclay’e rastladığı sokakta bir pansiyonda oturuyordu… Beş gün olmuş geleli. Pansiyon sahibi kadına kendimi polis diye tanıttım, kadın bildiklerini söyledi. Bu Henry Wood hokkabazmış. Geceleri kantin ve kahveler dolaşıp marifetlerini orada gösteriyormuş. Omzuna asıp taşıdığı kutuda pansiyoncu kadının ödünü patlatan acayip bir hayvan varmış, kadın ömründe böyle bir hayvan görmemiş. Ona göre hokkabaz bu hayvana da numara yaptırıyormuş. Kadın bu derece beli büküldüğü halde nasıl yaşadığına şaşıyor. Arada sırada bir yabancı dil konuşuyormuş. İki gecedir odasında inleyip ağlamış. Oda kirasını muntazam ödemekle beraber bahşiş olarak verdiği paralar arasında sahte bir banknot bulmuş. Gösterdi. Bu bir Hint parasıydı.

—İşte bildiklerimi söyledim. Watson. Siz neden ihtiyacım olduğunu anlamışsınızdır. Beli bükük, kamburu çıkmış adam iki kadın takip etti. Karı-kocanın kavga ettiklerini pencereden gördü, küçük salona koştu, omzunda taşıdığı hayvan kutusundan kaçıp perdeye tırmandı. Bunların böyle olduğu muhakkak. Fakat küçük salonda neler olup bittiğini bilen tek insan da o adamdır, bu da muhakkak.

—Bunu ona soracak mısınız?

—Evet, ama şahit önünde sormak istiyorum.

—Şahit de ben miyim?

—Kabul ederseniz. Bütün bu meseleyi aydınlatabilir.

—Cevap vermezse?

—O zaman polise teslim ederiz.

Hâlâ orada oturduğunu nereden biliyorsunuz?

—Tedbir aldım. Baker Street’teki çocuklardan biri pansiyonun kapısında nöbet bekliyor. Çıkarsa ona kene gibi yapışacak. Ama onu yarın Hudson Street’te buluruz.

•••

Öyle üzeri vaka yerine ulaştık, doğru Hudson Street'e gittik. İki katlı tuğla evlerin arasında bir sokaktı. Sherlock Holmes:

—İşte Simpson geliyor, dedi.

Koşa koşa yanınıza gelen Simpson:

—Dışarı çıkmadı Bay Holmes, dedi.

Holmes çocuğun yanağını okşadı:

—Aferin.

Pansiyona girdik. Holmes mühim bir iş için Bay Wodd'u görmek istediğini söyleyip kartını verdi:

Odasına çıktık. Havanın sıcak olmasına rağmen ocağın başında oturmuştu, oda da cehennem gibiydi. Beli, bükük, sırtı kamburdu ama, yüzünün yıpranmış olmasına rağmen, bir zamanlar çok güzel olduğu belliydi. Bizden şüphelendi, akı sararmış, gözlerinde hiddet ifadesi vardı. Ayağa kalkmadan, konuşmadan iki iskemle işaret etti.

Sherlock Holmes sakin bir sesle:

—Hindistan'dan yeni gelen Bay Henry Wood sizsiniz değil mi? dedi. Bildiğiniz mesele, Albay Barclay'ın ölümü hakkında görüşmeye geldim.

—Barclay'ın ölümünden bana ne?..

—Bu noktayı tespit etmek istiyorum. Eper mesele aydınlanmazsa, eski bir dostunuz olan Bayan Barclay kocasını öldürmekle itham edilecek.

Adam yerinden hoplayıp bağırdı:

—Sizin kim olduğunuzu bilmiyorum. Bildiklerinizi nereden ve nasıl öğrendiğinizi de bilmiyorum. Ama doğru söylediğinize yemin eder misiniz?

—Kendisini tevkif etmek için aklını başına gelmesini bekliyorlar.

—Siz polis misiniz?

—Hayır.

—Öyleyse bu işe neden karışıyorsunuz?

—Herkesin karıştığı şeye karışıyorum. Adaletin yerine gelmesini istiyorum.

—Bana itimat edebilirsiniz. Bayan Barclay masumdur.

—Katil siz misiniz?

—Hayır, ben katil değilim.

—Albay Barclay'ın kim öldürdü?

—Onun cezasını kader verdi. Eğer aklımdan geçtiği gibi onun beynine bir kurşun sıkmış olsaydım, hak ettiği cezayı çekmiş olurdu. Eğer onu suçlu vicdanı öldürmeseydi, benim elim kana bulanacaktı. Her şeyi söylememi mi istiyorsunuz? Söylememe mani hiçbir şey yok, ben yüz kızartacak hiçbir şey yapmadım.

"Şu halime bakın, kamburum çıktı, belim büküldü. Halbuki Onbaşı Henry Wood bir zamanlar 117'nci Alayın en güzel erkeğiydi. O sıralarda Hindistan'da Bhurte'deydik. Evvelki gün ölen Barclay de benim alayımda çavuştu. Alayın güzeli de –hiç diyecek yok— dünya güzeli Nancy Devoy'du. Babası başçavuştu. Kıza iki kişi âşıktı, kız birini seviyordu. Ocağın başında zavallı bir sakat görüp gülümsüyorsunuz, ama Nancy benim boyuma posuma âşıktı.

"Birbirimizi seviyorduk, fakat başçavuş Barclay'i tercih etti. Ben aklı bir karış havada, kuşbeyinli, serseri bir gençtim; Barclay'ın ise tahsil ve terbiyesi vardı, kılıç kuşanmaya adaydı. Nancy beni istiyordu. Eğer Sipahi isyanı çıkmasaydı evlenecektik, isyan memleketi ateşe verdi, kan içinde bıraktı.

"Birçok sivil halk, kadın, erkek, çoluk, çocukla beraber Byurte'de mahsur kalmıştık. Şehri on bin asi kuşatmıştı. İkinci hafta susuzluk baş gösterdi. General Neill ordusuyla temasa geçmemiz gerekti. Kurtulmamızın başka çaresi yoktu. Kadınlar ve çocuklarla beraber hücuma geçemezdik.

Generale haber vermek üzere şehirden çıkmak için gönüllü yazıldım. Araziyi Barclay çavuş hepimizden iyi bildiğinden bana yolu gösterdi. Saat onda yola çıktım. O gece, kale duvarını aşınca –kurtarılacak binlerce hayat vardı ama– ben asıl bir kişinin hayatını düşünüyordum.

“Kuru bir dere boyundan ilerlemekteydim. Bu suretle düşman nöbetçileri beni göremeyecekti. Fakat altısının eline düştüm. Kafama vurulan bir dipçikle sersemledim, hemen elim ayağım bağlandı… Ama başımdan ziyade kalbim sızlamıştı. Etrafımda konuşulanları az çok anlıyordum. Beni, bana yol gösteren arkadaşımın düşmana teslim ettiğini anladım. Barclay yerlilerden biri vasıtasıyla, düşmana geçeceğim yolu bildirmişti.

“Neyse Barclay’in günahının ne olduğunu anladınız. Ertesi gün General Neill, Bhurte’yi kurtardı ama beni Hintliler alıp götürdüler, senelerce Avrupalı insan yüzü görmedim. İşkence yaptılar, kaçmaya teşebbüs ettim, yakaladılar, yine işkence yaptılar… Beni ne hale getirdiklerini görüyorsunuz. Bir kısmı Nepal’a kaçtı, onları takip etmek zorunda kaldım. Darjeeling’den daha uzaklara gittik. Oradaki dagiler asileri öldürdüler, onlara esir düştüm. Bir zaman sonra kaçtım, fakat güneye inecek yerde kuzeye, Afganistan’a çıktım. Senelerce Afganistan’da yaşadım, sonra tekrar güneye indim, Pencap’ta kaldım. Elçabukluğu marifetleri yapıp hayatımı kazandım. Şu gördüğünüz halimle İngiltere’ye dönüp eski arkadaşlarıma kendimi tanıtmam neye yarardı? İntikam almak isteğim bile bana bu kararı verdiremiyordu. Nancy ile eski arkadaşlarımın hatırasında uzun boylu, güzel endamlı “wood” olarak kalmak istiyordum. Beni öldü bilsinler, fakat maymun gibi iri bacaklı, bükük belli, kambur görmemeliydiler. Öldüğüme kanaat getirmişlerdi. Barclay’ın Nancy ile evlendiğini, kılıç kuşandığını duydum, yine meydana çıkmadım.

“Fakat ihtiyarlıkta yurt özlemi bastırıyor. İngiltere’nin yeşil ovalarıyla çitlerini özlemiştim. Memleket gözümde tütüyordu. Ölmeden önce memleketimi görmeliydim. Bunun üzerine buraya, askerlerin arasına geldim. Askerleri tanırım onları eğlendirmesini bilirim. Onların arasında ekmek paramı kazanırım.

Sherlock Holmes:

—Maceranız çok enteresan, dedi. Bayan Barclay’e rastladığınızı, takip ettiğinizi, karı-kocanın kavgasını gördüğünüzü, koşarak küçük salona girdiğinizi biliyorum.

—Evet. Salona girince bana öyle bir baktı ki, hiçbir insan başka bir insana öyle bakmamıştır. Baktı; ve sırtüstü kaydı, kafasını ocağın ıskarasına çarptı. Fakat daha başını çarpmadan önce ölmüştü. Öldüğünü yüzünden anladım. Beni görür görmez, yıldırımla vurulmuşa döndü, yüreğine indi.

—Sonra!

—Nancy bayılmıştı. Elinden anahtarı alıp kapıyı açmak istedim. Fakat geldiğim kapıdan kaçmayı daha uygun buldum. İş aleyhime dönebilirdi. Sırrımı açıklamam lazım gelecekti. Anahtarı cebime attım, perdeye tırmanan Teddy’yi kaptım ve kaçtım.

—Teddy kimdir?

Adam bir köşeye bıraktığı bir kutunun kapağını çıkardı, kırmızı tüylü ince belli, kıvrak, bir hayvan çıktı.

—Miskkedisi!.. dedim.

—Evet, ben ona “yılan avcısı” derim. Yılan düşmanıdır. Dişleri sökülmüş bir yılanım var. Teddy her gece o yılanı yakalayıp seyircileri eğlendirir. Benden başka bir istediğiniz var mı?

—Eğer Bayan Barclay güç durumda kalırsa size müracaat ederiz.

—Bu hususta bana güvenebilirsiniz. Aksi takdirde ölen o adam için ortalığı velveleye vermeğe değmez.

Sokağa çıktık, konuşmadan yürümeye başladık. Bu sırada yoldan Murphy geçiyordu. Çevirdik. Murphy:

—Hoş geldiniz Bay Holmes, dedi. Boş yere telaş ettik. Doktor Barclay’ın kalp durmasından öldüğünü tespit etti. Görüyorsunuz ya, basit bir olaymış.

—Evet, son derece basit… Haydi Watson, Artık gidelim.

İstasyona giderken Holmes’e sordum:

—Bir şeyi anlayamadım. Kocasının adı James, ötekinin adı Henry, David kim?

—Eğer sizin tarif etmekten anlatmaktan zevk aldığınız ideal mantıkçı olsaydım, bu ismi duyunca muammayı çözerdim. David'i yadetmekle kadın kocasına sitem ediyordu.

—Yine anlamadım.

—David bazen doğru yoldan ayrılıyordu. Bir gün Barclay'in Wood'a yaptığını yaptı. Uriah ile Bathsabe'nin macerasını hatırlayınız. İncil'de yeri vardır.